2012. ápr.
54

Kapocs

154

XLI évfolyam, 54. szám

Vancouver, BC, 2012 április 15

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

Az angol nyelvtanulás kezdete Abbotsford, BC-ben, 1957 március (Hátul, balról) Farkas M, Abonyi Á, Ambach M, Hidasi I, +Kapitány Gy, Görgényi B, Herczeg E, Fodor Gy, (teacher), Fónagy S, Kurucz J, Apt Ö, Kocsis T, Illés I, Báthy I, +Farkas I, (Elöl) Bogyai E, Apt K, +Gőgös F, Hajdú Cs, +Bordulák Z

A TARTALOMBÓL

HONORIS CAUSA
Vivat Professores 2
IN MEMORIAM
Gyászjelentések 4
Megemlékezések 4
VISSZATEKINTÉSEK
Régmúlt 5
Közelmúlt 6
Kezdetek az új világban 7
Életutak/Életpályák 9
Más pályára tértek 10
Soproniak Európában 12
IROGATÁSOK
Magunkról 14
Vélemények 18
Recenziók 23
UTAZÁSAINK
Hazautazók 26
KÖZÖS ÜGYEINK
Hírek/Közlemények 36

HONORIS CAUSA

VIVAT PROFESSORES

Székessy László: **Emlékeim**

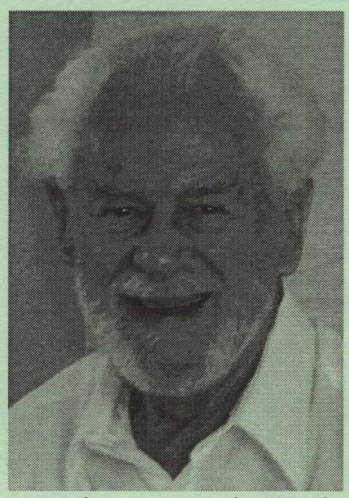

1927 Junius 5-én Pünkösd Napján születtem Sopronban. Már hamarosan születésem után elkezdődött a költözködés, mert édesapám, cukorgyári tisztviselő lévén, először Bükre majd Nagycenkre aztán Petőházára vitte családját, köztük engem is. Petőházán kezdtem el a tanulást az elemi iskolában. Ugyancsak ott ismertem meg Adamovich Lacit is, akivel nyaranként mogyorót és somot szedtünk az erdőben. A középiskolai tanulmányokra Sopronban a Bencés Gimnáziumba irattak be 1937-ben.

1944 karácsonyán két falumbeli barátommal megbeszéltük hogy hazánk védelmére elmegyünk önként harcolni az oroszok ellen. Lengyelországban, Poznan közelében egy állítólagos kiképzőtáborba érkeztünk, de onnan hamarosan elindultunk gyalog nyugat felé, mert nem volt kiképzés sem fegyver, de az oroszok már jöttek. Breslau-nál mind a hárman jelentkeztünk résztvenni egy különítményben, (a Görlitzi csoport) melynek az volt a célja hogy feltartóztassa az oroszokat, de mivel az egyik barátunkat visszaküldték, mi is visszaléptünk. Harmadnap megtudtuk hogy a különítményből senki sem maradt életben. Breslauban vonatra raktak bennünket és két nappal a drezdai foszforbombázás után már a helyreállitott sineken ment át a te-hervonat velünk Drezdán. Sohase fogom elfelejteni a pokoli lát-ványt, ahogy az egész város de még az utcák is és az emberek is égtek.

Valahol Németországban, Leibnicz körül szálltunk ki a vonatból és hamarosan közvetlenül megismertük milyen is a szőnyeg bombázás, amit szerencsésen átvészeltünk egy bombakráterban. (Reményünk, hogy mégegyszer nem esik bomba ugyanabba a kráterba, bevált)

Amerikai katonák fogtak el hármunkat egy istállóban, ahol aludtunk. München felé vittek és egy nagy fogolytáborba kerültünk magyarok és németek. Olyan sok foglyot szedtek össze pillanatok alatt, hogy az első héten nem tudtak mással etetni, mint fejenkint napi négy krumplival. Éhesek voltunk egész nap. Szabad ég alatt voltunk, és bizony hideg volt, főleg éjjel. Nemsokára azonban a magyarokat elengedték a táborból és Münchenbe vittek a repülőtér ujjáépitésére. Kifutópályát és a két oldalán repülőgép parkolóhelyet kellett épiteni. Persze technikai fejlettséggel nem volt nehéz, mert összeakasztható merevített acéllemezeket raktunk le az előkeszitett talajra. Nagyon gyorsan ment a munka. Amerikai katonai ételeket kaptunk, gyümölccsel és csokoládéval. Nem volt panasz. Amikor vége lett a háborunak Európában, akkor közölték velünk hogy megyünk haza. Szerencsénkre az amerikaiak addigra már tudták, hogy az oroszok a határon érkező vonatokról átrakták a katonákat egy másik szerelvényre, amit egyenesen vittek ki Oroszországba. Igy aztán a mi vonatunkon, minden vagonhoz tartozott négy amarikai katona, akik bebiztosították hogy Magyarországra kerüljünk. Székesfehérváron adtak át bennünket a magyar hatóságoknak, orosz felügyelet nélkül. Rögtön kaptunk menetlevelet, amivel haza lehetett utazni. Az osztálytársaim addigra már leérettségiztek, már csak Győrben volt lehetőség az érettségit letenni, így aztán a győri Bencés gimnáziumban érettségiztem.

1945 őszén felvettek a budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem gépészmérnöki karára. A budai Szent Imre Kollégiumban volt szállásom, az élelmet azonban otthonrol kellett beszerezni. Amikor jött a csomag, jöttek a bará-tok is és bizony legtöbbször egy nap alatt elfo-gyott, amit otthonról küldtek. Egyik kedvenc ételünk egy barátommal, avas szalonna volt szil-valekvárral. Ez nem soknak ízlett, el is tartott egy darabig. Sajnos a 'komunisták' hamarosan kirakták a szűrünket a kollégiumból, ezért egy barátommal albérletbe költöztünk. 1950 szep- teberében gépészmérnöki oklevelet (diplomát) kaptam, amivel találtam állást egy villamos kis-motor gyárban.

Egy év mulva meghívtak tanársegédnek a Villamoskari Mechanika tanszékre. Ott dolgoztam először egész idő-ben, majd félidőben 1956 őszéig.1952-ben egy tartalékos tiszti kiképzésre hivtak be Székesfehérvárra, ahol a csatarepülőgépsze-relő osztagtól szereltem le októberben mint alhadnagy. Leszerelé-sem után az Épitésügyi Minisztérium 3sz Ipari Épülettervező Iro-dában kaptam állást egész időre mint tervező mérnök, ahonnan azonban, 1954 ben racionalizálás miatt elbocsátottak. Alkalom nyílt tovább dolgozni az Export osztályon, ahol résztvettem egy előfeszitett beton talpfagyár átadásában Bulgáriában.

1956 octoberében a diákság mozgalmat inditott a komunista terror uralom ellen. Október a remények hava volt. Okt. 23 délután 3 órára volt meghirdetve tüntetés a Bem szobornál. Szavalatok, és a koszorúzás után voltak akik az országház elé indultak, mig mások, köztük én is a Sztalin szobor ledöntésére mentünk. Elég sokáig tartott, de végül is sikerült ledönteni, habár a csizmái ottmaradtak. Ezalatt egy másik csoport a rádiónál akarta a 16 pontot bemondani, de az ottlevő AVH-sok beléjük lőttek, ott kezdődött el a küzdelem.

24-én már komoly fegyveres felkelés volt, a környező településekből bejövő orosz harckocsikat Molotov koktéllal tették harcképtelenné a felkelők. A kormány Gerővel az élén ellenforradalomról beszélt. 25-én hajnalban a már orosz kézbe került rádió közölte hogy az ellenforradalmi 'puccskisérletet' felszámolták. Erre több helyen békés polgári és diákemberek kezdtek gyülekezni, hogy az országház előtt követeljék a miniszterelnök jelenlétét. Én a Bartók Béla úti laktanyából börtönné alakított épület előtt összegyült csoporttal, a politikai foglyok szabadonbocsátását követeltük. Néma csend volt a válasz, mintha senki se lett volna az épületben. Emlékezve az Országház előtti tüntetésre, mi is elindultunk a Kossuth térre. Útközben lehetett hallani lövöldözést, de ami a téren várt ránk az leírhatatlan. Menekülőkkel találkoztunk először, aztán a téren halottak, sebesültek voltak, de az oroszok nem engedtek közelebb menni. Néhány könnyebben sebesülttől, akiket éppen akkor tessékeltek ki, tudtuk meg, hogy mi történt. Az országház előtt már voltak az előző naptól kezdve orosz harckocsik. Nem volt semmi nehézség szóbaelegyedni az orosz katonákkal. Az AVH azonban a környező épületek tetején mesterlövőket helyezett el, akik elkezdték lőni a tüntetőket. Az orosz tankok azt hitték hogy rájuk lőnek a tüntetők és ők is belelőttek a tömegbe. Ez a 'mészárlás' megállithatatlanná tette a felkelést. 29-

én a szovjet csapatok visszahuzódtak a környező helységekbe és a harcok elcsendesedtek. 31-én a rádio bemondta, hogy a szovjet kormány elhatározta csapatainak kivonását Magyarországról. Győzött a forradalom!! Sajnos ugyanakkor Eisenhower amerikai elnök kijelentette hogy nem nyujt katonai segitséget a magyaroknak. Igy aztán Nov. 1-én nem kivonultak, hanem beözönlöttek a szovjet csapatok. Nov.4-én teljes támadás indult Magyarország ellen, a nyugati világ pedig Suezbe vonult be. Bár a Szabad Európa Rádio biztatott bennünket, de semmi se történt.
November elején már lehetett látni, hogy a szabadságharc elveszett, ezért hazamentem Petőházára, majd onnan a GySEV sinei mellett átgyalogoltam Ausztriába. Akkor már az aknákat felszedték és csak a magyar határőrség volt jelen, akikkel kölcsönösen 'jó szerencsét kivánva' elbúcsúztunk egymástól. Bécsben találkoztam Adamovich Laci barátommal, aki elmondta hogy az Erdőmérnöki Kar tanárostul, diákostul kimenekült és a kanadai British Columbia Egyetem, a kanadai kormány támogatásával befogadta őket. Mivel nem minden tanár tartott velük, lehetőség volt arra, hogy csatlakozzak hozzájuk. Roller Kálmán dékán úr beleegyezett és innen már ismert a történet. Ahogy elfogyott a hallgatóság, vége lett az állásnak, beiratkoztam a UBC gépészmérnöki karán a 'master degree'-re előírt tantárgyakra. 1962 ben kaptam meg diplomámat.
1960 ban megnősültem, elvettem Borbély Marit feleségül. Ötven évig éltünk együtt, sajnos 2010-ben hosszas szenvedés után elhúnyt.
A hatvanas évek elején kaptam ajánlatokat a Kossuth Foundation-tól egyetemi állásokra, fejlődésben levő országokba. Mivel a többség szovjet befolyás alatt volt, a befolyástól mentes Los Andes Egyetemet, Bogotá, Colombiában, választottam. Két éves szerződéssel érkeztünk meg Bogotába, 1962 augusztus 10-én este. Nagyon gyorsan átjutottunk a bevándorlási és vámvizsgálaton, azután két ember megragadta böröndjeinket és rohantak kifelé. Nem volt mit tenni, nem lehetett elhagyni a csomagokat, hát rohantunk utánuk és így nem is tudtunk találkozni az egyetemről ránk váró tanárral. Kint állt egy taxi, abba berakták a csomagokat meg minket. Persze nem beszéltünk spanyolul, ugyhogy kézzel lábbal igyekeztünk megértetni magunkat. Mondtuk hogy a Tequendama szállodába vigyen. A taxis mindenáron más szállodába akart vinni minket, de szerencsére nem hagytuk magunkat. Marinak volt egy nagy kézi táskája, amit a taxis maga mellé rakott az első ülésre. Abban voltak a legszükségesebb dolgaink. Amikor megérkeztünk a szállodához, vita volt hogy mennyit kell fizetni. Szerencsére a szállodaportás segitett és csak kevéssel fizettük túl a taxist. Mivel fáradtak voltunk, lefeküdtünk aludni. Másnap reggel derült ki, hogy a kézitáskából bizony sok minden hiányzott. Hát ez volt a keresztelő.
Az első félévben angolul tartottam az előadásaimat, ami nem volt baj, mert akkor még az egyetem mérnöki fakultása csak az alaptárgyakat (matematika, fizika, mechanika, rajz, stb) tanította. A harmadik év végén, a hallgatók, eredményüktől függően folytatták tanulmányaikat amerikai egyetemeken, egy 3-2 év program alapján. Amikor befejezték tanulmányaikat, az amerikai diploma alapján megkapták a Los Andes Egyetem diplomáját is.
Amikor megérkeztünk az átszámitás 1US$=8 Col$ volt, ami az év végére már felment a duplájára, (jelenleg 1 US$=1,798 Col $!). Ezért aztán a szülők panaszkodtak, hogy nem tudják fizetni az USA-ban a költségeket. Az egyetem latolta a lehetőséget, hogy a mérnöki oktatást kibővítse és hogy a hallgatók befejezhessék tanulmányaikat Colombiában. A gépészmérnöki osztályon kezdtem tanitani, de egyúttal résztvettem a hároméves tanterv ötévesre való kibővitésének a kidolgozásában is. Ez a terv lehetővé tette hogy a hallgatóknak nem kellett az Egyesült Államokban befejezni a tanulmányaikat .
Két alapitvány adománya lehetővé tette a laboratoriumok felszerelését és tanárokat szerződtetni. Ugyancsak a szakértők szerint szükség volt néhány tanárt új tárgyakra felkésziteni, és igy kerültem kb. másfél évre (1967-1968) a Massachusetts Institute of Technology Kulturmérnöki kar anyagtani osztályára, mint rendkivüli hallgató és kutató mérnök. A témakör a kristályok tanulmányozása Röntgen sugárzással és elektron mikroszkóppal, szilardsági vizsgálatok, kifáradás elemzése, törésvizsgálatok, hajszálrepedések következményének vizsgálata, összetett anyagok viselkedése és szilárdsága volt .
Visszaérkezésünk után indult a szervezés. A fakultás öt osztályból tevődött össze: elektromérnöki, gépészmérnöki, kulturmérnöki, üzemmérnöki és számitógépes tagozatokból. A gépészmérnöki tagozaton voltam tanár, de tanitottam rajzot, ábrázoló geometriát, statikát, szilárdságtant, műszaki anyagtant, mint alaptárgyakat mind az öt tagozaton. A gépészmérnöki tagozaton a felsőbb években 'gépelemek', 'géptervezés', 'anyagok kifáradása és törése' volt a szakmám. A mérnöki továbbképzést néhány évvel az első Colombiában diplomazók után inditottuk el. A gépészmérnöki tagozaton megbizást kaptam ennek a programnak a szervezésére és működtetésére. 1974-ben, miután sikeresen elvégeztem egy egyéves kurzust, diplomát kaptam igazgatói képesitésre.
1975-ben dékánhelyettesnek, majd 1977-ben dékánnak neveztek ki a Mérnöki Fakultáson, ami mind az öt tagozatot magába foglalta.
Mivel feleségem már évek óta küzködött reumatikus artritisszel, ami egyre roszabb lett, 1980 ban elfogadtam egy higiénikuspapir gyári állást. Mint igazgatóhelyettes kezdtem, aztán műszaki igazgató lettem 1982-ben. A gyár Pereirán volt Risaralda megyében, de Cartago volt a legközelebb lévő kisváros, nem sok kikapcsolódási lehetőséggel, ezért aztán hétvégeken a 200 km-re lévő Caliba jártunk. Munkaköröm a gépek teljesitményének növelése, új technologia bevezetése, és a gyár bővitése volt. Ezek közül kiemelhető egy tintátlanitó berendezés és egy új papirgyár tervezése és beszerelése, valamint elinditása. Tizenhat évig dolgoztam a papirgyárban, ahol többek között tagja voltam az Igazgatósági Tanácsnak is.
Bogotában a magyarok a katolikus egyházközség keretein belül tartották kapcsolataikat. 1975-ben a kolombiai magyar közösséget nagy megtiszteltetés érte, meglátogatott bennünket Mindszenty József hercegprimás urunk. Abban az évben engem választottak meg elnöknek, ami megtiszteltetés volt és éppen a biboros úr látogatása miatt nagy felelősséggel járt. Szerencsére minden jól sikerült, a biboros úr személyesen vezette a gyerekek elsőáldozását és bérmálását, Nagyon megható és felemelő ünnepség volt. Több összejövetelen buzdított bennünket, hogy gyerekeinket tanitsuk meg magyarul. Sajnos Öeminenciája a látogatás után hamarosan elhúnyt.
1988 nov. 16.-án a Los Andes Egyetem 40. évfordulóját ünnepelte és ebből az alkalomból hárman, tanárok vagy volt tanárok az egyetemmel kapcsolatos odaadó munkánkért emlékérmet kaptunk. 1996-ban, 69-éves koroban mentem nyugdijba. Caliba költöztünk, ahol még most is élek.
Házasságunkból két lányunk született. Kinga Bogotában, 1965-ben és Lilla, amerikai tartózkodásunk alatt, Bostonban, 1967-ben. Kinga középiskolai tanulmányai után a Los Andes egyetemen végzett mint elektromérnök. Az IBM Cali-i irodájában kezdett dolgozni és egy év mulva az iroda vezető igazgatója lett. Jelenleg Miami, FL-ban ugyancsak az IBM-nél van. Férje Hernando Pa-

rrott, szintén a Los Andes egyetemen végzett elektromérnök. Egy fiuk és egy lányuk született Cali-ban. Lilla szintén a Los An-des egyetemen graduált mint adminisztrátor. Pénzügyi vállalatok-nál dolgozott, végül most egy bankban dolgozik mint az eladás (bank kölcsönök, hitelkártyák, stb.) főnöke. Férje Luis Eduardo Ramirez üzemmérnök, egy hitelképességet vizsgáló vállalat igazgatója. Nekik egy lányuk született 1998-ban.

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉS

2012 február 5.-én, hosszantartó gyengélkedés után elhúnyt Atwater, CA, USA-ban **Tresó Ferenc** aranyokleveles erdőmérnök (Class of 1957), Sopron Alumni társunk, életének 81. évében .
Őszinte részvételünk a gyászoló családnak. Béke poraira!

MEGEMLÉKEZÉSEK

Tresó Ferenc

Markazon született 1932 január 28.-án -saját szavaival: "a Mátra déli lankáin, az ország egyik legjobb szöllő és gyümölcstermő vidékén"- ahol szülei (Pál és Anna) helyi kistermelők voltak. Az elemi iskola első éveit helyben végezte, a középiskolát Gyöngyösön kezdte és a soproni Erdészeti Technikumban fejezte be. 1952-ben iratkozott be a soproni Erdőmérnöki Karra és 1956-ban mint V- éves diák került Kanadába, ahol 1957-ben kapott diplomát a vancouveri British Columbia Egyetem Erdészeti Karán, a Sopron Divizión keretében. Egyből kapott állást egy fakitermelő vállalatnál az esős éghajlatáról ismert Queen Charlotte Szigeten (mai nevén Haida Gwai) akik megigérték, hogy 3 év után áthelyezik 'szárazabb' vidékre. Öt évi várakozás után azonban elfogyott türelme és megunva a sok esőt felmondott és a napsütötte Kaliforniába ment 'kiszáradni'. A Kalifornia Egyetem Berkeley campuszán az Erdészeti tanszéken fatechnologiát tanult és 'mester fokoztot' (Master of Science in Forestry) szerzett 1965-ben. (Bekeleyben együtt lakott egy évig Ötvös Imrével, akivel és Németh Lajos volt évfolyamtársával gyakran mentek át San Franciscoba magyar rendezvényekre és 'lazitani' a hétvégeken). Végzés után 1971-ig mint erdész dolgozott a szépséges Sierra Nevada Hegységben, majd a Wickes forgácslemez gyárában működött mint minőségi felügyelő 1982-ig, amikor a gyár bezárt. További képzés után a federális állam Mezőgazdasági Miniszteriumában (USDA) helyezkedett el mint ellenőr s onnan ment nyugdijba 2009 január 30.-án.

Kaliforniai évei elején gyakran járt Magyarországra szüleit látogatni és ezen alkalmakkor újjította fel ismeretségét Bernáth Edittel, akivel 1969-ben házasságot kötöttek. 1971-ben Merced városába költöztek, ahol a család gyökeret vert a mai napig. A házasságból két fiuk született (Paul 1971-ben, Peter 1976-ben), akikre és két leány unokájukra (Lauren és Natalie) jogosan büszkék. Paul biológiát tanít egy középiskolában, Peter mint könyvelő dolgozik. Edit a gyereknevelés után ingatlan közvetitő képesítést szerzett és a mai napig dolgozik.

Feri két évi betegség után 2012 február 5.-én, pár nappal 80. születésnapja után húnyt el. Gyászolják családja Kaliforniában, testvérhúga Ferencz Éva és több rokona Magyarországon, Daniela Tresó (testvérbátyja Bertalan özvegye) Ausztriában.

Mi, a Sopron Alumni is gyászolunk téged, Feri kollegánk.

Isten veled!

(A Szerk. és Ötvös I.)

Magasi László: **My dear friend, Jenő**

Writing these words is a new experience for me as I have never been called upon to say 'farewell' like this to a friend. Judit asked me to remember you on behalf of your beloved 'Sopron Class of '59' to those gathered here to say their 'good bye'-s. (She also added that I am to remember a life-time in less than three minutes).

We lived at opposite ends of this huge continent during most of our adult lives but our friendship started in Sopron, a small city in Hungary as first-year classmates at the forestry university, 68 years ago.

Thinking about you is almost like sitting behind an old fashioned slide-projector, watching the slides whizz by. Just pictures - but those pictures cover our lives. Let me mention just a few of them:

-Your smoke filled, crowded, messy room at the student residence. We used to hang out there between lunch and the afternoon laboratories, involved either in solving the word's problems or - more likely - playing cards;

-You throwing small rocks at my off-campus room window in the middle of the night, alerting us to an emergency meeting just minutes short of the start of the 1956 Hungarian Revolution. We lost and then it was through your grandmother that many of us were first able to contact our families from Austria;

-You, with an inch-long nail on your 'pinky' finger as a proud symbol of the skills of an accomplished tailor, sitting at various ,

regugee camps, fixing and altering clothing given to us by kind people, helping refugees;
-Our many long walks around the Powell River camp in the early spring 0f 1957. During these walks, we opened our hearts and minds to each other, shared our worries, fears, uncertainties – and hopes. It was there and then that we became life-long, really good friends;
-The shared apartment at the Timms in Vancouver, where we were expected to be students who went home every weekend. As it turned out, we never left and became almost adopted sons of the old couple, who once reminded us that we cannot heat Hungary from Vancouver by opening a window in the middle of winter;
-The long walks home from UBC after the late night lectures, during those dreary, foggy, rainy nights. We almost always walked with two or three of our female classmates, whose apartment was on our way. One of those girls happened to be your future wife, with whom you walked for the rest of your life;
-Judit and you, gracious hosts entertaining my new bride and I on our honeymoon in Seattle – giving us solid advice based on your vast experience, gained through several months of marriage.
(Then, something happened to that projector because for a long-long time there are no pictures). There are letters, most dated around Christmas time, with news of children arriving, jobs improving, positions changing, mailing address changing and later – unfortunately – here and there, some bad news about health problems.
(But, the projector was fixed) and there are a few more – too few – pictures:
-The class reunion in Seattle at your home, when both of you put your hearts on the table and treated us to an unforgettable few days of togetherness; reminiscing and looking at your photo albums with pictures of past events that we, from the east coast, could not have attended;
-The gathering of about a dozen of us for a dinner in Vancouver. You and Judit drove hundreds of miles from Seattle, just because I happened to be there. I don't think I was ever able to express, what that gesture meant to me. Knowing that you are now listening to my words, I want to thank you again.
- (The last slide coming up) - Sopron again - we are receiving our 'golden degrees; to recognize the 50th anniversary of our university graduation. By God, Jenő, it was so nice to see you there! Travelling through Seattle in September, I called you from the airport and you told me: "maximum three weeks", and three weeks to the day you left us.
Although we did not see each other very often, I always held you in my heart as one of my closest friends. What else can I say? I will only repeat what I told Judit, that: "Your leaving made us all poorer, but the memory of the wonderful times spent together, will enrich our lives forever". So long dear friend! We love you! Thanks for your friendship! The Sopron family will miss you! God bless you!
(Seattle, WA, November 17, 2011, Memorial Service)

VISSZATEKINTÉSEK

RÉGMÚLT

Geodezia gyakorlat, talán 100 évvel ezelőtt az Akadémián
[Nevek többnyire ismeretlenek, de középtájon Illyés Károly (Illyés Béni édesapja) kezében a műszerrel, baloldalán Jákoy Endre, tovább jobbra a magas fehérsapkás valószínűleg Fehér Dániel és Illyéstől balra a harmadik talán Mihalovits (Lámfalussy) Sándor)]

Orlóciné Mihály Márta : **Emlékezünk**

Szeretettel köszöntöm Önöket az 1956-os Magyar Forradalom 55-ik évfordulóján. Kissé félszegen hangzik, hogy mi európaiak, különösen mi magyarok, hazánk szabadságának elvesztésére emlékezünk, hiszen a világtörténelem rendszerint a győzedelmes eseményeket ünnepli. A veszteség legtöbbször apróbetűs sajnálkozás.

A legtöbb történetíró és politikus, amikor az elvesztett szabadságharcok küzdelmeit méregeti, akkor ritkán beszél annak indító okáról, igazi eszméjéről és azokról, akik az életüket adták hazájuk és testvérük szabadságáért.

Mi az elesettek emlékéért és a az 56-os szabadságharc eszméjének, a szabadságnak ápolásáért jöttünk össze. Emlékezünk, hiszen mi ennek az eszmének az utólsó élő résztvevői vagyunk. Hazánktól távol, 55 esztendeig a forradalom szabadság eszméinek hűséges gondnokai voltunk. A régi fegyverek elhalkúltak, a vasfüggöny széthullott, a határsávokat betakarta az erdő, de mi még emlékezünk. A szabadság eszméje örökké él. Mi a határon kivüliek örökösei vagyunk ennek. Tudjuk, hogy testvéreink , akik életüket vesztették nem hiába tették. Mi emlékezéseinkben éltetjük, hírdetjük és magyar emberi méltóságunk minden erejével ápoljuk hőseink emlékét és az elvesztett szabadságharcunk méltóságának alapeszméjét.

Hazánkat elhagytuk, de úgy érzem, hogy lelkünk és szabadságszeretetünk az otthonban él. Eltávozásunk után Hazánkban, ha titokban is, de a szabadság eszméje élt és lüktetett. A mi elvesztett szabadságharcunk eszméje buzogott szomszédaink szabadságtörekvéseiben is, így Lengyelország, Cseszlovákia, K. Németország. 1989-ben a kínai fiatalok is a mi 56-os szabadság eszméinket ébresztgették. Emlékezünk-e a diákra a tankok előtt a Tianman téren?

Az elmúlt 20 szabad esztendő bebizonyította, hogy Magyarországon felszabadúlt és megszilárdúlt a magyar testvéreink szabadságigénye. A szabadság eszméje szent lett, cselekvésre szólította a kormányt. Új alkotmány született, mely a magyar nép teljes részvélelével, az emberi jogok és emberi méltóság alapjaira épült. Nehéz feladatok előtt áll nemzetünk, de csak 20 esztendeje, hogy valósan élhet a magyar. Most szabadon, magyar lehet a magyar! És mindenki magyar, aki magyarnak vallja magát, mondja az új Alkotmány. " Minden magyar számít" jelszóval mennek a székelyek, csángók, a felvidékiek és délvidékiek, hogy megvallhassák évtized, néha évszázadokon keresztül tíltott magyarságukat. Mint székely, lélekben és is ott tolakodom. Úgy érzem, hogy az 56-os forradalom vesztesége kovácsolta, tette áldásossá, tudatossá és valósan magyarrá a szabadság eszméjét.

55 esztendővel ezetőtt, a szabadságharc elvesztése után a szomorúság, csalódás és szabadságutánni vágyakozás 250 ezer magyar embert hazájának elhagyására késztetett. Hazátlanok, politikai menekültek voltunk. Ebből 38 ezer magyar lélek Kanadát választotta otthonának. Nézzük meg, hogy mit is tettünk, mi magyarok, mit kaptunk, mit adtunk és mennyiért? Vagyis, hogy áll bevándorolt nemzetünk eredményeinek mérlege?

Sokat írtak történészeink, költőink arról a szomorú tényről, hogy 1870-1970-ig legalább másfél millió emberünk vándorolt Amerikába és Kanadába. Tragikusan magas számok ezek. Leírhatatlan nagy veszteség volt ez Magyarhazánknak, mert főleg a fiatalok és egészségesek ragadják meg a vándorbotot. Bármivel is terheljük a mérlegeinket, úgy tetszik, hogy mindig a befogadó országok a nyertesek, de ez az emmigrációs folyamatok végső hajtókereke.

Kanada 1$-ért, 160 hold földet adott minden magyar parasztnak. Sokan jöttek, főleg a préri tartományokban jelölték ki a hatalmas, uradalomnak tetsző füves pusztát. Ezek településektől távol, többezer éves köves, bufaló legelők voltak. Magyar parasztjaink nyakukszakkadtáig, gépek nélkűl, életük végéig dolgoztak, amig termőfölddé gyúrták a legelőket. Megtartották nyelvüket, szokásaikat. Megmaradtak magyarnak. Munkásságukat, Magyarságukat a szép búzamezők és itt-ott magyar települések nevei hírdetik. Örököseik, ugyan magyarságuk elkopott már, de sok ezer embernek adnak kenyeret. Felmérhetetlen haszon ez Kanadának, elismerés és dicsőség a bevándoro magyar földművéseinknek.

A második világháború bevándorlói főleg munkások, értelmiségiek és vallásos üldözöttek voltak. Békét és jobb életmódot kerestek. Sok igen jónevű tanár, mérnök, fizikus, atomtudós hagyta el Hazánkat és munkásságával építette a fiatal, gyorsan fejlődő kanadai társadalmat.

No és mi, az 1956-os menekültek, akikre, mint hősökre, felfigyelt a nagy világ! Kanada kinyította kapuit. Útazási költségeinket fizette a kanadai állam, Mr. Pickersgill bevándorlási miniszter jóvoltából. Jöhetett bárki, még teljes családok is. Otthont adtak, amikor saját hazánk politikája kikergetett.

Új világot találtunk. Nem volt majális az első néhány év, amig egy kicsit megtanultunk angolul. De Kanadában otthont építettünk, megtaláltuk a keresett szabadságot. Kanada egyenjoguságot adott. Biztosította a lehetőségeket a szabad és jobb életmód megteremtésére. 54 év alatt mindig szabadok és egyenjoguak voltunk és vagyunk.

Úgy hiszem, hogy az 54 esztendő bőven elég arra, hogy visszapillantsunk és kiértékeljük tevékenységeinket Kanadában. A bevándorolt magyarság legtöbbje magával hozott munkásságát és alkotóerejét Kanada gazdagodására, szellemi és társadalmi fejlődésére fordította. E nemes és sokszor nehéz országépítésben mi mindig megmaradhattunk magyarnak és egyenrangú embernek a többi kanadai polgárok között, mert mi Kanadai-magyarok büszkén vallhatjuk, hogy társadalmunk az együttélő nemzeti kúlturák támogatója és ápolója.

Mi mindenünket adtuk, példásan és magyarosan illeszkedtünk bele ebbe a színes nemzeti mozaikba. Kormányunk elismeréssel beszél rólunk. Tudnunk kell, hogy mi is többszösen megtérítettük a kanadai nép, illetve állam befektetéseit. Természetesen Magyar hazánk is büszke lehet teljesitményeinkre. Azt, hogy otthont, szabadságot és egyenjoguságot kaptunk eléggé megköszönni azonban nem tudjuk.

Békességben, nyugalomban és némi büszkeséggel tőlthetjük napjainkat, életünk alkonyán, hiszen mi vagyunk az 1956-os forradalom eszméinek valós és utólsó hordozói. Mély fohásszal gondoljunk azokra az eszméthordozó harcosokra, akik már az Isten tenyerén űlnek. Ápoljuk továbbra is és űltessük el jól a szabadság eszméit gyermekeink és unokáink lelkében, mert ez a legnemesebb magyar hagyomány!

Ahogy Reményik Sándor mondotta:

"Szeretlek népem mindhalálig
Szeretlek mindhalálig nemzetem"

(Beszéd a londoni Magyar Klub ünnepségén, október 23, 2011)

Grátzer Miklós: **Hétvége Hazeltonban**

Nem csak mi változtunk az idő múlásával, de környezetünk is. Az ötven év előtti British Columbia ugyanúgy eltűnt mint sötéthajú ifjúságunk. Munkánk után nyomok maradtak, de ugyanúgy bennünket is formáltak az óriási hegyek, hömpölygő folyók ezüstös lazacokkal, a végtelen erdők és emberek. A Smithers és Terrace közötti indián faluk ráadásul külön misztikum. Ide jött fel Emily Carr festeni, és Gunanoot történetét még Magyarországon is ismerték a háború előtt. 1958-ban dolgoztam itt először. A 'fehér ember' parancsára felhordtuk a térképekre a kivánt adatokat, de a vidék szelleme belénk kapaszkodott emlékek formájában, mint a nyírfák lepkeszerű kis magjai. Ha el is vész belőle ezer, a maradék is képet alkot. 1961-ben tértem ide vissza és erről szeretnék most egy kis vázlatszerű, igazából lábjegyzetet megörökíteni.

□

Szombat reggek kis táborunk szokatlanul élénk. Megyünk Hazeltonba! Minden 12 nap után adok két nap pihenőt és 'város látogatást'. Három hónapra jöttünk fel, és Hazelton felett kb. 25 km-re van a táborunk. Alvó sátrak, egy konyha sátor, és egy 2x3 méteres kis utánfutó, ami az iroda és élelmiszer raktár. Mindenki maga főz, főleg konzervet melegít és két naponként hozok frissebb élelmet. Víz a patakból és a latrina árok feletti rúdon ülve gyönyörű a kilátás a Babine hegyekre. Egy erdei lakó szomszédunk van: Mózes. Széles, markáns indián arcát igen érdekessé teszi, hogy csak két foga van: egyik bal felső, a másik jobb alsó. Minden reggel lemegy a folyóra megnézni a hálóját. Puskáján van egy kötél, de inkább csak botozik vele. Két fenyő között ki van feszítve egy réz antenna drót, alatta a bokor mellett kuporgok, és csinálom a napi rádió hívást minden reggel 5-kor. Kiváncsian áll mögém. „Kivel beszélgettél? A főnökkel. Miért? Megmondja hogy mit csináljunk. Honnan tudja ő messziről, mint te itt közelről? Nem tud többet de így dolgozik az állam. Hát ez nem jó".Teljesen igazat adok neki. Felesége mindig csendben áll mögötte. Kérdem miért nem beszél sose? Mózes válaszol helyette és nem lenne népszerű a feministák között. „Mit mondjon, amikor két okos férfi beszélget". Fiatal korában börtönben volt, szerinte egy ötéves félreértés. Meglepően spirituális, jó megfigyelő, gondolkodó ember. Pár év mulva összeszedte magát és az Angliában is szereplő csoportnak egyik vezetője és dobosa lett.

Három erdész diákom van, mindegyik gyakorlott, rátermett fiú. A negyedik a helyi szenzáció: egy jamaikai néger diák. Mivel még TV vagy mozi sincs, ő az első fekete ezen a vidéken. Mindenki félénken húzódik el tőle, meggyőződésük, hogy valami óriási bűn miatt lett így büntetve. Az se segít, hogy indulás előtt leborotválta a fejét. Mivel a nyári hajnalok is fagyosak, így fázott a feje és egy harisnyából csinált magának egy 'sábecdeklit'. Két-három hét mulva a haj áttört a szita-szerű anyagon, és az rongydarabokként vedlett, mint az agancsról a bőr. Azután egy nagy gyapjú sapkával takarta el a látványosságot. Az ötödik egy idősebb Quebec-i férfi. Katona volt a koreai háborúban („életem három legjobb éve"). Pénzt takarít, tetszik neki a vidék és juhokat akar tenyészteni. Kitűnő munkás, kezében a motorfűrész mint a hegedű egy virtuózónál. Helyettesem, Al frissen végzett erdész UBC-ről. Megbízható, jó vezető, terepen gyakorlott, sajnos adat feldolgozáshoz, jelentés íráshoz és adminisztrációhoz allergiás. Állandóan bagót rág, fogai mokka szinűek, és szája szélén nyálas 'finánclábak'. Hogy mit is csinálunk? Igazából aprófát. A környéken óriási területet borít fertőzött hemlock állomány (Indian paint fungus – *Echinodontium tinctorum* – vagy valami ilyesmi a neve – ötven év után már barátnők nevére sem emlékszem néha). Kitermelése faanyagnak reménytelen, de talán papírcellulóznak megfelelne. Minta területeket veszünk fel, felmérjük a lábon álló tömeget, regisztráljuk az egészségi kondiciót, gombásodást, egyéb külső jeleket. Utána tarra vágjuk, minden fát felszeletelünk, kihozatali arányszámokat kalkulálunk. A terep elég könnyű, a fák is csak 30 -35 méteresek. Mindenki fűrészel, méricskél, adatot ír. A napok hosszúak és még késő este is lehet a dögnehéz svéd kéziszámológéppel irodai munkát végezni. Monoton tempó, nem csoda hogy mindenki úgy várja a hazeltoni kirándulást, mint kisgyerek a Karácsonyt. Reggel nyolckor mindenki bezsúfolva a legnagyobb terepjárónkba. A Bulkley folyó hídján átmenni mindig élmény, pedig hetente tízszer is csinálom. A hiányzó deszkáknál lenézni 50 méter mélybe kellemetlen látvány, és a hatóság papiron kivonta a hidat a forgalomból, de ez nem jelentett semmit, mert igazából új korában sem lett soha jóváhagyva. Elhajtunk a 'korház' mellett. Dudálok Monának, aki a bejáratnál a vízvezeték csövét ássa ki. Mona a korház teljes személyzete. Szakács, karbantartó, kertész, takarító és ápolónő. Nem csodálkoznám ha néha sebésznek is felcsapna. Hat elemi, kemény élet és akarat sok tudást ad. Az épületet valamikor három apáca hozta létre elemi iskolának. Mona az utolsó osztályban volt, mielőtt az iskola becsukott. Aki a faluban irni-olvasni tud az itt szedte fel a tudományt, de igazából nem ez a legnagyobb örökség. Az apácák termesztettek először sárgarépát. Úgy emlegetik akik megkostolták, mint mi magyarok az ananászt. Hetente kétszer jön át Smithersből egy igazi ápolónő, és télen amikor rosszak az utak gyakran ott is alszik. De egypár beteg mindig van, és kétszer én is hoztam onnan orvosságot. A falu közepe az Inlander Hotel (Étterem/Söröző/Üzlet), az egyetlen fehér család kezében. Bill Sargent itt született, apja Hudson Bay agent volt. Szülei otthon tanították, 18 éves korában gőzhajóval ment le a Skeena folyón Prince Rupertbe és onnan Vancouverbe és életében először iskolapadba ült a UBC-n. Négy év után visszajött diplomával. Művelt, halkszavú, mindent tudó ember. Felesége Polly fáradhatatlanul támogatja, segíti, erősíti a helyi kultura fenntartását. Egy kinai nagycsaládnak van egy kávézója és mosodája. Első utunk odavisz reggelizni. Utánna jön a nap első fénypontja: a fürdés. A mosodához hozzá van tákolva egy deszkasufni, benne egy óriási réz kád. Napi 20 dollárért kibéreltem (A gazdasági hivatal Victoriában majdnem lepetézett a számla láttán, de elsimult a szokatlan költségvetési tétel). Reggeltől

estig mindenki kap egy órát fürdeni/borotválkozni. A meleg víz egy vászontömlőn jön be a mosodából. Megismerem, hogy 'kincstári', erdőtűz oltástól lett eltulajdonítva, és nem vagyok biztos benne, hogy a 'friss' meleg vízben már mostak is. A földpadlón egy kis árok, ott folyik a víz kifelé a deszkák alatt. A kádat a mosónők felváltva tisztítják. Mi úgy érezzük, hogy Karlsbad vagy Bad Ischl ehhez képest lebúj.

A falukban nincsennek utcák, telkek, járdák, a 100–150 ház minden rendszer nélkül kitölti a Skeena folyó feletti lapos területet. Nincs gyakorlatilag közigazgatás se. Nincs iskola, pósta (hacsak én nem hozom át Új Hazeltonból vagy Smithersből). Nincs benzinkut de van egy tucat öreg autó, és egy-két 45 gallonos hordó. Az üzlet ajtaja felett van egy hangszóró, rövid hullámú rádióhoz. Érdekes módon dél felöl semmi sem jön be, talán a hegyek nagy érctartalma miatt, de Azsia és Kelet Európa bejön. Egyszer egy magyar slágert is hallottam: „Titok, hogy folyton csak rád gondolok, titok, hogy gyakran járok feléd". „Tele van ez az indián nyelv kemény mássalhangzókkal", mondta egyik diákom. Bevásároltam élelmiszert és Mózesnek is vettem10 font cukrot. Megint italt akar csinálni salmonberry-ből. Remélem jobb lesz mint az utolsó, abba majdnem a kutyája is megdöglött. Bemegyek Billhez sakkozni, de már van egy partnerja, az anglikán pap. Fenét pap. Tavaly beköltözött Kitwanga melletti elhagyptt kápolnába és télen feltüzelte mind a padokat. Néha-néha jön csak erre, bevásárolni. Súlyos beteg, szifiliszben és őszre meg is halt. A kinai család egyik fiatal tagja fényképész, és van egy kis sötétkamrája is. Átmegyek hozzá és próbálok filmet előhívni, nem csak sajátomat de munkához valókat is. Nem sikerül. Ebéd után kezdődik a söröző. A csapos, Wally, nagy darab Haida indián. Fiatal korában örökbe fogadták, Vancouverben nőtt fel, és a háborúban őrmester volt. A tulaj nagyon jól járt vele. Mivel idegen, általános utálatnak örvend, amit szivesen viszonoz. Nem kell félni, hogy a haveroknak ingyen italt ad. Komoly fegyelmet is tart. Ott lakik a bár mögött egy kuckóban. A söröző este bezár egy fél órára. Mindenki kimegy az utcára, leül a fal mellé és élvezi a friss levegőt, mert bent támaszkodni lehet a dohányfüstre. Pronto– megérkezik 'Jehova tanuinak' autója Smithersből. Oldalára kézzel festve: 'Awake'. Egy férfi vezeti és mellette egy fiatal, pattanásos arcú lány, aki kiszáll és röplapokat kezd el osztogatni, akik nyujtogatják érte a kezüket. Aztán a férfi kézi hangszóróval mond egy rövid beszédet. Udvarias csend és közöny. Pár perc mulva már indulnak vissza. Jó időzítés mert megérkezik az 'Üdv Hadsereg' VW autobusza, tetején a hangszóró zsoltárokat játszik. A vezető mond egy rövid beszédet, aztán egy pipaszár lábú, idősebb, de elegáns egyenruhájú nő száll ki. Minimum 'ezredes'. Tamburán veri az ütemet az énekhez. Később cukrot, aztán rágógumit osztogat, aztán ők is mennek el. Valamikor volt itt egy jezsuita pap, a kápolna még áll a domb tetőn. A temetőben keresztfák és állatfej fafaragások, vagyis a falu vallási élete elég cseppfolyós. Megszólal a duda, mindenki megy vissza, és kezdődik az esti komoly ivás. Általában a nők hangosabbak, a legtöbb verekedést is ők kezdik, de ma minden kissé visszafogott, mert itt van látogatóba Terrace-ból a csendőr. Jól és otthon érzem magam. Már sose hallom, hogy „a fehér emberé minden, kapunk pár vacak dollárt népjóléti segélyből, és néha használt ruhát jótékonyságból". De ők sem hallják tőlem: „hozzánk bejöttek az oroszok , egy büdös dollárt se adtak,és néha még a használt ruhát is elvitték". Abban is egyezünk, hogy mindnyájunknak nem angol az anyanyelve és ez közös tényező. Veszek egy italt Charli-nak. Ő hivatásból iszik. Asztalos, de szerszámai Prince Rupertben vannak a zálogházban. Éles eszű, gyors felfogású, tehetséges ember, órákat fejt keresztrejtvényeket, és mindenre van magyarázata.

Szerinte az európaiak 2-3000 éve fogyasztanak alkoholt, és kitermeltek egy ellenálló gént, ami nincs meg az indiánoknál. Ő állandóan iszik, és egy emberöltő alatt akarja kitermelni a 'védő" géneket. Ezzel tartozik az utódoknak. Tisztelem az önzetlen ambiciót, veszek neki még egy pohárral. Este 10-kor indulunk vissza egy hiánnyal, ami nem szokatlan. Éjjel felébredek: egy terepjáró autó zaja és lámpája riaszt fel bennünket. A csendőr jött és haza hozta Al-t aki kissé zavartan áll a lámpafényben anyaszült meztelenül. Aláírom a papírt, amin az áll, hogy semmi kihágást nem követett el, nincs rajta nyoma külső sérülésnek, és részeg. Visszamegyünk aludni. Másnap reggel felzavarom, mert Smithersbe akarok menni, és esz a kiváncsiság is. Jön velem és félig kókadtan elindul a magyarázat. Zárórakor ivótársnőjével elment aludni. Később kimászott az ágyból, hogy kint a ház előtt megszabaduljon a sok sör egy részétől. Mikor visszamászott az ágyba ott nagy meglepetés érte, ott már volt egy férfi és egy nő. Rossz házszám! Kapott egy-két alapos rugást és megint kiment a ház elé, hogy megtalálja a ő kis fészkét. Kicsit részeg is volt, és minden ház egyformának tűnt a holdfényben. És akkor pont hajtott el a csendőr, és megmentette szegény meztelen erdészt az esetleges rossz cimek látogatásától. Először reggeliztünk, aztán a harmadik próbálkozásra jó háznál voltunk. Az asszony odaadta ruháját és kedvenc kalapját, és kávéval is kinált bennünket. Egy férj kinézetű alak is előkerült, ült a küszöbnél, és hálót foltozott. Egyáltalán nem volt olyan kellemetlen a dolog mint számítottam.

Volt az autóban egy 6-7 láb hosszú rönk, amit megigértem valakinek Smithersben. Herb a falu szélén lakott, ahol kabinokat adtak ki turistáknak, de neki ez volt az otthona. Elzárkózott, csaknem remete módon élt, barátja egy se volt. Az iskolában 'műhelyt' tanított azoknak, akiket nem a tanulás, hanem praktikus gyakorlat érdekelt. A postán ismertem meg, odajött hozzám bemutatkozni. Német mérnök volt. Neve hivatalosan a jogosítványán: Herbert Wolfgang X. Sokat olvasott és hegedült. Kérdem mire kell neki a rönk? „Faragok egy szép légcsavart, mert halálom után akarom (mivel ez lenne fejfám) tudják, hogy a Luftwaffe pilótája voltam". Hazafelé megálltunk Morricetown-nál és néztük ahogy az indiánok éles, rúdra erősített horgokkal húzzák ki a lazacokat. Mögöttük égett a tűz, az asszonyok tisztították a halakat és felakasztva drótokra, füstölték. Mind mind nagyon öregek voltak, olyan volt ez mint a boszorkányok MacBeth-ben. Bár szűnnap volt, de megnéztünk két minta területnek minősíthető helyet is. Hazeltonban megvacsoráztam és benéztem a söröző-

be is egy kicsit. Érthetően Al kihagyata, és a kocsiban szúnyókált. Másnap megkezdődött a következő 12 munkanap. Mindenki már számolta és tervezte a következő kirándulást, olyan érzéssel, ahogy a kisgyerek várja a Karácsonyt.

□

A következő két évben gyakran tértem ide vissza munkával kapcsolatban. Itt töltöttem egy Karácsonyt, és szerencsésen megúsztam egy súlyos autóbalesetet is. Az igazi visszatérés jó húsz évvel később történt és már mint turista minőségben. Az új Prince Rupert-Prince George autóút modern, és mellette szaporodnak a kis települések, a modern élet úttörői. Hazeltont elkerüli a forgalom és így csendesen éli utolsó éveit. Az üzletet, hotelt átvette a törzs, de mint vállalkozás az utolsókat rúgja. Sokan odébb költöztek. A korházban homokot és sót tárolnak az út karbantartásához. Mona a Skeena folyóba fulladt két unokahugával. Jeges úton becsúszott a folyóba, áttörte a jeget a kocsija. Sose találták meg őket, de alacsony vízálláskor a kocsi látható. Charli nagyon meghízott, és cukorbeteg, alig tud felállni és menni pár lépést, de iszik rendületlenül. Lehet, hogy az alkohol ellenálló géneket már kitermelte, de kétlem hogy jelenlegi állapotában fog utódo-kat produkálni. És a memoriája is nagyon romlott, egyáltalán nem emlékszik a sok kölcsönkért ötösre és néha tizesre. Mózes unokája nagyon talpra esett lány, de övele idái még sose találkoz-tam. Egy kis 'B & B'-t kezdett Kispioxban, az ide zarándokló pecás turistáknak. Nem ötcsillagos hely; gyalulatlan deszkafalak, földpadló és Forest Service-től 'elidegenített' vaságyak és pokró-cok. De a kávé jó, az ablakon szúnyog háló. Megmutatja Mózes nyughelyét lennt a folyóparton, nagy nyárfák tövében, ahol pi-henni szokott. Megtaláltam volt tábor helyünket. Benőtte a tisz-tást az újulat. Smithers felé menet találkoztam geologusokkal. Megint a Jupiter patak környékén mocorognak: ott ahol a háború előtt tungsram le-lőhely volt. Smithersben Herbre senki sem emlékszik. Az iskola műhelyében van egy megrepedt, fából faragott propeller. Senki se tudja miért, és hogyan került oda. Majdnem mindenkit fémmunka és hegesztés érdekel.

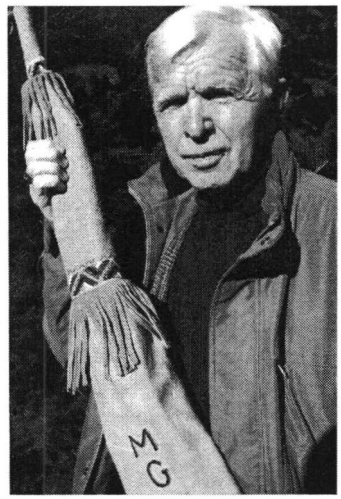

Sok a változás bár merre nézek, és kellenek a naplótöredékek irányítónak. De sok minden változatlan és úgy is fog maradni. Őrként állnak a hatalmas hegyek, hömpölyögnek a haldús folyók, az erdők betöltik a látóhatárt. Autót pusztító földutak, szúnyogfelhők, nyári erdőtüzek és téli dermesztő hidegek. Lecserölődik egy életforma, ami egykor nekünk soproni erdészeknek közös életszakasz volt, és most mint 'őslakósok' nézzük az új Canadát. Előveszem a szekrényből a puskatokomat. Vastag puha jávorszarvas bőr, rojtos diszités és szép gyöngy munka. Nem műkincs, de nálam az emlékmúzeum darabja: Hazeltonban kaptam ajándékba.

(November 2011, Bellingham, WA)

ÉLETUTAK/ÉLETPÁLYÁK

Beszélgetés Ravai János, volt III. éves hallgatóval

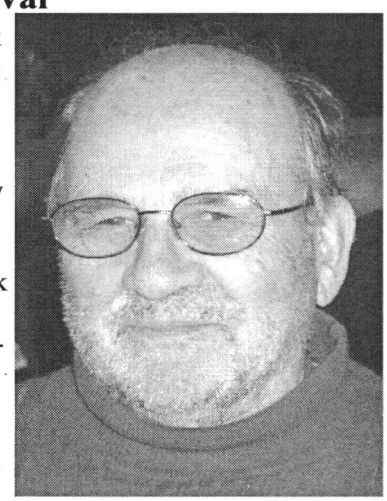

2000-ben vonultam nyugdijba, amikor Robert fiam átvette a vállalatomat.Természetesen én továbbra is segitettem a vállalat irányitásában. Courtneyból leköltöztem Parksvillebe, ahol baráti kapcsolataim voltak. Később pedig csatlakoztam a Nanaimoi Magyar Klubhoz, ahol aktivan részt vettem /veszek a mai napig is a klub életében. Egy ilyen összejövetelen ismerkedtem meg a mostani feleségemmel, Rovó Erzsikével, akivel 2000 decemberében házasodtunk meg.Ezután már kettesben élveztük a nyugdijas életet, tavaszi kirándulásokat, az őszi gombászatot vagy a finom szeder gyűjtést. A szederből minden évben finom bort csinálunk. Az életünkhöz tartozik, hogy látogassuk, segitsük gyerekeinket, igy minden évben elutazunk Kelownába a gyerekekhez, kempingezünk, sok gyümölcsöt szedünk és az unokákkal élvezzük a nyarat. Egyszer egy évben Robi fiammal és vadásztársainkkal Williams Lake környékén őzre vagy, jávorszarvasra vadászunk. Az őzhúsból a feleségem szalámit, kolbászt csinál amit én szoktam felfűstölni. Mindketten nagyon szeretünk kirándulni, gyalogolni és kertészkedni. Persze az utazás a kedvencünk, minden évben 2-3 hónapot Magyarországon töltünk és szeretünk utazni a környező országokba, megismerni Európát jobban. Kanadai pályafutásom nagyon lassan indult, diplomám megszerzése után főleg kisebb erdészeti vállalatoknak dolgoztam mint konzultáns. Majd 1960-ban mint rajzoló dolgoztam a Thasis Conak Gold Riverben, ahol térképezéssel, fafelméréssel, út és vágásterület kitűzésével foglalkoztam. 1962-ben sikeresen megpályáztam egy segédmérnöki állást a Mac Millan Bloedel vállalat a Queen Charlotte Sziget Juskatlai telephelyre. Juskatlában Varga Pali és Tresó Feri ünnepélyesen fogadtak gratuláltak az új munkahelyemhez. Elkezdődött a munka: szeges bakancs, esőruha, három hónapig a napot sem láttuk annyit esett az eső. Hétvégeken sokat jártunk halászni és vadászni Varga Palival. Volt egy 12-es, egy csövű, egy lövetű puskánk, amivel vadlibára vagy kacsára vadásztunk, általában sikerrel. Három és fél év után áthelyeztek, egyben előléptettek erdőmérnökhelyettesnek a vállalat Kelsey Bay/Sayward Divisióhoz. Mostmár közelebb kerültem Vancouverhez. Egy pár év múlva Hirczy Béla lett a főmérnök, sokat vadásztunk vele együtt is. Bölecz Béla ugyanakkor az Eve River Divisionak dolgozott, majd nem sokkal később Dobozy Tamást is a mi vállatunkhoz került. Ő is vadászott és lőtt egy pumát is azon a környéken. 1973-ban áthelyeztek főmérnöknek a Port Mc Neill-i divisióhoz, de egy ideig még a Port Hardy-ban lévő irodából irányitottuk a munkálatokat. Itt kezdtem el a lazac halászatot. Vettem egy 17 láb hosszú csónakot, amivel minden hétvégén kint voltunk a tengeren a családdal vagy Ronyecz Jóska barátommal. Jóska a Western Forest Products vállaltnak dolgozott, igy mindenhol volt barátom a soproniak közül. 1981-ben délre, Duncanbe kerültem a Shawinigan Divizióhoz, ahol még egy évet dolgoztam a Mc Millan Bloedal-nél. Ezután a North Cowichan District-nél, Duncanben. kaptam egy erdőmérnöki munkát. A város 7000 hektáros erdőterületének a felügyele-

tével biztak meg, két évig dolgoztam itt. 1984-ben egyéni vállalkozásba kezdtem (Ravai Counsalting Ltd) a következő megbízásokkal: Általános erdőhasználati terv egy 12000 hektáros területen és helikopteres fakitermelés megszervezése - Tsimpson Indian Reserve, Port Simpson, BC, Farakodó tervezése - Sterling Wood Group, Nanaimo, BC, Fűrészüzem tervezése és üzemeltetése - Damgard Construction, Victoria, BC, Karácsonyfa kertészet tervezése és kivitelezése - Achem Alexander, Victoria, BC. 1992-1994 között a BC Ministry of Forest, MacKenzie District-nél dolgoztam mint erdőmérnök. Itt a téli fakitermelés a legfontosabb munka. Hó-utak, jég-hidak épitése volt a feladat. Nagyon nagy élmény volt számomra itt dolgozni, rádióval tartottunk kapcsolatot egymás között (főleg a 120 km/óra sebességgel száguldozó 50 tonnás teherautókkal). MacKenzieben két kemény telet töltöttem el, de sok-sok élménnyel gazdagodva, tapasztalatot nyerve ismertem meg BC északi területeit. A hideg, a hó és a jó emberek barátságát sohasem felejtem el. MacKenzie után megint egy új magán vállalkozásba kezdtem (Fortis Forestry Management Services Ltd.), ahol 10-12 erdésszel dolgoztunk, köztük Robert fiammal, mint UBC-végzett erdész.
Az életem alakulását nagyon sok ember, hely, körülmények befolyásolták. A különböző helyzetek lehetőségeinek kihasználásával és az emberekkel való jó együttműködésemnek köszönhetően minden helyzetben találtam megoldást. Nagyon sok tervezésben, kivitelezésben volt részem, ahol mindig szükségem volt a kemény tudásra, felkészültségre, kitartásra. Nagyon sok segitséget kaptam főleg a soproni kollegáktól, amit soha nem felejtek el.
Főleg családi, rokoni kapcsolataim vannak, de nagyon sok baráti kapcsolatom is van Magyarországon. A volt iskolatársakkal, évfolyamtársakkal az 50 éves arany diploma átvétele alkalmával találkoztam. Viszont 2000-óta minden évben megyek Magyarországra.
Még Kelsey Bay-ben elvettem feleségül Horváth Judithot. Házasságunkból három gyerekünk született: Yvette 1968-ban, Robert 1970-ben és Jennifer 1971-ben. Robert fiam a UBC erdészeti szakán végzett és egy erdész kislányt vett feleségül. Két fiúk van, Matthew és Jacob. Yvette is férjnél van, de náluk nincs gyerek. A legfiatalabb lányom Jennifer is erdészhez ment feleségül, itt van két lány unokám Hailey és Isabella. 1994-ben elváltam és 2000 decemberében feleségül vettem Rovó Erzsébetet. Ezáltal 'megörököltem' még két fiút, Imrét és Gábort és velük együtt négy unokát. Imre két lánya, Kati és Mia és fia Áron itt Kanadában, Gáborék a legkisebb unokával, Alizkával Magyarországon élnek.
A gyerekeim nagyon jól beszéltek magyarul, de az iskola kezdetével lassan elfelejtették amit tanultak. Többször voltak Magyarországon és unokatestvéreikkel jól elbeszélgettek, nem kellett forditani nekik. Most, fenőtt korukra sajnos elfelejtették a magyar nyelvet. Imre Kelownában él családjával és az ő gyerekei már nagyon jól beszélnek magyarul is, sőt kanadai születésü felesége is a gyerekektől tanul. Egyébként a gyerekeinknek természetesen van érdeklődésük a magyar élet, kultúra, szokások iránt, de nekik már családosan nagyon nehéz megoldani időben és anyagiakban is a többszöri utazást Magyarországra.
Befejezésül néhány mondat. Mindenki saját módján éli az életét, nekem mindig a természet élvezete, felfedezése volt a fontos. Bizonyára a őseimtől kaptam ezt a tulajdonságot, hiszen sok gyerekes székely családnak elsőszülött fia vagyok. Nagyon szerencsés vagyok, hogy a világ másik oldalán megtaláltam azt a gyönyörű természeti szépségekkel rendelkező helyet, amit otthonomnak nevezek már idestova 55 éve. Igy kárpótolva vagyok, hogy nem láthatom szülőföldemet, a szép Kárpátokat gyakrabban. Nagyon szeretünk kirándulni, új tájakat megismerni, utazni. Persze a legfontosabb, hogy adjon a jó isten még sok egészséget, időt, hogy minden hasznos ismeretet, tapasztalatot tovább adhassunk az unokáinknak. *(Parksville, BC, 2012,február 13).*

MÁS PÁLYÁRA TÉRTEK

Vlaszaty Ödön, volt II. éves hallgató.

Erdész családból származom. Nagyapám is erdész volt, (sajnos még születésem előtt meghalt). Apám Selmecen kezdett, de egy év után átment a Kassai Mezőgazdasági Akadémiára és szerzett diplomat, majd Sopronban fejezte be az Erdőmérnöki Főiskolát. Később megszerezte a kandidátusi és doktori fokozatot. Egerben volt állásban az egri Káptalanság (Érsekség) erdész és mezőgazdasági vezetőjeként. 1948-ban B-listázták de Roller Kálmán segítségével egy rövid időre Debrecenbe került, majd Budapestre az ERTI hez. Később Sopronban is tanitott.
Én 1937-ben születtem és általános iskolai tanulmányaimat Egerben végeztem. Budapesten az Apácai Csere Gimnáziumban érettségiztem (Kapitány Gyuszival egy osztályban). 1955-ben kerültem Sopronba az Erdőmérnöki Főiskolára. Az 56-os forradalom alatt kétszer is voltam Budapesten teherautóval, mint gyógyszerszállitmány kisérő. Magyarországon sokat tenniszeztem. 1956-ban Szalkai Bandival országos egyetemi páros bajnokságot nyertünk. Én vidéki ifjusági bajnok voltam, Dunántúl felnőtt bajnokságán pedig második lettem.
Kanadábana az első nyarat, 1957-ben, Toronto és környékén töltöttem, ahová a dohány-földekre mentünk dolgozni volt évfolyamtársammal Rupf Lacival, de azon a nyáron a jégeső elverte a termést és munka nélkül maradtunk. Az év szeptemberében az egyetem kezdetén, mi hatan, soproni haverok kaptunk állást (ebéd és 72 cent óra bér) az oktató kar ebédlőjében mint fölszolgálók. A második év befejezése után földadtam erdészeti hivatásomat és átiratkoztam a University of BC, Faculty of Commerce-re (Kereskedelmi Szak). Egyetemi tanulmányaim alatt mindig volt ideiglenes munkám, mivel 1959 és 1960 nyarán tennisz túrákon vettem részt. Kétszer nyertem Nyugat-Kanada egyetemi egyéni bajnokságot. Amerikában is nyertem több versenyt.
Egyetemi tanulmányaim befejezése után, 1962-ben (B.Com) ajánlatot kaptam a UBC-n újonnan épített egyetemi tanárok klubházának vezetői állására. Ott sok barátot szereztem, köztük pl. az ENSz elnök helyettese General Ricky, aki meghivott New Yorkba, bemutatott U Thant elnöknek és vendégeként részt vehettem a Biztonsági Tanács ülésén is.
1965-ben a kanadai Hilton hotel láncnál kaptam egy nagyon jó állást. Rövid ideig dolgoztam különböző osztályokon Vancouverben és Montrealban, majd a képzés után az 'étel és ital osztály' felelősének neveztek ki Vancouverben. Közben több alkalommal továbbképzésre küldtek a Cornell egyetemre (USA) szaktárgyak tanulására. 1970-ben a vállalat fölajánlotta hogy menjek Buda-

pestre 5 évre, az akkor épitendő Hilton hotel vezetésére (a hotelt kb. 9 évig épitették!) Az ajánlatot nem fogadtam el, pedig tudtam hogy ezáltal elvágom magam alatt a lécet, mivel több előléptetést soha nem kapok tőlük. 1971 nyarán visszamentem a UBC-re, a Koerner Ház (Graduált Diák Központ) manageri állásába. Már a '70-es évek elején kezdtem tanitani a 'Vancouver Vocational Institute'-ban.
1971-ben ismét közeli kapcsolatom lett a soproni erdészekkel. Nem csak a rendszeres őszi Soproni Bál volt megrendezve a Koerner Házban, de minden kisebb gyűlés, Kapocs szerkeztőségi összjövetel stb. Gondolom mindenki szivesen jött oda, igy senkinek nem kellett családi házát háborgatni, és ráadásul mindig találtam egy-két dolgot fölszolgálni a résztvevőknek. Egyik legsikeresebb esténk talán a Kanadába jövetelünk 25 éves évfordulójának megünneplése volt.
1978-ban sok évi tanulás után Virginiában vizsgáztam 'General and Club Management' (CCM)-ből.
1983-ban a victoriai egyetemtől kaptam ajánlatot az ottani új Oktatók Klubjának vezetésére és tanitani a főiskolán. Miután az üzleti szak kinyitott Victoriában, ott is tanitottam. Egy évig utazgattam Vancouver és Victoria között, majd 1984-ben a család is átköltözött. A soproni erdészek kétszer is átjöttek a szokásos őszi vacsora-bál összejövetelt az egyetemi klubban tartani.
Több tanácsnak voltam tagja. 'Club Managers Association of America', 1975-79 (1979-ben Nyugat-Kanada szekció-elnök), Amerikai Egyetemi Alapitvány, Jótékonysági Vállalkozás (Goodwill Enterprise). 1998-ban kezdtem ismét tennisz versenyekre benevezni, persze a saját korosztályomba.
1999-ben mentem nyugdijba. Ezután utaztam egy ideig, teniszeztem, bridzsesztem és sok társadalmi munkát vállaltam. Ismét szolgáltam különböző tanácsokon, elnöke voltam a BC Senior Játékok Társaságának, a victoriai Magyar Háznak, és alelnöke az Oak Bay Tennis Club-nak.
1968 végén nősültem. Egy angol lányt (Julia) vettem feleségül. 1971 márciusában örökbe fogadtunk egy fiút (Andrew) és 1973-ban egy leányt (Alexandra). Fiam háromszor, lányom kétszer járt Magyarországon. Szüleim nagyon kedvelték őket.
Magyarországra elég gyakran utaztam eleinte családdal később egyedül. Apám egyszer, anyám és nővérem ötször tudtak kijönni és élvezni a tiszta nyugati levegőt.
Az utóbbi pár évben sajnos voltak és vannak egészségi problémáim, de eddig sikerült megbirkózni ezekkel, és ahogy mondják, szerencsére a virágot még mindig fölülről és nem alulról szagolom.
Remélem továbbra is tudom tartani a kapcsolatot a soproni csoporttal, annak ellenére hogy egyszer valaki figyelmeztetett, ne szóljak hozzá, hiszen: "Te nem is vagy erdész".

Baráti szeretettel, Tóth Tibor

(Velünk kezdett Sopronban 1956 szeptemberében, mint a debreceni 'hármas' egyike és velünk tartott hányatott utunkon Vancouverbe is, ahol az első év befejezése után, 1958 őszén átiratkozott a UBC mérnöki fakultására, de azért kis emigráns csoportunk szerves része maradt. Két évvel később, viszont az USA-ba emigrált szüleihez költözött, miután megszakadt köztünk a kapcsolat. Gyakori egymásközti kérdésünkre, hogy "Hallottál-e T. Tibiről?" sajnos megszokott lett a "Nem" válasz. Az otthoniakkal közösen szervezett 2001-es évfolyam találkozó alkalmából minden vonalon próbáltuk keresését, de hasztalanul. Végül 'aranydiplomás évünkben', 2011-ben, Szabó Gyuri, debreceni volt iskolatársa, kapott egy telefon számot, ami 'működött'!. A Szerk.)
Kedves László! Köszönöm leveled és a hozzá kapcsolt segítő kérdéseitet, ami nagyon hasznos volt, hogy gondolataim a fontosabb eseményekre irányítsam, hogy az elmúlt ötven évet, ami telt el azóta, hogy én elhagytam Vancouvert és annak Soproni Egyetemi Szakát, össze tudjam foglalni egy pár oldalon.
Én mindíg a matematikát, fizikát és kémiát kedveltem középiskolás éveimben. A papám ismert két erdőmérnököt Debrecenben és az ő segítségükkel meggyőzött, hogy nincs szebb pálya a világon mint az erdőmérnöki pálya. A soproni rövid idei oktatás alatt úgy éreztem hogy meg fogom kedvelni és örültem hogy erre a pályára jelentkeztem. Kanada viszont egészen más volt mint Magyarország. Powell Riverben és környékén látva az óriási kiterjedésű erdőségeket kezdtem megváltoztatni véleményem, de mivel angol nyelvtudasom nagyon gyenge lábom állt nem mertem átíratkozni és pályát cserélni. A Soproni Szakon az egyetemi oktatas '57 szeptemberében kezdődött, ahol az első évet veletek hallgattam s végeztem. A következő évben úgy éreztem hogy tudok boldogúlni úgy az angollal, mint a szaktárgyakkal és a döntés után már nem volt visszalépés. 1958 septemberében beiratkoztam a UBC mérnöki szakára és kezdtem előlről mindent. 1960 juniusában fejeztem be a második évemet és a vizsga letétele után hamarosam jöttem át as USA-ba, New Jersey-be, ahová szüleim Ausztriából telepedtek át 1957 márciusában.
Az ő segitségükkel 1962 szeptemberében beiratkoztam a hobokeni mérnöki egyetemre (Stevens Institute of Technology) és 1964-ben kaptam meg diplomámat mint elektromérnök. A diplo-

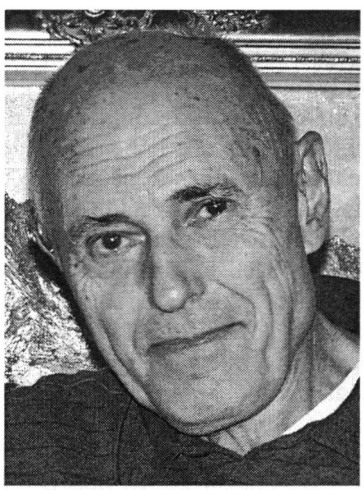

ma után egyből munka után néztem, bár szerettem volna megszerezni a 'Master of Engineering' diplomat, de gazdasági okok miatt ez nem volt lehetséges és így kezdtem az első munkámat '64 augusztusában. Ugyan ebben az évben, 2 évi udvarlás után nősültem meg és vettem feleségül Theresát, akivel már majdnem 50 éve tartjuk a házaséletet. Na de majd erre még visszatérek. A mester-diploma megszerzését nem adtam fel véglegesen és mint estiiskolás 1967-ben meg is kaptam az elektromérnöki 'Masters' diplomát.
Munkás éveim végéig csak két vállalatnak dolgoztam. Első munkám a 'Western Electic' vállalatnál kezdődött mint vizsgáló-gép (test set) tervező. A munka abból ált, hogy olyan electromos műszereket terveztünk, melyek telefon készülékek kivizsgálására voltak használva. Annak idején, biztosan emlékeztek rá, hogy a telefon készüléket nem lehetet megvenni, csak bérelni és minden telefon az AT&T tulajdona volt. Nehéz elhinni mennyit változott a telefon azóta. A Western Electric gyártotta és vizsgálta ki a telefon készülékeket az AT&T részére. Ezek a 'testing' gépek vagy vizsgáló gépek mind automata gépek voltak, amiket lehetett programolni nagyon sok fajta telefon és telefon-kapcsoló gépek kivizsgálására. A munka érdekes és változatos volt, sokat tanultam és kezdtem használni az akkoriban még elég új tranzistorokat és a különböző 'solid state' alkatrészeket. De miután1967 ben megkaptam a 'master diplomat' én rögtön új munkát kerestem, mert a fizetés a Western Electric-nél nem volt valami magas.
A második és végső munkámat a 'Union Carbide'-nál kezdtem el. A vállalat 1973-ban csődbe került (remélem nem miattam) s utánna a mi diviziónkat többször adták és vették de engem

mindegyik vállalat megtartott és így csak 2009 januárjában, 71 éves koromban mentem nyugdíjba. A Union Carbide az egyik legnagyobb kémiai vállat volt az USA-ban, több divizióí voltak. Engem a Linde divizió alkalmazott. Ők a hegesztés minden szakában országos viszonyban a legjobban ismertek voltak. Én a NewYork-i laboratoriumban kezdtem munkám, mint elektromos tervező és a hegesztés, forrasztásban használt gépek tervezésén dolgoztam. Ez a munkakör sokkal több új lehetőséget adott, hogy olyan gépeken dolgozzak, amelyekre szabadalmányokat lehetett kapni az én nevemre, a vállalat hasznára. Az elkövetkező 42 évben 18 szabadalmányt kaptam, melyek mind a hegesztő és később a 'plasma' vágó gépek működésével kapcsolatosak. Ezt nem azért írom, hogy ezzel azt probálnám hitetni veletek, régi diák barátok, hogy mennyit okosodtam miután elhagytam Kanadát, mert az nyilvanvalóan nem lenne igaz. Nagy része ezeknek a találmányoknak azon alapult, hogy a hegesztő, forrasztó ipar nagyon le volt maradva a legtöbb iparág mögött. Én szerencsés voltam egy olyan munkakörbe kerülni, amelyben a 'solid state' alkatrészek használata még gyerekcipőben járt. (Sajnos a szakkifejezéseket nem ismerem magyarul, nagyon sok nem is létezett akkor, mikor mi befejeztük tanulmányainkat, úgy hogy kénytelen vagyok betenni egy két elkorcsított angol szót, de tudom ezek mindannyiotoknak ismert szavak lesznek).
Munkám csúcspontját akkor értem el, mikor egy kis csoportot, mint csoporvezető 20 évig, a munkás éveim vége felé vezettem és felelős voltam a munka tervekért, a gépek működéséért és azok használatáért.
A nyolcvanas években, amikor a 'micro processors' és egy pár év múlva a 'micro controllers' mint új dolgok kezdtek használatosak lenni minden iparágban, a hegesztési gépekben még teljesen ismeretlenek voltak. Ebben az időszakban vállalatunk neve már nem Uninon Carbide, hanem 'Ltec' volt és ekkor mi voltunk az elsők között, akik kezdtük ezeket 'component'-ekként használni a mi gépjeinkben. Ezek a modern gépek sokkal pontosabbak, könnyebben szabályozhatóbbak voltak mint elődjeik és a Japánból jött 'robot'-okkal controlálva, a heggesztő ipart behozták a 20. századba. Munkámmal kapcsolatban nagyon sokat utaztam, minden automobile gyárat gyakran meglátogattam az USA-ban, Kanadában, s többször küldtek Európába is. Ezek voltak legkedvesebb éveim.
Nagyon sajnálom, hogy minden jól bevált robot-gépet gyártó vállalat vagy japán, koreai vagy pedig német lett. Az USA egy darabig probálkozott, de nem tudott velük versenyezni. A későbbi években maga a hegesztő gép amit a robotok használtak nagyon sokszor szintén külföldről jött be. Jelenleg ők dominálják a robot és a hegesztő gépek nagy százalékát az USA-ban és az egész világon. Na, erről nagyon sokat tudnék irni, de nem akarok untatni benneteket.
Ahogy említettem, 1967-ben nősültem meg. Feleségem Theresa ír származású, az ő szülei a 30-as években jöttek Irországból. Theresa probálkozott a magyar nyelv tanulásával, de mivel nekem nem volt sok időm a tanításra és neki a gyerekek nevelése mellett nem volt sok ideje arra, hogy tanuljon magyarul. Van négy leányunk és egy fiunk. Sohasem találtam meg a titkát, hogy mit is kell csinálni és hogyan, ahhoz hogy fiú gyermek szülessen. Fiunk a középső a sorrendben, utánna még probálkoztuk és az utánna született két lány után feladtuk a próbálkozást. Hála Istennek, ők egészségesek és unokákkal gazdagítottak bennünket. Van négy fiú és három lány unokánk. Ebben a minden bajjal rendelkező világban mi nagyon boldogok vagyunk, hogy ők is egészségesek. A legidősebb most lesz márciusban 14 éves, kis öccse, a legfiatalabb, 3 éves. Sajnos a gyerekeim nem beszélnek magyarul, de rajtam keresztül sokat tudnak Magyarországról. Egyik lányom többször is eljött velünk meglátogatni az otthoni rokonokat, de nagyon keveset tanult a nyelvből.
Az otthoni rokonságból már csak nővérem és az ő gyerekei, akik megmaradtak. Öcsém, hugom a szüleimmel együtt jöttek ki az USA-ba, nekik is vannak gyerekeik és unokáik. Öcsém lánya Magyarországon dolgozik, mint ügyvéd. Szüleim hosszú életet éltek, papám 95 éves koráig élt, mamám 94 éves volt mikor meghalt, 3 évvel ezelőtt.
Egy kisvárosban, Florenc-ben lakunk, South Carolina államban. A gyerekek, egy kivételével mind rég elköltöztek, új életet kezdtek. A legtávolabbi Californiában lakik, a többiek Észak és Dél Carolina államokban telepedtek le.
Én, munkáséveim alatt szerettem dolgozni és újjáépíteni klasszikus autókat, 65-ös, 66-os Mustangok voltak kedvenc kocsijaim, de már rég feladtam ezt a hobbit. Jelenleg a házunkat tartom rendben, festés, kissebb javításokat még megcsinálom, de lassan ezt is a szakemberekre kell hogy bízzam.
Egészségem elég jó, koromhoz képest, de az évek meghagyták nyomaikat rajtam is. Nekem problemám a hallásommal van, ami nagyon gyenge. Kaptam egy 'cochlear implant'-et tavaly, ami segített, de hallásom csak lassan javul. Mondják, hogy legyek türelmes, ahhoz idő kell, én meg mondom nekik. hogy nekem abból már nem sok van hátra.
László, én zárom is levelem, üdvözlök minden régi barátot, ismerőst és kivánok mindannyiatoknak jó egészséget és remélem, hogy még legalább egyszer lesz alkalmam, hogy visszalátogassak Vancouverbe és személyesen is el tudjak beszélgetni veletek.
(Florenc, SC, 2012 február 19)

SOPRONIAK EURÓPÁBAN

Szegő János: **Élet-elbeszélés**

A Kapocs szerkesztőjének: Néhány hónappal ezelőtt, amikor én a soproni Föiskoláról kerestem információt az Interneten rábukkantam Kozák Toni hosszú elbeszélésére mindarról, ami 1956 őszén kezdődött. Ami nekem egész új volt az az elbeszélés arról, ami StWolfgang után történt. Tóni kérésemre elküldte a hallgatók névsorát és én meg voltam döbbenve attól, mennyire kevéssé tudtam megismerni az akkori hallgatótársaimat nevük alapján. Ezt irtam is, sajnálkozva, Tóninak, de azután már elkezdtem gondolkozni. Ezeket a gondolatokat irtam le a levélben, aminek a másoatát itt mellékelek. Azt hiszem ez a legspontánabb elbeszélés amit tudok irni az én svédországi éveimről. Remélem elfogadod mint a én élet-elbeszélésemet. Karlskrona, Svédország, nov. 28, 2011

"Kedves Tony! Az utolsó rövid e-mailem után én sokat gondolkoztam azon, mit irtam neked. Ez talán nagyon kellemetlenül hangozhatott - irtam, hogy sem nevekre és még az arcokra sem tudok emlékezni. Ez nem ilyen egyszerü. Èn jól emlélszem eseményekre. Én jól emlékszem személyiségekre, emberekre, ha sem nevet de még arcot sem tudok adni nekik. Még azt is hiszem, tudom Te ki vagy illetve voltál, ha képed nem is éles. Én jól emlékszem mondatokra, amit nekem mondtak. Van egy mondat, ami még ma is támogat engem. "Maradj aki voltál". Ez a bucsú szava volt, azt hiszem Kis Jánosnak, amikor mi útnak indultunk Svédországba.
Èn jól elékszem arra a napra épp most 55 évvel ezelött – novem-

ber 4-röl beszélek. Nem minden nap lát az ember egy egész várost elmenekülni, és nem minden nap találkozik velük másnap egy menekült táborban (Eizenstadt volt az?). Jól emlékszem az eseményekre és a légkörre a St Wolfgang tó partján is. És nagyon jól emlékszem egyik professzorunk szavaira ott: "Akár hova mennek, tekintsék magukat és viselkedjenek úgy, mint a Föiskola képviselöi. Hozzanak becsületet rá és az országra, ahonnan jövünk". Megpróbáltam.

Èn valami furcsa módon emlékszem az egész évfolyamra, ha az egyes személyek nem lépnek elö arccal vagy névvel. Tamási Miklóst nem lehet elfelejteni – az a mód, ahogy ö megmentette Bujdosó Alpárt az egyetemröl való kizárásról egy nagyszabásu felmutatás volt az intellienciának és merészségnek (emlékszel arra a szörnyü estére a Templom utcán?). Amire én emlékzem, az a légkör Sopronban, az elsö tanulmányi év ráfeszülésére, a második év inkább elernyedett légkörére, de még Ausztriában is. Sok mondat bukkan fel az emlékezetemben, sok barátságos tartalommal, de néhány olyan is, amit szeretnék, de nem tudok elfelejteni. Valahol olvastam az egyik publikációban, amit küldtél, hogy (kb) "Szegö János abbahagyta az erdészeti kiképzést". Én "abbahagyta" szót szeretném helyettesiteni "befejezte" kifejezésével. Én öt évig tanultam erdészetet: hármat az Erdészeti technikumban és 2+ évet a Föiskolán. Ez nem ugyan az, mint egy erdömérnöki kiképzés, de, azt hiszem, mégis, valami fajta erdész lettem vagy maradtam. Nem utolsó sorban azért, mert ez az öt év számomra talán a legmélyebb tartalmu kiképzést jelentette egész életemben– az összes további tanulmányok mellett is.

Legalább három tanulságot vittem el magammal Sopronból. Az elsö az erdészeti ekologiai-szisztéma. Ez ma általánosan elismert gondolkozásmód. Akkor az nem volt. A második Stasney Albert tanitása: a 3-dimenzios gondolkoddás, a rajzolási fegyelem, aminek alapján nemcsak müszaki terveket tudtam kidolgozni, hanem minden publikációmat magam tudtam rajzolni (micsoda elöny volt ez, amikor én késsebb kifejlesztettem a városok 3-dimenziós modelleit!). A harmadik fontos dolog a soproni tanitási módja, aminek az emléke ma is vezet amikor én magam elöadok. Nem csak Stasi-bácsira gondolok (micsoda tanár volt! Amikor én a "Professzor" szót hallom, Stasi-bácsira gondolok - és egy másik, svéd professzoromra akit sokan geniusznek tartanak) – hanem a tanitásnak az egész szelleme és módja.

Az erdészeti tanulmányok abbahagyása – javitom magam: befejezése - azon is mult, hogy itt azt követelték, hogy az ember megismételje az egész kiképzést a gyakornokságtól és tovább. Harmadszor ez túl sok lett volna. E helyett én épitéstechnikai kiképzést szereztem kulturmérnöki irányzattal – vagyis az erdömérnöki kiképzésnek az egyik hátralévö darabját. A célom közlekedés tervezése volt – a városok és a táj körülettük maga is egy szisztéma, nem egészen különbözö egy biologiai szisztémáktól. Én közlekedéstervezö lettem, de innen tovább ment az utam, egy váratlan irányba. A közlekedés tervezése akkor egyre nagyobb mértékre a népesedési és hasonló elöfeltételekre kezdett épülni. Gyakorlatilag ez azt jelentette, hoyg egy óriási adattömeg kezdett beömledni hozzánk. Amikor egy szoba megtelt ilyen computerirott táblázatokkal a fönököm megpróbált viccelni: "Olvasd el, miröl szólnak a táblázatok és aztán meséld el majd nekünk, mit mondanak". Èn ezt ugy oldottam meg, hogy el kezdtem analizálni a tartamukat avval, hogy leforditottam azokat térképre. Ezt ma GIS-nek hivják, a Geographical Information Systemtémáknak. GIS ma már normálisan használt eszköz, de ez 1965-ben volt. Ha az ember visszanéz, mi az úttörök voltunk ezen a területen és a svéd kifejlödési munka ezen a területen nemzetközien is vezetö volt - és én egyike voltam az elsöknek, akik ezen a területen kezdtek dolgozni.

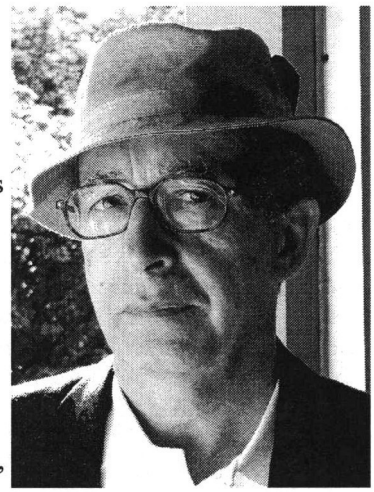

Részemre ez azt is jelentette, hogy én ismét elkezdtem egyetemre járni a lundi egyetemen, akkor a legnagyobb egész Skandinaviaban. Ez természetes volt, mert én nemcsak laktam ott, hanem a város tervezésével is dolgoztam. Igy én munkám mellet tanultam, és 10 kemény év után megvédtem a doktori disszertációmnat.

Ez arra vezetett, hogy egyre inkább erre a munkára specializáltam magam. Ha lenne neve, akkor ezt a munkát kutató térképészetnek hivhatnák. Az elsö lépés volt a földrajzi adatok alkotása. Az igy képzödött hatalmas adattömegek értelmét áttekinteni és érthetö módon kifejezni – térképekkel és szóbeli magyarázottakkal követve, úgy, hogy minden olvasni tudó, valamennyire képzett ember meg tudja érteni – ez lett az én speciális területem. Ezt a tevékenységet ki kellet fejleszteni, mert azelött nem létezett. Ilyen specialista munkát csak néhány állami föhatóságon belül lehetett folytatni (Land Survey etc) és én követtem ezt a nyomot. Evvel egyidjüleg megtartottam a kapcsolatot az egyetemmel, kutatási ösztöndijakat kaptam azon keresztül, igy tudtam kutatási jelleget adni a munkának. Mint vendég tanár adtam kurzusokat 3 vagy 4 svéd egyetemen, kimutattam a kutatási munkám eredményeit nemzetközi és országon belöli konferenciákon és végül is egy sorozat könyvek és cikkek formályában. 2002-ben, amikor nekem nyugdijba kellett mennem, elinditottam egy kis vállalatot – Mapmaker R&D - amit a mai napig is folytatom. Hangsúllyal a R&D-en. Majdnem elfelejtettem: végül is kaptam egy formaliás kinevezést mint müszaki egyetemi lektor ("senior lecturer", "associated professor" vagy valami hasonló névvel lehet leforditani) (azért irtam "végül is" mert én gyakorlatilag én sok év alatt mint ilyen oktattam).

Mindez talán nagyon egyszerünek hallatszik. Ez nem igy volt. Az én utam Svédországban ugyan olyan nehéz volt, mint a tietek Kanadában (ha jól értem Tóni leirását). A nehézségek azonban egészen másképen léptek fel, mint amit te leirtál a cikkedben, de nem voltak kisebbek. Ne felejd el, hogy én egyedül is voltam itt, anélkül a támogtás nélkül, amit ti egymásnak tudtatok adni. Ne érts félre: a svédek nagy szimpatiával és barátságossággal fogadtak itt minket. Nekem nagy szerencsém volt, mert kapcsolatba kerültem egy családdal, ami a mai napig is mint családtagnak tekint. Az elég volt, hogy a magyar egyetemi tanulmányokat nem ismerték el. Az igazi problémák akkor kezdödtek, amikor az ember munkát kezdett keresni. Annak ellenér, hogy abban az idöben munkáshiány (nem munkahiány) volt, majdnem lehetetlen volt munkát kapni. Amikor végül is sikerült, az embernek hallatlanul elönytelen elöfeltételek mellett történt.

Már 30 éves lettem amikor elkezdtem fényképezni. A specialitásom macro-képek növényekröl lett a tájképek mellett. A fényképezés technikáját az utóbbi idöben a térképészeti problémák megoldására is használom. Az utolsó 10-15 év alatt ki is állitottam a képeimet.

Egy pár szó az életemröl munkán kivül. 1963-ban megnösültem és a feleségemmel ma is összetartunk. Feleségem svéd, nyelvtanár, aki az utóbbi évekre egyre többet oktat felnötteket, nem utolsó sorban idös embereket. Csak távolról látom a munkáját, de úgy látom, hogy ö nem csak a nyelvtudásukat hanem az önérze-

tüket is építi fel. Van egy felnött fiunk, akinek az munkacime "motion picture designer", igy ö már egész más területen dolgozik. Mi többször költöztünk a munkámmal kapcsolatban, de végül is visszértértünk dél-Svédországba, Helsingborgba (furcsa módon a városba, ahol én elsö alkalommal léptem svéd talajra) Kedves Toni, ha én nem is tartottam kapcsolatot veletek és féligmeddig – de nem egészen – elhagytam a munkaterületet, valahol és valami részem mégis soproni diák maradt. Igy talán hozzá tudok járulni ahhoz a statisztikához, amit te a cikkedben összeállitottál – ha ez az összeállitás nincs már lezárva és ha ti az én munkámat úgy tekintetik, hogy egy része az 1956-s harmadik évfolyam történetének. Az összeállitott adatok a munkámról amik itt következnek talán konkretizálják ezeknek a rövid soroknak tartalmát.

Még egy fenntartás. Ha az ember megpróbálja összefoglalni az életét az természetes, hogy a pozitivumokat hangsulyozza. Az éremnek azonban – mint ismerertes – két oldalja van."

Személyes adatok a svédországi évek összefoglalására 1956-2011:
Kiképzés: Építéstechnikai tanulmányok, Egyetemi tanulmányok 1965-1975 University of Lund, PhD (Lund)1975
Állások: Közlekedési tervezö, Föhatósági ügyvezetö igazgató, Föhatósági szakértö,Kutatásvezetö (=önálló kutató; 5 nagyobb kutatási vállalkozás a lundi egyetemmel kapcsolatban, lásd a publikációkat), Universitetslektor, (senior lecturer) Linköpings Müszaki Egyeteme, Svédország, Vendég elöadó 4 svéd egyetemen, c:a 10 intenzivkurzusok.
Publikációk:6 önálló kötet, elméleti és módszeri tárgyak, 8 önállóö kötet, atlaszok, analitikus kommentárokkal, 16 elöadás 12 nemzetközi konferenciákon. (dokumentálva "Proceedings" formájában), 23 cikk szakfolyóiratokban: Anm. Egy atlaszkötet Hans Ansénnel eggyütt. Az összes többi kötetetnek J.Sz. egyetlen irója.
Kitüntetések: "Statistician of the Year" (1985) by the Swedish Statistical Society for the "Census Atlas of Sweden", "Map of the Year" (2010) by the Swedish Cartographic Society for the atlas "Mosaic of the Urban Landscape. An atlas of the structure of the Stockholm Region".
Egyéb: Fényképeszeti kiállitások: 10 alkalom (kb).

IROGATÁSOK

MAGUNKRÓL

Apt Kamill: **Életek, emberek...** (10. folytatás)

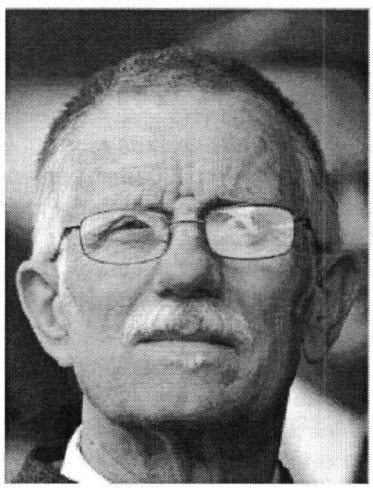

Még mielött Zoli elment, egy párszor bevitt az autójával Port McNeill-be, meglátogatni Gyöngyösi Sanyi kollégánkat, meg feleségét, egyben volt évfolyamtársát, (Danczinger) Editet. Sanyi a helyi favágó vállalatnak dolgozott mint mérnök, és a vállalat lakótelepén laktak egy kis faházban, három aranyos kislányukkal. Jó volt náluk lenni, hiányzott és jól esett a családi légkör.

A bányatelepen a szobatársam egy ötven körüli, csendes, ex-alkoholista bányagépszerelö volt. Nem sokat láttuk egymást mivel más müszakban dolgoztunk, de jól megvoltunk. Általában otthon olvasgatott, nem kártyázott, tette félre a pénzét, új életet kezdeni. Amikor a vállalat váltás volt a Mannix búcsúzóul buszra rakta az egész tábort, és elvitte a népet Alert Bay-be sörözni. Másnap a bánya majdnem kiürült, hat bányász és kevés segédszemélyzet maradt. Nem tünt fel, hogy nincs ott a szobatársam, csak harmadnap vettem észre, hogy a polcon ott van a holmija. Nem sokat törödtem vele, sokan ott hagytak mindent, amikor más helyre mentek dolgozni. Negyednap aztán megjött szegény. Egy fillér nékül, másnaposan, összetörten. Ma is elöttem van az a kétségbeesett teljes reménytelenség az arcán. A szemeit látom, ahogy rámnézett. Összepakolt és elment. „He fell off the wagon" (leesett a kocsiról) ezzel tértek napirendre a többiek egy-egy ilyen tragédia felett.

Az új vállalatnál szintén heti hét napot dolgoztunk, de nappal. Különben nálunk nem változott semmi. Az öreg Popeye, az éjszakai müszak vezetője elment, maradt velünk Marcel. Nyomtuk ki az ércet, kerestünk rendesen. Szerencsére a váltáskor Bősze Jóska is visszamaradt a bányában. Nálam tán öt évvel idösebb, bakonymelléki igen rendes gyerek, öregbányász volt, megjárta a hadak útját Sudbury-tól Uranium City-n át végig. Már ismertem, de most egy müszakba kerültünk, partnerom lett, meg szobatársam is, összebarátkoztunk. Sokat tanultam tőle.

A Merry Widow tellér alatt dolgoztunk, amikor egy alkalommal a sok közül, mind a két lejtakna eldugult, a feszitővasakkal nem tudtuk beinditani, igy Jóska egy hosszú lécre kötött dinamitot dugott fel az egyik nyilásba, a másikban fúrni kellett, annak én álltam neki, hogy majd egyszerre robbantjuk le mind a kettőt. Már fogyott alattunk az érc, a csille rakodó már félig üres volt, sietni kellett, s én kicsit túlságosan siettem, rosszul raktam át a pallót a lukon, s ahogy rámentem megnézni, hogy hova álljak a fúrógéppel, lebillent. Persze én pallóval együtt le a lukba. Nem estem többet, mint tán három métert, talpra érkeztem és semmi bajom nem lett. Maga az esés nem tartott egy másodpercig sem, mégis egész gondolatsoron mentem végig mire leértem. Eszembe jutott, hogy nem tudom milyen mélyen van alattam az érc, hogy az ilyen dugulások nem megbizhatóak, sokszor megindul az érc a csillesor rázkódásától, hogy mikor megnyitják a zsilipet, az érc, amire esek olyan lesz mint egy húsdaráló. Fölötlött bennem a tisztán megfogalmazott kérdés: érdemes volt ezért az egész elmúlt huszonöt évi cirkusz? S mindjárt rá a felelet: határozottan igen. Ahogy leértem hallom, hogy Lou Luneng , a mozdonyvezető tolatja be alám a csillesort, s ahogy megáll a vonat hallom Bősze Jóska hangját: „Lou, dont pull the shoot, Ziggy fell down the grizzly" (Lou, ne nyissd meg a zsilipet, Ziggy beeset az etetőbe). Szerencsémre észrevette, hogy leestem. Nem telt bele két perc, kihúztak, rágyujtottunk és folytattuk a munkát. Mély benyomást tehetett rám az eset, mert ma is kristálytisztán előttem van minden részlete, és meglep, hogy még a kezem se remegett, ahogy a cigarettát meggyujtottam. Lehet, hogy később jött ki az idegesség, csak akkor már nem volt időm foglalkozni vele.

Ezen az ijedtségen kivül csak egy balesetünk volt, még eléggé az elején, azt hiszem májusban. Tudni kell, hogy a csilléken volt egy ötödik kerék, ami hatvan-hetven centire állt ki a csille bal oldalán, egy kicsivel a sinek szintje felett. Ez a kerék a finomitó fölötti csúszdánál felfutott egy tevepúp szerű sínre és kibillentette az ércet. Mivel a billentő kerék kiért majdnem a falig, az alagút baloldalán nem volt szabad tartózkodni. Egyik nap egy idősebb új munkás jött, a többiek úgy hivták, hogy Szabotázs. Ez volt a bá-

nyász vulgója. Szabotázs felkerült a kamrába. Én még mozdonyvezető voltam. Ahogy tolattam be a Merry Widow alá, egy orditást hallok. Berántottam a féket, leugrottam és mentem hátra megnézni mi van. Hát ott ült Szabotázs a fal mellett, nyögött, káromkodott, hogy „you broke my f...-n leg", hogy én eltörtem a b...ott lábát. Igaza volt, a lába eltörött rendesen, de nagy szerencséje is volt, mert a feje is szétlapulhatott volna. A tökéletlen eloltotta a lámpáját, és hátrament az alagútba szunditani egyet. A baloldalon pihent le és az utolsó csille billenőkereke elkapta. A baleset teljesen az ő hibája volt, nekem semmi bajom nem lett belőle, ő meg gondolom boldog volt, hogy aránylag könnyű sérüléssel táppénzen lazsálhatott néhány hónapot. Többet nem láttam.

Teltek a hónapok, jöttek a könyvek, nap jött nap után, munka, olvasás, alvás, és igy tovább. Egy nap Johnny Dubell, egy 'catskinner', ('traktor-nyúzó'), aki családjával lakott az egyik kis házban, meghivott bennünket, négy bányászt, hogy menjünk el velük szombat este Alert Bay-be sörözni. Johnny a feleségével, meg mi négyen jól elfértünk a marha nagy amerikai autóban. Nem sokáig maradtunk, s visszafelé megálltunk Port McNeillben, ahol a Dubell házaspárt egy ismerősük meghivta a favágó telep szombatesti táncmulatságára. Bementek azzal, hogy várjuk meg őket, félóra mulva jönnek, és megyünk haza a bányába. Igy kellett lennie, mert az ilyen mulatságokra férfi csak partnerrel együtt mehet be. Ültünk az autóban, ittuk a magunkkal hozott sört, dohányoztunk, beszélgettünk. Egyszercsak egyikünk, Billy Hunt, kijelentette, hogy ő bemegy táncolni, s mire észbekaptunk már kint is volt, ment fel a lépcsőn, nyitja az ajtót, de nem engedik be. Láttuk, hogy nem akarja elfogadni az ajtónállók érvelését, hát kimentünk, hogy visszahozzuk. Az ajtónállók hallották is, hogy hivjuk, ne marháskodjon, jöjjön vissza az autóba, igy nem is lett volna baj. Igenám, de a teremben mögöttük lévő, legalábbis enyhén spicces társaság nem hallotta, hogy mi történik, és mire felértünk a lépcső tetejére, hogy lehozzuk Billyt, ajtónállókat félrelökve tódult ki vagy egy tucat harcrakész favágó. Az első rohamot megállitottuk, aztán John Kingsbury lerángatta Billyt a lépcsőn, mi meg Bősze Jóskával hátvéd szolgálatban vonultunk vissza az autóba. Én a harc hevében valakit úgy eltaláltam, hogy a jobb öklömben enyhén megrepedt egy csont. Az még ma is megérzi az időváltozást. Úgy értem, hogy a csont a kezemben. Bár lehet, hogy a fickó is. Nem követtek bennünket. Aztán hamarosan megjöttek Dubell-ék is, és elhúztunk. Később a rendőrség se jelentkezett, tehát halott nem volt.

Azért irtam le ezt az esetet, mert az ilyesmi része volt annak a világnak, annak az életnek. Hozzá tartozott ahhoz a társadalomhoz amiben éltem, ahova befogadtak, ahol nem voltam más mint közülük egy. Most már mehettem volna Yellow Knife-ba, vagy Sudbury-ba, nem lettem volna idegen. Egyedül lettem volna, de nem idegen. Tulajdonképen otthont találtam a bányászok között, maradhattam volna bányász egész életemben, de még nem láttam eleget a világból. Akkoriban határoztam el, hogy gyűjteni fogok, nem bogarat, mint Apám, sem bélyeget, sem régi pénzt, sem újat, hanem kis mozaik darabokat a világról, az életről, az emberről. Jobb kifejezés híjján élményeket fogok gyüjteni, virágot szedve, úgy, hogy reggel borotválkozás közben ne kelljen undorodnom attól amit látok. Elmúlt a nyár, meg az ősz is lassan. Bent a földalatt nem változott a hőmérséklet, de kint fehéredni kezdett a világ. Valamikor december elején aztán lezárták a bányát. A bátyám a Burrard sreet-en, a hatodik avenue mellett lakott. Egy kicsi, régi házat bérelt egy görögtől. Hozzámentem, amikor bejöttem a bányából. Még tiz napot sem töltöttem Vancouverben, máris sok volt belőle. Meglátogattam pár ismerőst, kifizettem az adósságomat, és rájöttem, hogy maradt elég pénzem lemenni szüleimhez Karácsonyra, és visszajönni mire a bánya kinyit. December 18.-án felültem a Trans Canada Air Lines hat motoros turboprop 'Superconstellation' gépjére. Irány Toronto, onnan New York, Miami, Barranquilla, Bogota, Medellin. Egészséges, szabad, huszonöt éves ember, ami mögöttem volt az mögöttem volt, előttem az egész világ, hátradőltem az ülésen és nagyot húztam a vacsora előtti 'gin-and-tonic'-ból amit a mosolygó stewardess elém tett. Új fejezet kezdődött.

Latin Amerika

Életem első hosszú repülőútját a természet is megünnepelte. Ami-or felszálltunk Vancouverben már sötétedett. A Parti Hegységből még láttam valamit, de aztán éltűnt minden. Nem sokan utaztak, a gép félig üres volt. Akkoriban különben más volt a repülés mint pár évtizeddel később. Több hely volt a gépben, a kényelmes ülésekben elsőosztályú kiszolgálás, kiváló koszt és ingyen bár úri passzióvá tették a hosszú utat. Mire legközelebb kinéztem az ablakon m ár jól bent voltunk Alberta felett. A repülő baloldalán, az északi oldalon ültem az ablak mellett. A földből semmit se láttam de az égből aztán igen. Az északi pólus olyan, egész Ontárióig tartó északifény bemutatót produkált, amilyet azóta sem láttam. Egyszercsak Torontóban voltunk.

Már javában éjszaka volt. A repülőtérből nem sokra emlékszem, de nem is volt sok amire érdemes lenne emlékezni. Egy nagy hangárszerű épület, néhány elég gyenge utcai lámpa, alig pár ember, átszállás a New York-i éjszakai járat gépére. Elég rövid repülés után ismét gyors átszállás a sötétben a Miamii járatra. Kezdett hajnalodni, mikor odaértünk. Ez a repülőtér már kicsit hasonlitott a későbbi kor repülőtereire. Felmentem a lapos tetőn lévő kilátó teraszra. Egyedül voltam a bársonyosan langyos téli hajnalban, néztem az Atlanti Óceánból kimászó Napot, ahogy lassan kivilágitja a pálmafákat és egy köztük teljes pompában viritó Cana indica ágyást. A gyulaji vadászház jutott eszembe. Ott is volt egy nagy Cana ágyás, csak az decemberben nem szokott virágozni. Éjjeli szállásom nem volt, nem is kellett. Egy padon ülve szunditottam fél órát, s aztán lassan megindult körülöttem az élet. Egyre több repülő jött, ment, utasok, bucsúztató, integető rokonok, egykettőre olyan lett a repülőtér mint egy zsibvásár. Miami Latin Amerika egyik főbejárata az USA-ba. A tarka, vidám, össze-vissza fecsegő tömeg, bőröndökkel, csomagokkal, kosarakkal, szatyrokkal csak úgy lüktetett az élettől. Sehol semmi jele a kardotnyelt, állandó védekezési állásba helyezkedet, megjátszott, angolszász ridegségnek. Délelőtt közepe táján ültem fel az Avianca bogotai gépére, ugyanannak a vidám tömegnek vagy száz főnyi, főleg nőkből álló csoportjával. Kedves, közvetlen, jómodorú népség, abból a fajtából ahol a középosztályhoz tartozással még velejárt bizonyos fokú európai tipusú műveltség is. Persze spanyolul csevegtek, de sok tudott angolul. Az én akkori spanyoltudásom a sire és manyánára terjedt, mégse voltam idegen. Barranquillában leszálltunk. Nem kellett volna, de kiszálltam, rálépni Délamerika földjére. Kora délután volt, az egyenlitőtől kb tiz foknyira, tengerszinten. A hőség úgy tűnt, mintha forró nagykalapáccsal vágtak volna fejbe. Hálistennek nagyon hamar indultunk tovább. Bogotában nem volt meleg. Ott sosincs meleg, bár csak négy foknyira van az egyenlitőtől, de vagy kétezerhatszáz méterrel a tenger felett, még magasabb hegyek között. Ott inkább majdnem mindig hideg van.

A reptéren eltereltek a karácsonyra hazatérő társaságtól, be egy alig húsz embert befogadni képes , kényelmes karosszékekkel berendezett szobába, ahol a Kolumbiai Kávétermelők Szövetkezete egy csésze mennyeien finom frissen főzött kávét nyomott a kezembe. Itt kezelték a külföldi utasok útlevelét, s mire kész

lettem a kávémmal már a határátlépésen is túl voltam.
Volt egy órám a medellini gép indulásáig, a tudakozóban megtudtam szüleim telefonszámát és felhivtam őket. Édesanyám majdnem elejetette a telefon kagylót mikor meghallotta a hangomat. Hol vagyok, honnan hivok, miegymás. Nagyon nagy volt az öröm amikor mondtam, hogy Bogotából hivok, és két óra múlva érkezem Medellinbe. Ők még azt hitték, hogy Port McNeill-ben lapátolom a magnetitot, hiszen a legutolsó levelem még onnan jött.
Szeretek reggel korán felkelni. Ma is még sötétben vittem ki Mikót, az öreg labrador vizslát a reggeli sétára, 2007 Szilveszter hajnalán. Szép tiszta reggel volt. Világitott a fogyóban lévő félhold, a Vénusz a keleti ég alján ragyogott, a nagy és nagyon vörös Mars meg az Orionnal ment lefelé a nyugati horizont felett. Te jó ég! Épp ötvenegy éve, hogy a Rajna-parti nagy koporsó alakú hegyeket néztem, hajnali fényben, a befejezetlen szimfónia képzelt hangjai mellett. Jaj de régen volt! Édesapám már tizenhét éve elment. Édesanyám most áprilisban ment utána, a kilencvenkilencedik évében. Mekkorát változott a világ! Mintha Gyulaj meg 1956 nem is ezen a bolygón lett volna. Hanem a Mars néha még mindig nagy és vörös, és sajnos még mindig félő, hogy netán tényleg a háború istenének a hangulatát tükrözi. Nem kétvalahány, hanem hat és fél milliárd ember él a Földön. A józan parasztész, a környezet ismeretén alapuló természetes bölcsesség is mintha azon a másik bolygón maradt volna. Ma nem két milliárd átlagember van hanem hat milliárd, akik teljesen meg vannak győzve arról, hogy sok ember tudatlansága többet ér mint kevesebb ember tudása. Egyre kevesebb kenyérrel és egyre több cirkusszal a lobogón szállitja az áldemokrácia hajója az emberiséget a jéghegy felé, ami még primitiv távcsővel is látható volt már harmincöt évvel ezelött.
Na de hol is hagytam abba? Igen! A Medellinbe érkezésre nem emlékszem tisztán. Előttem van Anyám meg Apám képe, meg halványan a város a taxi ablakán keresztül a késődélutáni fényben. Aztán már a másnap délelőtt ugrik be ragyogó napfénnyel, anyám papagája, ahogy a negyedik emeleti balkonról szidta a járókelőket, nagy vidámságot keltve az utcán. Öreg papagáj volt, spanyolul kiabált. Én persze nem értettem, de állitólag igen ocsmány szája volt, azzal aratta a sikert. Valamelyik faluban egy vaquerótól vették. Az utcán mindenki könnyű nyári ruhában, a hőmérséklet 20 fok körül, ami később felment 22 esetleg 24-re, nagyon ritkán kicsit 25 fölé, éjszaka meg le 17-18-ra, nagyon ritkán 15 alá. Ez igy volt egész évben, csak decembertől március végéig jóformán nem volt eső. Ezt az évszakot úgy hivták, hogy verano, nyár. Az év többi hónapjában naponta kétszer, dél és egy óra között, meg délután öt felé húsz perc alatt leszakadt egy – egy zápor, ez volt a tél. Sokszor egy ilyen 30-35 milliméter körüli zápor után mondták is, hogy „na, ez aztán tél volt a javából". A zápor idejére mindenki beállt valami alá, sokszor az autók is leálltak az úton, mert az ablaktörlők nem győzték a vizet. A zápor végén megindult az élet, a járdákon és az úttesten hömpölygő viz ragyogóra mosta a várost, és ismét nyár lett. A város a Medellin folyó völgyében, magas hegyek között feküdt ezerkét – ezerháromszáz méterrel a tengerszint fölött. Mindig tavasz volt. Persze, hogy a szinfalak mögötti madzagokat már itt is mammon papjai húzgálták, de én akkor még nem láttam, helyesebben nem hittem ennek a katasztrófális jelentőségét. Itt még nem ült ki a Disznófejű Nagyúr az emberek arcára, még nem volt tele a levegő a gyanakvó kapzsiság állandó feszültségével. A szegény borzasztóan szegény volt, de tudta, hogy neki szegényen kell boldognak lenni, tehát nem volt boldogtalan, a gazdagabbja meg, mint jómagam is gondtalan naivsággal hitte, hogy minden ugy van jól ahogy van, hitte, hogy a változás fejlődést jelent, ami eleve pozitiv előjelű fogalom, hitte, hogy az emberiség tanul a multjából, hogy Guttenberg áldása, a nyomtatott könyv, felvilágosit bennünket, és az ember jóindulata csak jó irányba vezetheti a bárkát. Boldog voltam az örök tavaszban, a vidám, művelt latin középosztály társaságában.
A három hónap Medellinben nagyrészt ismerkedéssel telt el. Megint minden új volt. Város, nyelv, növények, időjárás, emberek, ételek, szokások, zene. Például mindjárt az első nap megtudtam, hogy milyen az igazán erős paprika.
Szekszárdon sohase spórolták a halászléből a jó erős bogyiszlai paprikát, nameg otthon a kertben mindig termett cseresznyepaprika, amit csak úgy szőröstül bőröstül szoktam enni egy kis zsiroskenyérrel, hát persze csurgott a nyálam, amikor megláttam egy gyönyörű, húsos fél ökölnyi piros paradicsompaprikát a villásreggeli mellett az asztalon. Levágtam belőle egy gerezdet, és meg-lepett, hogy a teljesen egészséges paprika magja koromfekete volt. Vigyázva, az eret elkerülve haraptam bele a gerezdbe. Azt hiszem hanyatt estem volna tőle ha nem ülök széken. Nem tudtam befejezni. Ez egész más súlycsoportba tartozott mint amit addig erőspaprikának ismertem. Itt is, mint mindenütt a világban, laktak magyarok. Először apám tarokk partijában levőkkel ismerkedtem meg. A tarokk partit Hollós Sándor, hatvan fölötti orvos, Tattay Pál ötvenöt körüli épitészmérnök, Bánó Sanyi a somogyi felsőmocsoládi báró Bánók egyike, a harmincas éveinek elején, és Apám tette ki. Ameddig ott voltam ötösben játszottunk. Üditő társaság volt. Ott volt még az Ijjász család, Tisza Kálmán és családja, Flandorfer Fóni, a volt Meggyes Pusztai intéző, aki annak idején az Ürményt megleckéztette. A családokban korban hozzám illő gyerekek, fiuk, lányok, sógornők, hát hamar belekerültem a helyi társaságba. Medellinben rengeteg volt a szép nő, és ritka portéka a fiatal, facér, európai mérnök, igy volt mivel eltölteni az estéimet, egyik zsúrról a másik házibuliba menve. Lassan a spanyol is kezdett rámragadni.
Aztán lejárt a vizum, elment a három hónap. Indulnom kellett vissza Kanadába de csak ideiglenesen, két okból kifolyólag. Először is, munkát kaptam az Integrál mérnöki vállalatnál, ahol apám meg Tattay Pali bácsi dolgozott. A diplomámat elismerték, apám tudásával és munkájával meg voltak elégedve, kezdő mérnöki szinten vettek fel, de el kellett hagyni Kolumbiát ahhoz, hogy munkavállalási engedélyt és az állandó vizumot megkapjam. A papirokat a vállalat intézte, nekem csak ki kellett várni a pár hónapot amibe tellett. Ez volt az egyik ok. A másik az volt, hogy Tattay Pali bácsi Csilla nevű lányával elhatároztuk, hogy együtt töltjük életünk hátralevő részét.
Az út vissza Vancouverbe megint élvezetes, mondhatnám szórakoztató volt. A jegyet még Vancouverben úgy kértem, hogy visszafelé más útvonalon menjek mint amin jöttem. Medellinből Varig-gal Panamába, onnan más géppel Los Angeles, s onnan megint más géppel Vancouver. Ragyogó reggel, az utolsó tiz dollárosommal a zsebemben ültem gépre azzal, hogy estére Vancouverben leszek. Panama csak egy ugrás volt Kolumbia Choko tartománya felett, ami évi tizennégyezer milliméter csapadékával világviszonylatban élvonalon jár. Éppen nem esett az eső, de sajnos csak nagyon magasról láttam a chokoi dzsungelt. Panamában kiszálltam, megnézték a jegyemet, s közölték velem, hogy az ágens Vancouverben olyan járatra állitotta ki a jegyet ami csak tankolni száll le és nincs joga utast felvenni. Nafene, mondom. Hát mikor megy egy olyan gép amivel tovább mehetek? Holnap délután egykor, mondják. 'Hm', mondom. És megvárhatom a holnap délutánt itt a repülőtéren? Sajnos nem, mondják, mivel a repülőteret este lezárják. 'Hm', mondom megint, s a tizdolláros, amiről azt

hittem, hogy majd csak Vancouverben váltom fel, kezdett igen vékonynak érződni a zsebemben. Mit volt mit tennem, bevándoroltam Panamába.
Hálistennek, a körülményeket figyelembe véve, a hatóság nem erőltette a vizum kérdést, de ahogy mentem kifelé az orvos megnézte az oltási kártyámat, és az mondta, hogy be kell oltania feketehimlő ellen, különben nem mehetek be Panamába. Mutatom neki a vállamon a még varos, jól megeredt oltás helyét, s mondom, hogy három hónapja kaptam. Látja, de az oltást tévedésből a sárgaláz alatt vezették be a papiromon. Ő nem tehet mást, újból beolt. Ne aggódjak, úgysem ered meg. Ám legyen, mondtam, és odatartottam neki a másik karomat. Tényleg nem eredt meg.
Az orvos nagyon helyes volt. Oltás közben elmondtam neki hogyan jártam, kérdeztem, hol találok a közelben olcsó szállást? A közelben nincs semmi, még egy ház sem. Beszéljek egy taxissal, az majd eligazit. Úgy is lett. Kint a reptér elött álldogált néhány az autója mellett. Nem igen volt utas. Találomra odamentem az egyikhez. Végighallgatta a bajomat, gondolkodott egy kicsit, és azt mondta, hogy Colon-ban van egy olcsó tiszta szálloda, ott négy dollárért kapok szobát. A szállodát majd ő kifizeti, mert különben lehet, hogy megvágnak. Colon negyven kilóméterre van, ő most bevisz és holnap kihoz oda vissza három dollárért. Jó van, mondom. Odadtam neki a tizest, visszaadott három dollárt, és vitt Panama City felé.
Szép volt a lapos trópusi vidék, itt-ott kis kunyhó szerű lakóház, banán és mangó fákkal, pici kerttel. A csatornára nem emlékszem. Az igazat megvallva, nem is érdekelt. Beértünk a szállodához, a sofőr kifizette a szobámat, és azzal, hogy holnap ekkor és ekkor jön értem elköszönt. A szoba tiszta volt. Ivóviz volt bőven, és nem először volt, hogy egy napig nem ettem. Másnap mint a svájci óra, megjött a sofőröm, kivitt a reptérre és szerencsés utat kivánt. Ilyen ember is van. Sok. Sőt, tapasztalatom szerint több mint a másfajta. Szépen elértem a gépet és megindultunk az első tankoló állomás, Guatemala, felé. Szép volt az út a tenger parton végig. A hegyek, a Nicaragua tó, aztán a vulkánok.
Már késő délután volt mire Guatemalaba értünk, kiszálltam kicsit kinyújtani a lábaimat. A repülőtér-épület úgy van az eszemben, mintha csak egy hangár lett volna. Az egyik sarokban egy pulttal, ami körül a falon, meg magán a pulton gyönyörűnél gyönyörűbb szines szőttesek, teritők, apróbb háziipari termékek. Nem tudtam ellentállni, vettem egy kis szalvéta készletet egy dollárért. Egyet eltettem belőlük emlékbe, a többit ajándékba vittem Tőgel Gyuszi évfolyamtársamnak, akivel néha leveleztem. A panamai propelleres gép elég lassú volt. Valamikor hajnalban értünk Los Angelesbe. Akkori fogalmak szerint nagy, forgalmas repülőtér volt. Jónéhány órát kellett várnom, Nem bántam. A repülőtéri várakozást sohasem tartottam unalmasnak, pedig alaposan kijutott belőle. Későbbi éveimben nagyon sokat utaztam, és sok-sok száz órát vártam, hol csatlakozásra, hol pedig időváltozásra. Mindig volt mit nézni. Itt a repülőket figyeltem. Átlag hét percenként szállt fel egy-egy hatalmas léglökéses gép. Vajon hova az istenharagjába mennek ennyien? Persze az régen volt. Manapság sokkal többen mennek sehova, mint akkoriban mentek.
San Francisco-n át mentünk Vancouverbe. Az útból főleg a Parti Hegység cukorsüveg szerű vulkánjaira emlékszem. Shasta, Hood, St Helen, Ranier, Baker, és Vancouverben voltunk. A reptérről a busz pont két dollárba került. Amikor a Broadway és a Granville sarkán kiszálltam, már kezdett szürkülni. Beletúrtam a zsebeimbe, hátha találok tizenhárom centet a buszra. Csak tizet találtam. Feldobtam a koffert a vállamra és fütyörészve elindultam a már üresedő, koraesti utcán a Burrard és a 6-os avenue sarka felé. Köptem Mammonra, hiszen csak látogatóba jöttem vissza a birodalmába, sok szép élménnyel a tarsolyomban, és emberi jövővel előttem. Másnap bementem a bányairodába, és megtudtam, hogy már beindult a munka, kerestek, de nem tudták hol vagyok, felvettek mást. Nem bántam. Sose tudni a sors miért keveri úgy az ember kártyáit, ahogy keveri. A 'Kisbudapest'-be mentem vacsorázni és összefutottam Szamosi Gábor kollégával, aki épp akkor jött el egy munkáról a BCFP favágó vállalattól. Embert keresnek a helyére, mondta, menjek be mondjam, hogy ő küldött. Másnap délre már volt munkám. A Dönci rúdja kifelé állt a Burrard-i házból, és még nem tudta hová fog költözni, hát összeszedtem a könyveimet, meg egyéb apró megőrizendő holmimat, és felköltöztem North Vancouverbe, Timár Jancsiékhoz, akik megengedték, hogy ott hagyjam a vacakjaimat, meg, hogy időnkint megaludjak náluk, amikor pár napra esetleg bejövök Vancouverba.
Harmadnap már fent voltam Vancouver Bay-ben, a Jarvis Fjord déli partján mint segéd mérnök, a Mount Churchill környéki két favágó tábor munkálatainál. Utolsó posta: Sechelt.
Charlie 'Bud' Iverson, fiatal mérnök volt a főnököm, akit már Gabi meggyőzött arról, hogy tudjuk mit csinálunk, nyugodtan hagyhat dolgozni. Hagyott is. Az első nap körbevitt, megmutatta mi hol van, bemutattott akinek kellett, a térképen megmutatta hova kell új utakat bevinni, megmutatta melyik lesz az autóm, és békén hagyott. Csak az irodába jött be néha, ahol a napi munkát esténként felrajzoltam a térképre. Minket az egyetemen rajzolni is jól megtanitottak. Nézte a munkámat, vigyorgott, bólintott és kiment. Ennél a vállalatnál is maradhattam volna munkáséletem végéig, de az erdészettel egyáltalán nem foglalkozó favágás nem csak nem érdekelt, hanem zavart is, bár magát a munkát szerettem és jól megvoltam mindenkivel.
A tábor, bár távol mindentől, jóval civilizáltabb volt mint az addig ismert favágó telepek. Itt sem tettem mást mint máshol. Munka, olvasás, levelezés. Itt főleg Csillával, akivel papiron folytattuk, finomitottuk az ismerkedést. Júliusra megjött a vizum. Budnak szépen megköszöntem mindent, elköszöntem, összepakoltam, és irány az új élet.
Néhány napot Vancouverben töltöttem, papirokat felvenni, összepakolni, elköszönni pár ismerőstől. Dönci már átköltözött Torontóba. Csilla az Édesannyjával Magyarországon volt nagyszülőket látogatni, és éppen ezekben a napokban kellett, hogy visszautazzanak. Azt beszéltük meg, hogy táviratot küld, mikor, melyik géppel utazik át New York-on, s én is megpróbálok azzal menni. Naponta hivtam a távirati irodát, hogy van-e távirat Apt névre, de csak nem jött. Egyszer mikor már mindennel kész voltam bementem a távirodába, s mondtam nekik, hogy nem lehet, hogy nincs táviratom, rég meg kellett, hogy jöjjön. Megint megnézték az A betűs kalitkát, s mondták, hogy sajnálják de nincs. Ekkor egy ötletem támadt. Mondtam nekik, nézzék meg a K betűset, hátha van Kamill névre valami. Volt. Már három napja. A balfék azt hitte, hogy az Apt apartmentet jelent, hát a K-hoz tette. Megnézetm. Csilla épp aznap utazott át New Yorkon. Másnapra kaptam jegyet, én is indultam. Az utazásra egyáltalán nem emlékszem, de azért odaértem.

VÉLEMÉNYEK

Orlóciné Mihály Márta: **Az új Magyar Alkotmányról**

Nagy figyelemmel kísértem az elmúlt hónapok politikai küzdelmeit, amikor a magyar nép igazságos, demokratikus közemüködésével, hazánk kormánya, szinte napról-napra formálta, tökéletesítette ezt a történelmileg igen fontos, új magyar alaptörvényt, a Magyar Alkotmányt. A Himnusz ("Isten áldd meg a mayart...") jegyében, 2011 április 25-re elkészült. Húsvét hétfőjén, a megújulás szellemében ünnepelte és köszöntötte Nemzetünk e hatalmas vivmányt a Nemzeti Gálaesten, a Művészetek Palotájában, Budapesten.

Ugyan nagyon messziről, de ünnepeltem én is, Kanadából a TV ernyője előtt. Az ünnepséget a Himnusz éneklése nyította meg. Meghatódva hallgattam Schmitt Pál Köztársasági Elnök Úr ünnepi köszöntőjét, melyet Szent István, első királyunk szavaival nyított meg és kifejezte, hogy az új Magyar Alkotmány-Magyar Alaptörvény, "szerződés a múlt, jelen és jövő magyarjai között". "A történelem ma visszazökkent eredeti kerékvágásába" mondotta az Elnök Úr és befejezésül kivánta, hogy "legyen szabadság, béke és egyetértés". A Gálaest programjának összeállítása messzemenően tanuskodott Hazánk népi és klasszikus zenéjének gazdagságáról, szépségéről és kiváló művészi tolmácsolásáról. Részemre hatalmas élmény volt. A szép és emlékezetes ünneplést Vörösmarthy Mihály szózatának "Hazádnak rendületlenül légy hive oh Magyar" szavai zártak be. Tisztelettel, erős magyar érzelmekkel és lelkem melegével köszöntöm, magam és barátaim nevében, Hazánk új Magyar Alkotmányát.

Az új Alaptörvény XIII. Cikk (1) kimondja, hogy a "Magyar állampolgárt Magyarország területéről nem lehet kiutasítani, és külföldről bármikor hazatérhet. Magyarország területén tartozkodó külföldit csak törvényes határozat alapján lehet kiutasítani". Micsoda erőteljes, reménnyel, bíztonsággal telített határozat az, hogy a jogos Magyar állampolgárságot senkitöl elvenni nem lehet! Minden Magyar állampolgár bármikor s bárhonnan hazamehet! Az magyar, aki annak valja magát és fölveheti az állampolgárságot, ha felmenő családi ágon magyar.

Meleg érzelmekkel kísértem a határainkon túl élő magyarság visszahonosítási eseményeit. Évtizedekkel ezelőtt írtam először a csángó testvéreink mostoha sorsáról, nemzetiségük letagadásáról, majd 2 évvel ezelőtt a kanadai Humánitások kongresszussán Ottawa-ban és a Kapocs-ban (48:27-9, 49:25-7) részletesebben ismertettem a több ezer moldvai, barcasági és a Gyimesi-szoros környékén élő, magyar csángó testvéreink évszázados küzdelmét magyarságuk megtartásáért. Úgy érzem, hogy a nagyszámú visszahonosítási kérelmük a legerősebb bizonyítéka mayarságuknak, annak, hogy magyar testvéreink és nem 'román katolikusok'. Talán valahol, valaki az én 'kiabálásomat' is meghallotta. Úgy szerettem volna ott lenni az ünnepélyes avatáson a Várban, Budapesten, megosztani a személyes visszahonosítási érzelmeket, osztozni ebben a feletébb nemes pillanatokban. Ezután a reménykedők és kitagadottak hivatalosan magyarok és most, végre megszámláltattak, bármikor szabadon hazamehetnek ès a határon kivűl is, mint magyarok élhetnek. Szeretettel adózom a Magyar Kormánynak e nemes számadásáért.

Előző cikkemben (Kapocs 53:9-12) írtam már áttekintőt az erdélyi magyarság sorsáról a Trianoni Szerződés után. Függetlenül a nehéz magyar sorstól a székelység megmaradt magyarnak és nem vesztette el azt a reményét, hogy egyszer, valamikor hivatalosan is magyarnak vallhatja magát. A nemzetiségi tudat és ennek érzelmi összetevői személyes kincseink, az emberi méltóság fontos lelki elemei. Talán elmondhatjuk, hogy ez a legjellemzőbb emberi megnyilatkozásunk. Úgy gondolom, hogy a visszahonosítási kérelmek hű nemzeti hitvallások, melyek bizonyosan napról-napra növekednek, ezzel párhuzamosan táplálkoznak és erősödnek a remények a székely függetlenség megvalósúlásához is. Ezeknek a nemes tetteknek kivitelezése természetesen erős, megalkuvást nem ismerő és megbízható magyar kormányt követel. Ilyen kormányzáshoz szorosan összetartó magyar nemzet szükséges. A magyar nép bizalmatlansága a kormányainkat illetően jogos, mert az elmúlt évszázad alatt túlsok és roppant súlyos volt kormányaink megalkuvása. A bizalom visszaszerzéséhez hosszú idő és alapos kormányzási hozzáértés szükséges. Osztozom Köztársasági Elnök Úr kivánságaival, remélem, hogy szabadság, béke és egyetértés vár Hazánkra.

László Orlóci: **March for Hungary**

For some time now Hungary's economy is suffering from the aftershock of a mortgage disaster created by insufficiently regulated foreign financial institutions. The makings of this disaster followed closely the script of the below-prime, toxic mortgage story in the U.S. But in Hungary the story had an additional twist: hundreds of thousands were coerced into opting for financing in foreign currencies. The double blow of increasing interest rates and downward pressures on Hungary's currency, is ruining tens of thousands of families economically.

As if the people's problems were not serious enough, there came the reports in the international media, claiming that Hungary, on the brink of financial collapse, is begging for cash from IMF and the EU. These were blatant exaggerations. Hungary was neither on the verge of imminent financial collapse nor was it asking for cash. The Hungarian government simply tried to gain the protection of IMF and EU to defend the value of the Hungarian forint against attacks by false reports and international profiteers. The IMF and EU response to Hungary's request was, now I can say with certainty, poorly thought out, insolently delivered as a 'take-it-or-leave-it-no-further-discussion' type conditions, packaged in the most arrogant, talking-down type, denigrating utterances. As if these did not make a bad situation worse, all around, there was yet another decision to come. The freshly installed head of IMF Christine Legarde pushed the decision deadline months into the future as if time was not an essence in Hungary's efforts to stop the forint's bleeding.

Conditions the IMF and EU were trying to push down the throat of Hungarians were more austerity and change of specific laws, conditions already applied to other members of the Union. More austerity for an already economically suffering public!? A corollary to these conditions is that in several countries of the Union more austerity already ignited massive destructive riots, and Hungary already had a strong and effective austerity program, which started to show positive results. Hungary was certainly on the right economic path with its deficit stabilized on the acceptable level around 3+ % and on economic recovery mode. But it had to solve the mortgage fiasco without having to throwing thousands of families onto the streets. I don't even want to think of the consequences if Hungary bent to the austerity condition. The Hungarians knew a better solution, but the officialdoms did

not listen.
One of the condition was to rewrite of sections in the new Constitution. The document in question is the very first totally indigenous basic law of the Country, since the 'Aranybulla' (adopted in 1222, that follows the original 1001 King István constitution in most details). What is very important for any officialdom to know the limit, not to go overboard with such potent political requests, if they do not want to have full fledged revolutions on hand. The Constitution of Hungary is truly the peoples' constitution, written by the people for the people of Hungary. The peoples' participation was made possible by way of more than hundred thousand written submissions and by public discussion. The people are proud in what they created and see no reason to change anything. And as usual even if it were not for peoples' resistance, I do not see the importance of the specifics. I suggest that the faces on this request – Angela Merkel or Nicolas Sarkozy really did not do their homework and fell for advice based on superficial analyses.
Another condition was to remove all regulations that limit the freedom of the press. The Hungarian government says there are no such regulations, and I tend to agree. What I see is what most nations' truthful information laws require: those disseminating information to the public should do their homework and report facts. The IMF and EU issued these conditions with a priori rejection of compromise. The blatant arrogance did not impress the Hungarians, their Prime Minister speaking to the Strasburg Parliament had a sharp response. What he said in Magyar I try to paraphrase extemporaneously in English: „The IMF and EU conditions lack the weight to induce me to bend to them".
In time, at this point we are just before January 21, 2012, on which day Europe changed under the momentous events in Budapest, when at least 400 000, possibly up to a million free people marched in civility and peace to show support to their government, and above all, to show trust in their new Constitution. As I read it, the message of the marching hundreds of thousands hits home to the IMF and EU officialdoms and energized the people of other member countries, who were already crying German and French neocolonialism (1). Before proceeding to the next section the reader should consult BBC's interview of George Soros at Davos (http://www.bbc.co.uk/news/business-15462262) and the BBC report on C. Legarde's statements also in Davos. (http://www.bbc.co.uk/news/business-16771939).
The Hungarians take exceptions to other things as well. They know that Germany has special privileges, only one other country has, France, in the Union. This was kept a secret for the sickening reason not to undermine the power of their leaders as EU's 'enforcers'(2). It is known also that Germany is the only country profiting from Europe' s financial crisis (3). But they did not expect the 'enforcers' be so inept to issue orders to other member nation that ignite massively destructive riots and a fractioning of EU. These and many other bad experiences had their effects. The citizens of Hungary rose up, one more time, at this time in peace, to tell all, in even the deepest caverns of the IMF and EU officialdom to see the light and conduct their business to strengthen the Union, not to undermine it. They rose to demand a change of direction: deemphasize austerity, emphasize incentives, and most important, treat the peoples of all member nations with utmost respect not as their rulers but as their civil servants.
I am convinced that the January 21 'march' and the sober analysis of George Soros concerning the EU's recovery policy were very much instrumental in forcing a watershed in the direction that IMF and EU appear to have adopted. It is now accepted widely within the EU members that the imposition of more austerity and rewrites of laws, or in a more broader context, the imposition of solution that are alien to the people of a member country, is not the way to go. The very recent turn of events at IMF and EU after the 'march', the Davos conference, and the meeting of EU's Council, must be a satisfying move to the Hungarian PM, seeing that finally what his government advocated all along becomes, if only in part, the policy of the Union. The old policies - pushed by C. Lagarde, A. Merkel, and N. Sarkozy with support from Hillary Clinton, the US Secretary of State - are proven plain wrong and abandoned – at least it seems that way. Nothing less will regain the respect of the people toward the EU and IMF leaders than a truly substantive change of direction. If they do not see tangible change they will resist. The people of Hungary and the sister nations – the Slovaks, the Czechs, the Polish and others, North and South - know it full well that submission to irresponsible demands issuing from foreign leaders, and especially from a German Chancellor or a French President, hold the danger of opening the floodgates of neocolonialism (4).
The imperial declaratory approach of IMF and EU politicians, completely replacing open and civil conversations, the level of chaos in the Strasburg Parliament, and the continuing new revelations of behind the-door events, came as the last straw on the camel's back for the Hungarians. Slowly, day by day the people's feelings of being pushed around by inept politicians from outside of Hungary, started to bear their bitter fruit: the people are seeing IMF and EU as symbols of arrogance, ill will, and neocolonialism. What is important here is not the validity of such labeling of the IMF and EU officialdoms, but the fact that a group of inept IMF and EU leaders made the people of Hungary to think of IMF and EU that way.
The discontent with EU's current officialdom and its unenlightened governance style - including the ill-mannered practice of arrogance and cynical disrespect for member nations – is not just a problem faced by Hungary! The dark specter of distrust, offended prides, forced uncertainties, lost direction, inequality in carrying the economic burdens of change by all people in the Union, and lack of sufficient controls on financial institutions, now blanketing Europe and may destroy EU in a colossal implosion.
EU's governance is so bad and the governance practices are so distorted that I myself would not wager a Hungarian forint on EU's survival, unless the runaway German-French influence is checked, EU rules are applied to all, equality of nations is guaranteed, and the governance style is changed. My conclusion that none of the above will happen may have a taste of doom. Perhaps it does. In any case, the 'march' of the people in Budapest heralds the dawn of a new era. Let us hope it will be better than the present.
What is the lesson from all of these for Hungary? The country must keep at arms length from the international predators, financiers or politicians. The government should not mess up and Hungary will not have to call on the predators for help.

(Kailua , Hawaii, 2012-02-02)

(1) I try to summarize the Hungarian people message to EU leaders, and to all others of similar intents, but interest to keep EU alive:
1. Do not mess with other peoples' laws. You do not want to mess with yours.
2. Know the limit. Do not use your power to push people into desperation. Do not lightly make decisions. Hasty, poorly thought through demands on people ignite revolutions.
3. Stop insulting people with arrogant, imperial talking down to their leaders. Do not use the term "demand" to order people to so things they do not want. When Merkel used the phrase "force Hungary back in line" the poor lady changed radically how Hungarians attitude for Germany as a trusted friend and ally.
4. Be good public servants of the EU. Do not talk down to any nation. You are masters to none

(2) Romano Prodi, once a high official in EU, says he was prevented from fining France and Germany for breaking Euro rules. According to Prodi the view was that, ok, if the big boys won't adhere and impose discipline on themselves, they're going to be more relaxed in enforcing the treaty on us [the Italians] -- http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-16761087

(3) Friedman's analysis on BBc (http://www.ihavenet.com/World-Europe-Visegrad-A-New European Military Force-Stratfor.html)

(4) Hungary had the Ottomans, and Habsburgs, Germans and Soviets dictate to them, and all by bearing down on Hungary with military might upon. They must not let another as yet unidentifiable power to get into the position that history would repeat itself. It is no wander that the dangers lurking in the labile position of Germany as a continued EU member, and the ongoing slow but definite restoration of German strategic links with Russia, are observed by Hungary and

Laszlo Retfalvi: **Thoughts on Hungary's and Europe's debt crisis**

Orlóci L. irását érdekesnek találtam, de nem tudtam ráérezni, hogy kiknek van cimezve. Nagyon meg is lepett erősen kritikus hangneme a nemzetközi 'karvalytőke' irányában, amit magam is osztok, bár nem tartom eredményre vezetőnek, mivel 'az' vagy 'azok' ellehetetlenítenek mindenkit akik nem rendelkezik a ő kapcsolat-rendszerükkel. Jómagam azon a véleményen vagyok, hogy a krízis otthon és Európában is onnan ered, hogy 'tovább nyujtózkodnak mint ameddig a takarójuk ér'. A magyar helyzet azért súlyos, mert a kormány, nem lévén tisztában 'mozgási terével', azaz lehetőségeivel, szerintem túl nyitottan és elhamarkodottan, hirdetet háborút az államadósság ellen (mivel az egyet jelent háborút hirdetni azok ellen akiknek tartozunk!, és akik nem mások mint a 'nemzetközi pénzvilág, értsd 'karvalytőke és akiknek elsőrendű érdeke minket, azaz Magyarországot, más adós országok mellett, függőségben tartani). Ezt a merész lépést megtetőzte annak a tőkének megadóztatásával, hogy elkerülhető legyen az alig financirozható terheket a lakosságra hárítani. Ezeket a pontokat taglalom, nagyon egyszerűen Svájcban élő lányomnak címzett irásban.

Lately, one can hardly turn on the TV or radio and not to hear some new twist on the issue of financial crisis in the European Union. The issue appears to be real. Most European governments run 'deficit budgets', in other words they spend more than they take in as revenues. That is the key point in any real understanding of the issue.

At times when a country's 'economy' is expanding (increasing demands satisfied by increasing production of goods and services), shortfalls in its government yearly budget can be rationalized with expected increases in future revenues. That is an expansionary economy, the 'status quo' of the capitalist system. But that system is based on increasing demand, which may or may not continue forever. Periodic glitches in the 'balance of supply and demand' due to the imperfect flow of capital can be, and have been in the past, corrected by manipulating government fiscal policy, but the specter of a long lasting, and possibly insurmountable imbalance seem to loom closer and closer.

However, the current crisis in Europe is not a glitch of that sort and not (yet) due to an insurmountable imbalance. The crisis is caused by drops in government revenues while maintaining former expenditures. The reduction in revenues is partly caused by the current economic depression, but in the main by the 'exodus' of global manufacturing companies to parts of the world with lower labor costs and more generous tax incentives. Because the nature of all business entities is to maximize profits, their move is understandable since international corporations owe no allegiance to any one government but only to their shareholders. But the governments of countries so vacated by the manufacturing sector end up carrying, on much reduced revenues, the financial burden of a 'social safety net' enriched during the 'hay days' of postwar expansionary economies with high government revenues. Additionally, government expenditures further grew by the cost of higher unemployment, brought on by the closing of said manufacturing plants.

Clearly, something had to give. Either, cut expenditures, among which the cost of 'social benefits' are most significant, or let budgetary shortfalls grow and hope for a future miracle. Since political parties forming governments generally wish to retain power, the cutting of social benefits and thus alienating voters is seldom considered. And miracles rarely, if ever happen. What remained is the running of larger and larger deficits and plugging the shortfalls with borrowed monies. Larger the debt, the more of a country's 'spending money' goes into financing that debt, creating a 'debt-spiral' from which there may be no escape. Generally, that is where most countries stand in Europe today.

Hungary's recently elected government embarked on a novel course in an attempt to halt their own debt-spiral (inherited from previous governments), while keeping the 'social safety net' largely intact. It did the unprecedented step of expanding responsibility for the welfare of its citizens by levying special taxes on global corporations with business interests in the country, namely banks and chain-stores selling consumer goods. Since there was little manufacturing involved, the fears that such companies will move to 'greener pastures', taking employment opportunities with them, were allayed by the companies' own interest to stay and hold onto their profitable businesses. To top it off, the Prime Minister bravely (as it turned out prematurely and 'too openly') 'declared war' on the country's debt and announced to finance government operations, in place of loans from the International Monetary Fund (IMF), by selling bonds on global financial markets.

Putting any 'conspiracy theory' aside, there was never any allusion, however, that the global interests so affected will take their 'lumps' and soldier on. Although the response was delayed and at first somewhat obtuse, it never-the-less showed the awesome power that international financial circles can muster when attempts curbing their interests surface. Once it got into stride, however, it showed its ugliness in every aspect. In brief, the global 'so called rating agencies', one after the other, downgraded investment potential in Hungary to 'junk' status (in spite of the country's much better than average macroeconomic indicators!), thus making government bonds to sell at barely sustainable or unsustainable high rates of interest; global 'money-marketeers' 'spontaneously' started dumping Hungary's currency (the Forint), pushing its value down to such extent, that her national debt, measured largely in foreign exchange, sharply rose, virtually wiping out the previous year's valiant effort of paying a significant portion off. The worst of it, however, was the marshalling of the media outlets' mercenaries to 'bad-mouth' Hungary from every aspect and to use the resulting negative propaganda to influence political actors on both the European and American scene, which in their turn mouthed off unsubstantiated accusations regarding shortfalls in Hungary's democratic institutions.

Most hurtful for many Hungarians, however, was the actions of their own 'fifth column', citizens or expatriates, who worked against the interests of their own kind from within and from abroad by feeding the predisposed ill-will of many outsiders. The vehemence of attacks on Hungary, in effect only a small 'fry' in the 'net' of global financial interests, may only be explained by 'making an example' out of it, to frighten off other debtors, who may try to follow suit.

The concerted attack on Hungary, as described, brought its government to its knees. It could no longer, with any certainty assume, that its monetary needs in time of a crisis could be met

on international markets by only on its own cognizance. Therefore, it requested the resumption of negotiations for an IMF loan (at rates more favorable than available on the open market). It also backed down from its position of 'hands off' with regards to internal affairs, by offering painfully obvious explanations to Euro-bureaucrats on aspects of the new constitution to allay their 'concerns' and somewhat to subdue the media-frenzy. Neither step is without costs. An IMF 'safety net' will likely come with conditions to have a say in fiscal matters, among which the size of social benefits and aspects of taxation will figure prominently. The 'loss of face' suffered vis-à-vis the Euro-bureaucracy will need to be digested internally, possibly at a cost of political support. Concessions to the IMF are yet to be seen, but the question of political support may have been answered by the impressive Budapest 'peace march' in support of the government on January 21, 2012.

The Hungarian attempt to fight the debt crisis is not fully defeated. The bank tax, for example, denounced by the world's financial press at its inception, is now being introduced in various forms throughout Europe and its 'press' is now less negative. The inclusion of budgetary constrain in the Constitution, of 'no more than 3% yearly deficit' is now endorsed by the European Union itself, that requires all member states to do so.

Most benevolent critics of the current Hungarian government raise the issue of its inadequate communication with the outside world, most importantly its European partners, regarding the plans to do something different to break out of the 'debt-spiral'. That may be so, to which one may add the need for a bit more 'nuanced' declarations of its noble intentions, the keeping of objectives 'closer to it's chest' and having more recognition of Hungary's limitations as a 'financial power', even in her own affairs. As a final point: cutting social expenditures, whether mandated by an IMF loan or by a sudden rush of common sense may, at the end, not be avoidable. *(Vancouver, BC, February 7, 2012)*

Jákóy Endre: **Irígység**

Az utóbbi időkben az internetes hírszerzés egészen megkevert. Képtelen voltam megérteni, hogy magyar nevű egyének, akiket magyar tanítók és tanárok tanítottak az iskolákban úgy, mint minket, hogyan képesek hazaárulással egyértékű megjegyzéseket és beszédeket mondani az európai és magyar parlamentekben. Hosszú tépelődés után rájöttem, hogy ennek az aljasságnak okát az emberi irígységben kell keresnem. Ezt megpróbálom néhány történet elemzésével bizonyítani.

A első történetet édesanyámtól hallottam, mikor először hazalátogattam a '60-as évek végén. Ezen esemény pontos dátumát nem tudom, de az biztos, hogy '56 október 28 és november 4 között történhetett. Egy élelmiszer boltban anyám találkozott az államosított almádii házunk volt cselédségi lakosztályába betelepített egyszerű aszonnyal, akire én csak úgy emlékszem mint Malina néni. A nálam fiatalabb fiaival többször fociztam, férje a füzfői gyárban dolgozott. Elképzelhető milyen körülmények között éltek az '50-es években. Az aszony többször kérte anyámat hónap végén, hogy segítse ki őket, mert már nincs több pénzük. Anyám mondta neki, hogy ők is olyan szegények, mint a templom egere, miután házukat államosították és később apám nyugdíját is elvették, de végén valahogy mégis kisegítette őket. Szóval a sorbanállás alatt Malináné: "Kedves Piri néni most, hogy a forradalom győzött, megint maguké lesz a ház, tessék már megengedni, hogy maradhassunk, majd fizetünk bért". Erre anyám: "Édes lelkem, maradjatok csak nyugodtan, ki törődik most ezzel! Legyünk boldogok, hogy szabadok lettünk, majd minden megoldódik". Amint tudjuk, a dolgok valóban megoldóttak és ennek a megoldásnak isszuk a levét máig is. Malináék továbbra is ott laktak a házunkban, de tudtommal egyikük se állt be 'pufajkás'-nak.

Egy másik, csak gondolatbeli azidei történet, könnyen elképzelhető. A régi tulajdonos találkozott a betelepítettel, aki így kezdte: "Na most mi lesz?" - erre a volt tulajdonos: "Na az anyátok erre-arra mindenségit, majd mi most megmutatjuk nektek, hogy ki itten az úr". Az irígység, vagyis vagyonhoz való esztelen ragaszkodás mindkettőjükben megvolt. A 'betelepített' még egy másik csúnya emberi tulajdonsággal rendelkezett, amit úgy ismerünk, hogy bosszúállás. A fordulat után az első adandó alkalommal pufujkás lett, 'és így a 'szocializmus és a béketábor', no meg 'szerzett' vagyona hős védelmezőjévé vált. Persze mindannyian tudjuk, hogy aki párttag maradt vagy belépett a csodálatos 'pártba' '56 november 4 után, érdekből csinálta. Sokan az ilyen érdekszocialisták leszármazottjai közül aztán jól meggazdagodtak, az unokáik pedig már nyugat-európai vagy amerikai egyetemeken tanulnak, ahol nemzetközi érdek-kapcsolatokat építettek ki, amit mostanában ügyesen kihasználnak szerzett javaik védelmében. Az igazságosabb megélhetésért, a földhözkötött magyar nép az évszázadok folyamán küzdött az uralkodó osztályok ellen. Ez megmutatkozott az első VH végén is, mikor a hazatérő egyszerű katonák a bomlasztó liberálisok hatására belekeveredtek az 'őszirózsás forradalomba'. A marxizmus követői az emberiség irígységi hajlamát használják ki uralkodási céljaik beteljesítésére. Pár évtizedbe tellett, mire a magyar nép rájött, hogy ez mind hazugság. A legjobb felvilágosítás akkor történt, mikor kezdték szegényeket a kolhozokba beszorítani.

Még a nyár végén videón láttam, amikor a kihallgatásra beidézett Gyurcsany több száz támogatója az ügyészség előtt tüntetett. 'Nem félünk' feliratú táblákat lengetek és a TV reportereknek pedig 'finger salute'-ot mutogattak, (gyerek-koromban mi sokkal hatásosabb jeleket használtunk!). Szerintem pont ezek a úgynevezett 'soc-lib' tüntetők a pufujkások leszármazottjai, akik félnek, mert az új kormány azzal szerzett 2/3-os többséget a 2010-es választáson, hogy elszámoltatást igért. Persze most már majdnem két év eltelt és szinte semmi se történt.

Az irígység minket is megfertőzött Göncz Árpád 'palotája' láttán, amit a 90.-ik születésnapját megünneplőkkel együtt láthattunk magyar internetes TV adásokban. Honnan a fenéből sikerült egy embernek, aki 6 évet ült Kádár börtönében és kiszabadulása után is csak műfordítással foglalkozhatott a megélhetéséért, most olyan házba bekerülni? Tudtommal még az Antal kormány idején egy Zétényi-Takács néven ismert elszámoltatási törvény-tervezetet Göncz, mint köztársasági elnök megvétózott. Most már könnyebb a következtetés: a ház 'hála-pénz'-ből lehetett összerakva. Göncz lánya, Kinga (és társai) az utóbbi időkben többször a magyar érdekek ellen szavaztak az Europai Parlamentben. Talán ő is attól fél, hogy egy esetleges elszámoltatás esetén elvesztené apai örökségét?

Joseph Bako: **Is it time to rethink pensions in Canada?**

Pensions would, no doubt, be of interest to Soproners in Canada, certainly to me. The conventional wisdom maintains that pension doom-and-gloom is looming and harangues Canadians about apocalyptic unfunded future pension liabilities and the state's pending inability to provide pensions. It cites an ageing population and the declining ratio of workers per pensioner as the principal causes for the coming crunch. It recommends increasing the retirement age, cutting benefits and people saving more for retirement. But would saving more be a wise use of the money economically and what are the alternatives?

Saving by individuals and government pre-funding future pension obligations wring personal income out of the economy and convert it into capital. However, the economy is awash in capital already as overpriced equities and real estate and record low interest rates clearly indicate.

On the other hand, personal income is both purchasing power – the lifeblood of a consumer economy – and the bulk of the tax base. Unfortunately, there is a shortage of personal income in the economy as high consumer and mortgage debt indicate and there is a shortfall of government revenues as high government debt confirms.

The main threat to the state's ability to pay pensions is high unemployment and low wages, and a rapidly growing population. Ever since we decided to hop on the globalization bandwagon and import rather than produce, Canada has been losing high-skill, high-wage, and high-multiple manufacturing jobs to low-cost countries. Unfortunately, even in theory, globalization would be economic suicide for rich countries. Lower per capita income makes developing countries poor markets, and lower labor, social and environmental standards make them unfair competitors.

Global free trade can be best explained on hydrological terms. Wealth, like water, follows the path of least resistance to the lowest level – from developed to developing countries. Without the weirs and dams of import controls, a rich country simply can't retain and accumulate enough wealth in a global economy.

Inexplicably, the federal government is still signing new free trade deals with the European Union (EU), South Korea, India, etc. The net result will be more manufactured goods flooding into the country, further weakening our already anemic manufacturing sector. Contractors from lower-cost countries we are free trading with could underbid local entrepreneurs on our municipal and provincial projects. All this is bound to balloon our annual manufacturing trade deficits that our exports could no longer cover and we would end up with overall foreign trade deficits.

The importance of manufacturing to an economy can hardly be overstated. It creates tangible, physical wealth. Technological advances can improve manufacturing productivity more rapidly and high manufacturing job multiples can spread the benefits throughout the economy.

With a shrinking manufacturing sector, our economy is becoming increasingly service oriented. Unfortunately, productivity is much harder to increase in a primarily service economy. The result is often economic stagnation – even decline. If Canada is doing better than the rest of the West, we can thank our energy, commodities and food exports that so far have masked our large annual manufacturing foreign trade deficits.

So, how could our pension system be remodeled to benefit both pensioners and the economy? First, the state should assume sole responsibility for paying a living pension to every senior out of annual general revenues – much like we pay for health care, education, welfare, defense or Old Age Security for that matter. The government could then cash in its pension funds, pay down on the national debt and save on fund management costs and investment losses. More purchasing power left in the economy would increase demand and invigorate the economy. Liberating business from employee pension obligations would increase our competitiveness in a global economy.

To pay for it all, we would only need to return to what worked before globalization: importing less and manufacturing more. A particularly inspiring example is the federal government's decision to upgrade the navy and coast guard with ships built at home. The $35 billion federal ship building program should keep all three major ship yards in the country busy for years while keeping the money at home. The ultimate stimulus package. Win-win.

On the other hand, I still lament the Campbell government's decision to let the B.C. Ferry Corporation award the contract for two super ferries to a German shipyard for $150 million – instead of doing it at home for $200 million. The corporation may have saved $50 million but the economy lost $150 million paying foreigners for goods we were well qualified to produce ourselves.

If we would spend most of our purchasing power (including pensions) on Canadian-made goods, we could keep our manufacturing base robust and our economy humming. The declining worker/pensioner ratio would be amply compensated for by the ever increasing productive capacity of our computers, machines and robots. One worker should even be able to support more than one pensioner. Second, perhaps we should start viewing pensions as purchasing power. For maximum economic benefit, pensions should be high enough so retirees could afford Canadian-made goods and services. That would circulate pension money in the economy instead of letting it leave the country to pay for the cheap imports pensioners have to buy now.

If all this would take import controls that countervail the unfair trade advantages of low-cost competitors (inferior labor, social and environmental standards), so be it. Import controls would surely be justified if we could eliminate unemployment, increase growth and wages and pump up the tax base.

(Vancouver, BC, March, 2012)

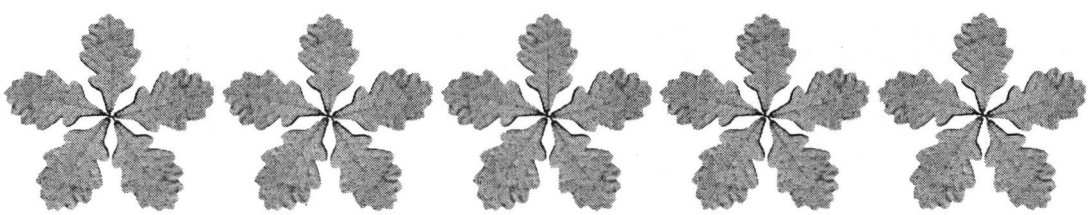

RECENZIÓ

Veszely Ferenc: **Vers kritika**

Pintér László új kötetének címe **'Új utakon'**, alcíme **'Még egyszer visszanézek'**. Ez önmeghazudtolónak hangzik, de nem az. Ha valaki őszinte ember, akkor ő az. Mi több, ő tényleg új utakon jár, könyvében több új ösvény is követhető, ahol eddig még nem, vagy alig járt. A három legszembetűnőbb: 1. az öregedés [„Ráészleltem, hogy futnak az évek,/ hogy tán nem is vár meg az a többi,/ hogy rövid lesz a maradék élet: /Nem lesz időm se már elköszönni." (Eszmélés, 132 oldal), valamint „Lassan homályosul felettem az ég,/ a jelek szerint már közeleg a vég." (Közérzet, 63 o.)], 2. a betegség ami sokkolja ezt az életében soha orvosra nem szoruló embert. [Lásd 'Prosztata'. (54. o.), 'Lassú halál' (61.o.), 'Függőbb' (76.o.), 'Új oldalt nyitok' (69.o.), 'Randevú a halállal' (96.o.), stb.)], és 3. az igényes irodalmi ambíció még ki nem taposott, itt-ott még göröngyös, szerteágazó ösvényei. Ezek mellett ott jár a már kitaposott úton ez a jó ember, akit könyveiből már ismerünk, aki a lelkét osztja meg velünk, hogy okuljunk, hogy ne vesszen kárba élettapasztalatának a termése. A jó ember aki azért imádkozik, hogy ne bántson meg senkit. (Hogyha, 108. o.). Más indíttatásból is alkot: szüksége van arra az önterápiára amit az írás nyújt. „A vers megnyugtat, mint a mákony," írja, 'Bizalom' (13.o.) című versében. Szüksége van az önkifejezésre írásban, mert úgy érzi, hogy beszéde erre nem elégséges. Pintér nem beszédes ember, jobban szeret írni, mert ott nem jön zavarba. ("Írásban megmondok amit csak akarok,/ de beszédben egyre ott vannak a bajok./ Lámpaláz, vagy bármi megbénítja szájam,/ arra kell vigyáznom, hogy el ne hibázzam."és „A szónoklás sem megy, mert reszket a lábam," 'Vagyok ami vagyok', 26. o.) Legszerencsésebb amikor tehetsége ihletett szükségességéből ír. Pintér nem képzett irodalmár, de tanul és igyekszik. És tehetsége bőséges forrást ad verseinek.

Kinézésre a könyv Pintér által tervezett címlapja egy karácsonyi üdvözlőlapot idéz, fenyőággal díszítve. Szorgalmáról és dedikáltságáról vall, hogy ez immár ötödik könyve, s tudnunk kell, hogy magánkiadásként mindegyik anyagi áldozatot is követelt még akkor is, amikor kapott segítséget, mint most a lakitelki nyomdától. Ez maga is új út, hiszen az emigrációs irodalom támogatottsága otthon a negatív nullával volt egyenlő mindezideig, szóval ez örvendetes tény magában is, amire érdemes felfigyelnünk. Ezzel együtt a papírkötéses könyv felelős kiadója továbbra is a szerző maga. Ez is megszokott dolog a kanadai-magyar irodalom egészét tekintve is. Mert hát kit érdekelt eddigelé a mi sorsunk?

De térjünk a tárgyra. Induljunk el a tőle már megszokott úton, a maga-magát kertelés nélkül adó embernél, Pintér őszinteségénél. Íme a nyitó vers: 'A tél fia'.

A Tél zordon lelke szült meg engem,
azért fázik az élet szívemben,
mikor a siker elkerül.
De meleg nyár repdes körülem,
ha versemben dobog az ütem,
mikor sikerül.

Hát ez így igaz. Versei hol sikeresek, hol nem. A költő nyílván tudja is ezt. Viszont értékrendszerében minden munkának értéke és becsülete van. Szellemi termékét be kell takarítania. Kereskedelmi vagy irodalmi kiadója válogatósabb lenne, de az őszinteségtől vezérelt Pintér mindíg maga-magát akarja megosztani velünk verseiben, szépítetlenül, egyenesen. Ebből a szempontból a válogatás egyenlő lenne az ámítással, netán a csalással. S mint mondtam, a termést egészében be kell takarítani, vétek lenne szétszórva hagyni. Ki tudja ki minek veszi hasznát? Pintér nem önző ember, nem hordálni akarja amit begyűjtött, hanem megosztani. Ezért könyveiben mindig egész lelkét látjuk kitárva, nem erőszakosan, de szerényen és keresetlenül. Ez áll erre a kötetére is. "Versben hullik le rólam a lakat," vallja. (Gyöngyszemek, 27 o.). Saját összegzésében:

Nem lehetek más, mint vagyok ami vagyok,
ha megvetettetek vagy elfogadtatok.
Kicsinek születtem, és az is maradtam,
Mint apró ribizli, értem meg a napban.
Édeskés de mégis pikáns-szerű lettem,
Mert az ég gyakorta elborult felettem
(Vagyok ami vagyok, 26 o.)

Erényére legyen mondva, hogy Pintér azon kevesek közé tartozik, akinek nem torzul el a látása, amikor önmagára néz:

Verseimmel nem volt nagy siker;
Nem mindig nyer, ki indulni mer.
Bár velük se ért semmi szégyen,
De szakmailag célba értem.
(Elismerés, 130 o.)

A szakma, amire utal, az erdőmérnöki pálya. Az elismerés a Nyugat-Magyarországi Egyetem (Sopron) aranydiplomája. Mert erdőmérnökként kereste élete kenyerét e kisfalusi, szegény földművelő sorsból induló, abból menekülni vágyó, jóérzésű és jóindulatú, a természetet és az életet mindenek fölött értékelő ember. Szeretné-e, ha költészete is hasonló elismerésben részesülne? Hát ennyi munka és áldozat után, hogyan is ne? Különösen akkor, amikor ő maga is hisz költészete érdemlegességében. És nem is jogtalanul.

Alapvetően legitimizálja költészetét (mint mindenkiét), az egyéni meglátás szükségessége és joga. Amellett, hogy fantasztikus iramban fejlődik a tudomány és a technika, emberileg semmi sincs új a nap alatt ma sem. És ami emberi az jogos is, maradandó is. Emellett annak ellenére, hogy lehet a világot mindenféle médiában tükrözni vagy dokumentálni, a szemtanú belső világából fakadó összegzés mindig áthatóbban tudja átvilágítani a történteket, mint a hivatalos történelemírás. A költő létjogosultsága abból ered, hogy úgy mondja el a köztudottat is, olyan tömören, emlékezetesen és hatásosan, ahogyan csak ő képes rá. Korunkban mindenki ismeri a kommunizmust és egy fél óceánt is be lehetne tölteni az irodalmával. De Pintér úgy tudja meghatározni ezt, amire a világon egyedül csak ő képes így. Az olvasó a gyomrában érzi megmarkolva magát a kommunizmus borzalmas valóságától:

A hihetetlen eszmék hegycsúcsa;
egy megtörténhetetlen fabula;
az irígység evangéliuma;
a tudatlanság kolosszusa;
kegyetlen szadista kultura;
az elosztott nyomor mélabúja;
kiosztott testi-lelki trauma;
az örökös rettegés kapuja;
az emberi méltóság borúja;
a hazugságok hamistanuja;
az újgazdagok paradicsoma.
Végre megbukott! Alleluja!
(A kommunizmus, 122 o.)

A versből nemcsak a kommunizmus valóságának teljes tapasztalata világlik ki, de a költő maga. Pontosabban józan paraszti esze és szkepticizmusa, amikor „a hihetetlen eszmék hegycsúcsának" és „megtörténhetetlen fabulának" nevezi a kommunizmust; vallásos neveltsége amikor "az irígység evangéliumának;" iskolázottsága amikor „a tudatlanság kolosszusának;" tapasztalt jártassága amikor „az elosztott

nyomor mélabújáról" vagy „a kiosztott testi-lelki traumájáról" beszél. Abból, hogy „az örökös rettegés kapujában" érezte magát és emberi méltóságát elborultnak érezte ő is, megismerjük pszichológiai állapotát a kommunizmus alatt. És nemcsak az övét! A „hazugságok hamistanuja"-ból és „az újgazdagok paradicsomá"-ból az is kiderül, hogy a kommunizmus halálát nem 56-ban vagy 89-ben jelöli ki Magyarországon, hanem 2010-ben. Végül a vastagbetűs "Végre megbukott! Alleluja!" semmi kétséget sem hagy saját érzéseivel kapcsolatban e rendszerről. Ha meggondoljuk, hogy ezt egy volt szegény parasztfiú mondja, akinek nevében 'a munkás-paraszt kormány' gyakorolta kegyetlen hatalmát, s aki a kommunista uralom alatt jutott be a neki szegényparaszti sorsból való szabadulást jelentő soproni Erdőmérnöki Főiskolára, akkor ez olyan ítélet a rendszer felett, aminek erejét és hitelét egy máig elodázott, a kommunisták fölött bírói eljárást gyakorló újabb Nürnbergi Itélőszék se tudna fölülmúlni. Úgy tűnik, hogy egy vers igazi ütőereje nem feltétlenül nyelve szépségében, vagy ritmikus ütemében, vagy képkeltő erejében van. Bár új könyvében ezekkel az igényekkel is kezd komolyan foglalkozni, az idézett vers inkább az általa megfogalmazott'szabadvers' kategóiájába tartozik. Inkább nyers, mint vers. De erős, mint az érc. Mint az igazság.

Hasonló immár formai igénnyel, a 'Mohács' című verse. Pintér újabb hazalátogatásai nem maradtak sem ihlet, sem vers nélkül. Valóban, úgy tűnik otthon írt versei a legjobbak közé trtoznak. Tessék találkozni a költővel, aki hű hazafiként kötelességének érzi figyelmeztetni népét az őt elnyelő veszélyre:

Lezuhant rám a történelmi súly,
Bár honi föld még, hol megálltam,
De rohamosan a magyar pusztul;
Hazátlan leszünk Európában.
Pusztul a magyar szó az ajkakon,
Magyartalanok állnak élen.
Pénzre váltott lett minden hatalom:
Nagyobb vész ez, mint Mohács volt régen.
(Mohács, 37 o.)

Figyeljünk fel rá: a vers tökéletes verslábakban, egyenletesen váltakozó ötös és ötésfeles jambusokban íródott. A klasszikus verselés nem megszokott dolog Pintér előző köteteiben. Ami aggodalmát illeti, valóban, mint Izrael egyik miniszterelnöke már kijelentette, manapság nem fegyverrel, hanem pénzzel folyik az országok meghódítása. Joggal fél, hogy nem tudunk ellenállni, ha ez bekövetkezik. Mint írja:

Politikusban nincs öntudat,
Bankok lopják el a pénzünk:
„A pénz beszél, a kutya ugat:"
gerinctelen korban élünk.
(Lesz-e béke? 32 o.)

A hazával való törődés nem új dolog nála; ez, mint erkölcsi és kulturális konzervatizmusa már valószínűleg az anyatejjel együtt ivódott bele. De legnagyobb hatással édesapja volt jellemére. Ő nevelte szavahihetőségére, ő oltotta belé a tanulás és a tudomány becsülését. Mint mondja, édesapja volt az ő fárosza. (Apai fárosz, 117 o.) Íme egy pár sokatmondó versszak erről a témáról másutt, ha nem is tisztán csengő, de skandálható hangsúlyos magyaros verselésben:

Többnyire mesélni szokott édesapám,
Gyerekkoráról s a háborúról talán.
Imádtam mindig az ilyen együttlétet,
Ott ivódtak belém a falusi tények.
Ott láttam először nehézségek láncát:
Bilincsbe vert élet az, ami ott vár rád.
Bíztatott az apám, hogy tanuljak sokat,
Mert falusi élet csak terhet osztogat.
Közben a szekerünk a mezőre ért már;
Üdvözölt bennünket a mezei fényár.
Hajde Bimbó, szólott és fordultunk balra,
S földünkre betért a szekér két rabja.
(Gyerekkori élmény, 14 o.)

Ugyancsak a szegénységet idézi édesanyjára való visszaemlékezése:

Augusztus havában új kenyeret
Új lisztből dagasztott anyánk.
Mikor megsült, kaptunk egy szeletet;
Még melegen majszolta a szánk.
Úgy vigyáztunk minden morzsájára,
Mint ostyára áldozás után;
A testünkből hangnélküli hála
Zengett minden év augusztusán.
(Új kenyér hava, 128 o.)

A klasszikus verselés megjelenése ebben a kötetben már nem jelenség, hanem gyakorolt használat. Példaképpen a 'Randevú a halállal' (96.o.) tökéletes klasszikus vers: négyes és hármas jambusos váltakozó sorok, végig betartva, biccenésmentesen. 'A vásárló csarnokban' (94.o.) című versben a 14 versszakból két sor biceg. Miért? Két fölösleges szó kihagyásával könnyen lenne javítható mindkét ritmushiba. Gondatlanság? A 'Tavaszi köszönet' (68.o.) nyolc tökéletesen skandálható versszakot tartalmaz, amelyek mind négyes jambusban, mind hangsúlyos magyaros verselésben skandálhatóak. (Ez már szinte bravúrszámba megy!) Ugyancsak a 'Hálaadás' (52.o.) című vers: négyes jambus, kilenc versszak, hibátlan ritmusban. Néha előbb egy kicsit biceg a ritmus, aztán belejön. Példa erre: 'Édes Isten, légy kegyes (64-65.o,) S még sorolhatnám. Van hexameter is.

Pintér új kötete nemcsak zeneibb mint a többi, költészetében megjelenik a képkeltés is helyenként olyan nívón, amivel a nagy imagista, Ezra Pound se vallott volna szégyent.

Vörös szemével les a nap
fák közt, a láthatár alatt.
A felhők körben véresek,
mint karddal felvágott erek.
(A fény kapujában, 100.o.)

A képekhez gyakran érdekes asszociációk kapcsolódnak, mint „Az eper guggoló bokra... érik a nyár hatalma / a gyümölcs édes húsában... kolibri...zümmög virágról virágra... reggeli éhség csipogása..". (Áldás hava–július, 127.o.) A szülői ház „öregségtől rozoga falait / ostromolja a szánalom," és „utcai sarka már térdet roggyant,/ az utcára lépne talán,/ a bástyát használja kampósbotnak,/ bár azt is rágja a magány." (Szülői ház, 55.o.) Pintér legművészibb verse talán a 'Gyenesdiás' (38.o.) című vers. A népies hangvétel, a szép tájleírás, a tizenkettes sorok, mind Aranyra emlékeztetnek:

Szőlők erdeje közt pöttyözött villasor.
A tóparton messze vén vonat zakatol.
A szép Magyar Tenger most elnyúlva pihen,
Nem háborgatja azt nyugtában semmi sem.
Reggeli fényébe Somogy belegázol,
Kérkedve mutatja, hogy ő milyen bátor.
A Keszthelyi Hegység haragos fenyvese
A szőlők közt lenyúl, mint óriás keze.
Símogató kéz ez, szép hátterét adja
A táj csodájának, télre és tavaszra.
A távolban jobbra Keszthely mosolyog rám,
Onnan jött fejembe sok hasznos tudomány.
Gimnázium, hol a tudást ma is mérik,
Két hatalmas templom felnyúlik az égig.
Keletre kacsint az új kórház is váltig,
A felkelő napban tekintélye látszik.
szép időket éltünk mi ezen a tájon,
ide telepedni volt egyszer az álmom.

Szólni kell Pintér nyelvéről is itt. Több versében siratja a magyar

nyelv hazai fertőzöttségét, az idegen, újabban főleg az angol szavak megjelenését. Ez egy kicsit irónikus. Először is jól emlékszem saját felháborodásomra ötvenhétben az öregkanadás magyarok anglicizált nyelve hallattán, akik beszédükben már nem keresték a pénzt mint otthon, hanem 'csinálták', mint az angol, s akik nem autókázni mentek már akkor sem a hét végén, hanem „drájvolni a vikenden". Több évtizedes ittartózkodásunk alatt mi sem lettünk mentesek ettől beszédünkben. S ha írásban odafigyelünk is féltve őrzött magyarságunkra, a mi nyelvünk már elhatárolódott a hazaitól, amennyiben ez maradt ami akkor volt, amikor kijöttünk, míglen az otthoni tovább fejlődött. Gyakorlatilag gyerekkorunk szókincsét (és nyelvtanát) hoztuk magunkkal. Fáy találóan kövületeknek nevezett bennünket ezért. Pintér anyanyelve szókincsében és nyelvtanában szülőfaluja akkori nyelve, tehát a kis vindornyalaki település zömében tanulatlan közhasználati nyelve, tele szótani és nyelvtani rendellenességekkel, élőben gyakran vastag tájszólással kiejtve. (A tájszólás otthon napjainkban kihalóban van, itt velünk él tovább.) Nem meglepően és nem hibáztathatóan, de Pintér nyelve, nos, parasztos, és nyelvtani tudománya sem tökéletes. Esetenként össze tudja keverni a babe-t a ban- ben-nel, körülemet mond körülöttem helyett, mámát ma helyett, gúnyát öltözet helyett, bimbaját bimbói helyett. Pintér kertjében a bab nől és nem nő, ha megvágja az ujját abból vércsöppök és nem vércseppek hullnak. Folytathatnám. A magyar nyelv, köszöni szépen, jól van otthon, és azért életképes mert képes változni. Ha meg akarjuk őrízni nagyszerűségét, nem a szavakra, hanem a nyelvtanra kell vigyáznunk. Legtöbbször a használat (köztudatlanságból?) úgy magáévá teszi a kölcsönzött idegen szót, hogy arra az eredeti nyelvet beszélő már rá sem ismer. A búcsúzó 'see you'- ból például üdvözlő 'sziá'-t csinált a köznyelv. S így volt ez korábban is. Nagyapám gyakran 'egzecíroztatott' engem, de ezen a szóbeli megfeddést értette, nem a testgyakorlatot. Mit kreált a magyar nyelv az 'exercise'-ból!

Csak fokozza az iróniát hogy Pintér, saját bevallása szerint, rossz nyelvérzékkel rendelkezik. (Az én angolom, 30.o.) A versben angol nyelvérzékéről beszél, de nyelvérzék csak egy van. Valószínűleg ebből ered, hogy Pintér nyelve nemcsak keresetlen tud lenni, de durva is. Egy példa: "Míg közben aludtam / addig a böllérek faragtak a lyukban." (69.o.) Hát nem egészen poétához illő sorok, ugye?

Ne legyen félreértés, nem tartom a tájszólást lenézendő dolognak, sőt a csángókkal sincsen bajom, és úgy vélem a vidéki nyelv általában magyarabb mint a városi. De létezik egy kifejlődött magyar irodalmi nyelv, amit az írástudók fejlesztettek ki és van egy költői nyelv is. Meg kell mondanom, hogy Pintéré nem az.

Ha fennkölt álláspontra helyezkedünk és a költőben a nyelv kiváló művészét keressük, rossz ajtón kopogtatunk Pintérnél. Viszont, mint már előbb is láttuk, több is van a poézisban mint fennköltség. Az emberség fontosabb. Mint már bizonyította, Pintér magamagát adó őszintesége, igaz embersége esetenként többet tud nyomni a latban, mint nyelvérzékes finomságok.

Pintért olvasni érdekes és élvezetes dolog, mert szimpatikus ember, akit tudunk becsülni is, szánni is, szeretni is – akihez szoros kapcsolat fűz: saját humanitásunk. Életszeretete pedig egyszerűen ragályos:

Látni az életet, felemelő érzés:
A szívem felpezsdül, a lelkem is szárnyal,
Szivárvány-színekben özönlik a fény és
A lét valósága eltölt boldogsággal.
(Virágok, 34.o.)

És kinek ne melegedne a keble látván ahogy unokájával játszik?

Úgy szólítasz már, hogy Papa,
Sikongva jössz felém.
Felkaplak mint nyári nap a
Harmatot, könnyedén.
Arcodon győzelmi öröm
Virágoskertje ül;
Rámnézel és megköszönöm,
Mit érzek itt belül.
Boldogságom Mennyországa,
Ami te vagy nekem.
Az Istennek legyen hála,
Mert itt játszhatsz velem.
(Kaile Marie, 31.o.)

Pintér költészetének – mert ez az – széleskörű olvasósága van. Egy-az-egyben tudnak hozzá viszonyulni az otthoni hazafiak és az itteni kivándoroltak, a gerincesek, a konzervatívok, az igazság kedvelői és az életbölcseséget keresők, de legfőképpen a magányosak. Pintér imádja feleségét és a családját. Számtalan verse bizonyítja ezt. Minden jel szerint boldog házasságban él. De elárulja magát, amikor feleségével való együttélését szimbiózusnak nevezi. (Vallomás, 121.o.) A szimbiózusban élők segítik egymást és egymásra utaltak is, de külön életet élnek. Magányosak. Miska János találó megfigyelése jut eszembe: „A költészetet a magány szüli." Mutass nekem egy szükségből író költőt, és én mutatok neked egy magányos lelket. A poéták megértő lelket keresnek olvasójukban, ezeknek írják verseiket. Mert amennyire egyetlenek, annyira magányosak vagyunk mindannyian, szeretteinktől körülvéve is. Ugyanakkor lelki lények is vagyunk, és szükségét érezzük a kapcsolatoknak, márcsak biztonsági érzésből is. Mert a magány íjesztő valami. Alapfokon ez az, mi Pintért hajtja az írásra, és hajtani fogja ezután is. Pár évvel ezelőtt azt mondta nekem, hogy úgy érzi kiírta magát. De az az érzésem, hogy amíg él, nem fogja tudni abbahagyni az írást. Különösen most, amikor már kopog a halál az ajtón, és egyedül értünk. Ha ez nem ébreszt rá magányunkra, akkor semmi sem.

Önzően, mint az 'Új Utakon' olvasója, jó dolognak tartom, hogy ír nekünk. Amikor megosztja magát velünk, egy kicsit tisztább fejűek, bölcsebbek, humánusabbak, szeretetteljesebbek leszünk.

Olyan kérdéseket kell feltennünk magunknak, amelyek az élet értelmére, a világ problémáira adnak választ. Aforizmái tele vannak emlékezetes tanulságokkal, és olyan bölcseségekkel, amelyeket ha megszívlelne a világ, sokkal jobb világban tudnánk élni valamennyien. A kötet olvasása közben gyakran hiányoltam a szójátékok és retorikai eszközök használatát, amíg nem találtam egyet a javából:

Amikor a szeretet hatalma
Győz a hatalom szeretetén,
Akkor lesz az életnek tartalma,
Akkor lesz csak békére remény.

Erre csak azt lehet mondani, hogy ámen. És köszönet.

(Kamloops, BC, 2011 november 4)

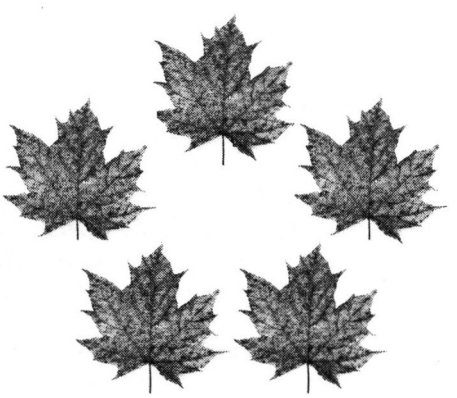

HAZAUTAZÓK

Rétfalvi László: **Európában, 2011 augusztus 29-október 8**

Naplószerű beszámoló

Ha leszámítom az oda és visszautazás repülőteres nyomorúságait, akkor utunkról csak szép emlékeim maradnak. Viszont, 'csak a szépre emlékezem' dal mantrája ellenére nem hagyhatom szó nélkül repülőteres viszonttagságainkat. Költség befolyásolja minden döntésünket, így repülőjegy vásárlásunkat is. Bután, nem használtuk fel a 'Net' általi lehetőségeket és ismét utazási irodán keresztül intéztük a dolgot. Nem mintha nekünk jobban sikerült volna utazási körülményeket teremteni, de akkor inkább csak magunkat okolhattuk volna a helyzetért. Nehéz megérteni, hogy miért kellett Vancouverben az 'economy-jegyes' utasoknak órákig sorba állni a bejelentkezésnél, amíg a 'comfort-jegyes' utasoknak fentartott pult többnyire üresen állt. Talán mert csak így tudnak 'többet' adni pénzükért? A repülőn, a bővebb könyök és térd tér mellett, sem kaptak többet, mert az ott felszolgált étel mindkét 'osztályon' még behúnyt szemmel is alig volt ehető. Az alig tűrhető körülmények részletei akkor jöttek igazán élesbe amikor csatlakozó járatunk Frankfurtból Genfbe a nagynevű társaságoknál megszokott pontosságot és kényelmet szolgáltatta.

□

Első utunk, alig egy órányira a genfi repülőtértől, Lausanne, Svájc-ban lakó lányunkhoz vezetett. Bár évente kétszer is találkozunk, főleg kanadai látogatásaik alkalmából, viszontlátni elsőszülöttünket mindig nagy öröm. Most pedig különösen az volt, mivel legutóbbi hazalátogatása óta 'várandós' lett, ami 11 évi házasság után igazi meglepetésként érkezett. Nekünk meg első igéret nagyszülőknek lenni. Tisa lányunk egy hét szabadságot vett ki alkalmazójától, a Fribourgi Egyetemtől, hogy velünk lehessen. Persze, az idő-átállás nyavalyáit most is el kellett szenvednünk, ami nem annyira a napi programok lekurtítását eredményezte, hanem az időtlenül korai ébredéseket. Nem forszíroztuk a foglalkoztatást, inkább a lassú és nyugodt 'szétnézést' választottuk, azaz választotta nekünk lányunk, aki gyakori transzatlanti utjain megtapasztalta annak hasznosságát. A szép idő, ami majdnem végig kitartott hosszú európai tartózkodásunk alatt, Svájcban is kedvezett, bár esténként, éjszakénként esett és menydörgött is. Lausanne, Svájc nagyvárosainak egyike, a Lac Leman azaz Genfi tó partján fekszik, de eredete a parttól fentebb, a meredek emelkedő feletti síkon lehetett, mivel a vízről nézve központja alig látható és a part adta lehetőségeket csak később használták ki. Ez rövid hajókirándulásunkon, St. Prix-be és vissza, a tóról nézve tűnt fel. Vízparton alapuló települések ezzel ellentétben a parttól nőttek ki, tehát 'centrum'-aik is ott találhatók, mint például a közeli Genf vagy legtöbb európai nagyváros. 'BC ferry'-n utazóknak kuriózumként említhető a svájci közlekedésben erősen megmaradt 'osztály megkülömböztetés', amit a vonatokhoz hasonlóan, a kis tavi hajókon is gyakorolnak és szigorúan fenntartanak. Ezek a hajók tömegközlekedési szerepet is hivatottak betölteni (a különböző bérletek ott is használhatók) de fenntartásuk főleg a turisták által táplált forgalmon nyugszik és 'elsőosztályú' étkezőibe 'másodosztályú' utasok is bemehetnek, mert ugye az 'üzlet az üzlet'.

Kevés időnk alatt Lausanne-ban meglátogattuk a különlegességnek számító 'Musee de Art Brut'-t. A 'brut' szó nehezen fordítható és a múzeum, a művészeti világ de talán a mindennapi társadalmakon is kivülálló 'alkotók' műveinek gyűjteményét szándékozik fedezni. A 'művek' maguk nehezen értékelhetők. Van bennük újdonság, változatosság és érzelemkeltő, nem másként mint minden más összegyűjtött alkotás esetében és ezért nehéz a hétköznapi nyelven 'őrültnek' minősített művelőiket megkülönböztetni az elfogadott, a befutott és kritikusok által sokra tartott 'művészek'-től.

Legtöbb időnket 'kint', a tágasabb, zöldebb területeken töltöttük. Vich mellett, a patak menti szép fiatal bükkös erdőben, közel a

francia határhoz, hosszú sorban épített ormótlan nagy beton-alakzatokkal találkoztunk, amit formájuk után a helyiek a jól ismert csokoládé nevén, 'toblerone'-oknak neveznek. A mohával és páfránnyal borított, de még most is félelmetes, a francia tankok Svájcba való behatolását megállítandó monstrumokat a II. Világháború idején építették, függetlenségük megtartása érdekében. Ottlétünk alatt éreztük is hogy a svájciak most is mindent megtennének azon érdekért. Visszafelé mellék utakon, mesésen szép vidéken vitt utunk. Lenyűgözött a rendezettség, a makulátlan gondozásban részesített termőföldek, főleg szőllők és gyümölcsösök vegyülete a kényesen karbantartott idősebb gazdasági és lakó épületekkel. Nem volt egy négyzetméter terület, ami ne lett volna művelve vagy hasznosan felhasználva közösségi célokra. Minden úgy nézett ki mintha aznap reggel söpörték az utakat tisztára, nyesték frissen az útmenti sövényeket és festették újonnan az épületeket. Ausztria mellett Svájc is híres 'muskátlis ablakairól' és élénken festett zsaluiról, amik kihangsúlyozzák az ódon farmépületek időtálló szépségét. Régi épületek megtartása és karbantartása még most is érték számukra (és vonzóak a látogatókra). A szinte páratlanul szép rusztikus környezet fenntartása az ott lakók és kétségtelenül választott politikai vezetőik közös érdeme. Emellet és szembetűnő ellentétként nagyvárosaik külvárosai hemzsegnek az Észak Amerikában megszokott bevásárló központoktól, autókereskedésektől és a kifejezetten csúf, lapostetejű, kisablakú, többemeletes lakóházaktól. Ezek a területek a világháború utánni 'növekedés' szülöttei és nyelnem kell, hogy ki ne mondjam az

oda illő 'torz' kötőszót. A flaszterra ragadt rágógumi maradványok, hanyagul eldobott cigarettavégek, no meg a mindenütt előforduló graffiti még mindig 'díszíti' Lausanne, amúgy szépen tartott, belvárosát is. A nálunk már régen elfogadott dohányzókra vonatkozó korlátozások Svájcban nem találhatók, a cigarettafüst mindent áthat, az utcák szinte bűzösek tőle.

□

Nyolc nap elteltével repültünk tovább Budapestre. Talán mert az idő-átállást már megszenvedtük Svájcban, a három évvel ezelőtti nyomott hangulatnak semmi jelét nem éreztük és már másnap, kíváncsisággal telten, mentünk szétnézni a belvárosba (érdemes megjegyeznem hogy három éve semmi kedvünk nem volt ezt tenni). Végigsétáltuk a Dunapart pesti oldalát az újonnan 'restaurált' (több mint felújított!) Margit hid budai hídfőtől a Vörösmarty térig, majd vissza (metróval, hogy nejem csípő izületeit pihentessük) a Batthyány térig, ahol kávéra találkoztunk régi jó barátunkkal Gellértné Koncsek Pannival. A Dunapart mindkét oldaláról elragadtató, Pest felől a Vár, Budáról az Országház látképe nem mindannapi élmény volt számunkra.
Tíz éve kiállított magyar útlevelem éppen lejáróban volt, tehát a következő nap, személyes jelenlétemet kihasználandó, megpróbáltam azt felújítani az annak kijelölt hivatalban, de a burokrácia közbeszólt s hagynom kellett azt 'lejárni' és felújítását elhalasztani egy későbbi időpontra (ha egyáltalán érdemes!). Bár leggyengébb pontjaim közé tartozik a tömegek elviselése, mégis hagytam magam rábeszélni nagyon kedves házigazdáim által (a 'bor' szó mintha hatott volna rám!), hogy aznap este menjünk el a Budai Várban, immáron 20. alkalommal tartandó 'Bor Fesztivál'-ra. Legkevésbé túlzó jelző lenne a 'népszerű', ha látogatottságát akarnám jelezni, de a tömeg ami ott fogadott az elképesztő volt. A borsos belépőért kellett majd egy órát sorba állnunk s a kerítésen belül pedig csak egymás között 'préselődve' lehetett haladni a túlnyomóan fiatal, de külföldi turistákkal vegyült gyülekezetben. A cigaretta füst elviselhetetlen sűrű volt s a borgőzös leheletek sem lehetett elkerülni a könyöktávolságon belüli közelségek miatt. De mindezek ellenére nem tapasztaltam tülekedést s nagyjából kulturált keretek között viselkedett mindenki (Miért is panaszkodnánk az összepréseltség miatt, ha melletünk éppen fiatal lányok tartózkodtak?). Viszont, megmaradt bennem a gondolat, hogy gazdasági válság ide vagy oda, milyen sok embernek meg van a tehetősége ilyen rendezvényeken résztvenni.
Másnap szeptember 10.-én, fiatalabb lányunk Noni, két hetes Észak-közép európai turája végén ékezett Budapestre, épp időben, hogy részt vegyen a házigazda-keresztfiam által, tiszteletünkre rendezett, családi összejövetelen. [Ott lett alkalmunk találkozni Ákos unokaöcsém és felesége Anita újszülött kislányával Hannával, megözvegyült de újraházasodott testvérbátyám új feleségével, Terivel és a többi már ismert rokonnal. Ott volt Vancouverben hosszabb ideig velünk lakó unoka-unokahugunk Eszter, aki pár nap mulva már indult is Párizsba szépművészetet tanulni, bátyja, az általunk ritkán látott Gábor. Ott volt unokahugunk Rita két aranyos kislányával Rékával és Petrával, no meg házigazdáink Gyuri és Zsuzsi. Csak svájci lányomék, és Rita férje, Csaba hiányzott nem túl népes családunkból.]

□

Nosztalgiától vezérelve vonaton utaztunk Sopronba, mint hajdan egykoron, ahol még az állomást is a helyén találtam, de az 55 évvel előtti szorongó érzés most elmaradt. Helyette várakozással telten jelenkeztem be családom két tagjával, nem a Szent Imre (Dimitrov) téri, hanem a kevésbe nosztalgikus, de annál kényelmesebb Botanikus-kerti diákszállóba. Viszont, mint akkoron régen, hamarosan össze is futottam több 1956-os kezdő évfolyamtársaimmal, akik szintén Kanadából utaztak ide. Hogy mennyire kicsit változik a világ!
Bár már többször jártam Sopronban messzire kerülésem óta, most mintha ott akartam volna folytatni, ahol régen abba maradt. Újra akartam ismerni Sopront, a várost amiről '56 után csak ködös emlékeim maradtak, a várost amelynek neve Selmeccel összefonva oly sokszor volt ajkunkon nótáinkban, fohászainkban vancouveri 'száműzött éveinkben'. Megismerni utcáit, tereit, hires épületeit, no meg a firmáink által olyan sokszor emlegetett 'szórakozó helyeit'. Az idő kedvezett. Bársonyos koraőszi estén járhattuk a várost s izlelhettük adottságait.
Utunk és egyben egész európai utazásunk fő célja a Sopronban ránk váró megtiszteltetés volt. Ugyanis, a vancouveri 'örökös balekok' is megérték az aranydiplomával való megtiszteltetést magyarországi Alma Materük, az Erdőmérnöki Főiskola jogutódja, a Nyugat-magyarországi Egyetem által, végzésük 50. évfordulóján. Talán az a kör, amely 1956-os elszakadásunkkal kezdődött, 1989-es 'visszafogadás'-unkkal, majd szervezeti és egyéni kapcsolataink újraépítésével folytatódott, most az otthonmaradt évfolyamtársainkkal együtt kapott aranydiplomával zárul. Szivünkben érezzük is, hogy ismét és most már örökké részei vagyunk iskolánk történetének. Viszont reménykedünk, hogy egy meghosszabbított sugárral most egy újjabb 'körbe' kezdhetünk.
Szokástól eltérően, '56-ban kezdő évfolyamunk a tanévnyitó előtti napon tartotta formális esti bankettjét s azt pár órával megelőzően a szokásos egymásközti életút beszámolót. Szép számban jelentünk meg a délutáni eseményen s hallgattuk figyelmesen 'katalógust' tartó elnöklő társunk felhívására, hogy ki-ki mit tett pályája során és mit tart érdemesnek kihangsúlyozni. Az esti esemény a Botanikus-kerti diákszálló épületében lévő elegáns Nyugati Étteremben zajlott le, talán egy kicsit rendezetlenül. Többen, akik korábban már jelezték részvételi szándékukat egyszerűen nem jelentek meg, magyarázkodásra kényszerítve a rendezőket, hogy miért nincs igény a számszerűen megrendelt vacsorákra. Nem ritka dolog, hogy az ember kevesebbet kap mint amit várt képzeletében nagynak tartott eseményeken.
A tanévnyitó napján, 2011 szeptember 13.-án, ragyogó napsütésben, a főépület előtt gyülekeztünk, majd avattuk fel az előtér zöldterületén felállított totemoszlopot, a vancouveri Sopron Alumni egyik ajándékát magyar Alma Materünknek. A négy méteres 'kanadai indián'-ihletésű motívumokkal díszített, faragott faoszlop Józsa László társunk műve, nagy érdeklődést keltett a megjelentekben. Közvetlen az oszlop után lepleztük le, a vancouveri Sopron Alumni másik ajándékát, a 30 cm átmérőjű bronz táblát (a newfoundlandi bronzöntő apja Gőgös Ferenc évfolyamtársunk, aki nagyon fiatalon, 1972-ben autó szerencsétlenség következtében húnyt el), amit a főépület aulájában, az 1989-es ajándékunkkal, a Kanadai Indián (a Kapocs hátlapján s látható) fafaragással szemben helyeztek el. Ezután a főépület dísztermében jöttünk össze, tisztelet-diplomában részesülők és hozzátartozóik, meghallgatni az Erdőmérnöki Kar dékán köszöntőjét s meginni mindannyiunk egészségére a felszolgált pezsgő italt. Mielőtt mentünk, ismét a Nyugati Étterembe elfogyasztani ebédünket az egyetem vendégeként, meghajtott fővel tisztelegtünk, a főépület aulájában, iskolánk hősi halottai előtt.
A tanévnyitó ünnepség Sopron belvárosában, a Közgazdaságtan Kar épülete nagytermében lett megrendezve, ahová busszal szállították az ünnepelteket. A nagyszámú egyenruhás diákság és a diszruhás egyetemi oktatók színpompás közegében helyezték el a szintén nagyszámú tiszteletdiploma várandót. Vendégeknek már alig jutott hely. A megtisztelendők sokaságának több oka lehet, de legfőbb talán az, hogy az 50-es évek elején még Sopronban végzett bányamérnökök, saját kérésükre Sopronban kivánták

átvenni a megtisztelő dokumentumot, amit a Miskolci Egytem szivesen teljesített. Micsoda erővel hat ez az olyan gyakran emlegetett Selmec-Sopron szellemiség!!! Emellett voltak jócskán 'gyámántoklevél és vasoklevél aspiráns' erdőmérnökök is (Adamovich Laci bátyánk is 'vasdiplomás' lett!), s mindennek tetejében ott volt egy 93 éves, akinek az igazán ritkán kiadott 'rubintoklevél' járt, gazdag karrierje és hosszú élete alapján. Inkább tiszteletem az idősebb kollegák iránt mintsem a 'savanyú a szöllő' érzés készteti bennem a kijelentést, hogy nekünk aranyoklevél-várandósoknak már csak a 'szintén futott' szerep jutott. Oda se neki!

Bár a korábbi évek 'nagylélegzetű' köszönő beszédei most nem ismétlődtek meg, mégis a sok szép és tartalmas üdvözlő és köszönő beszéd elhúzta az időt, ami alatt a dísztribünön ülőknek példát kellet mutatniuk (mutattak is!) az odafigyelésben. És ha abba bele nem fáradtak, akkor jött nekik az igazi megpróbáltatás: kezet fogni velük és odaillő szavakat mondani az eléjük vonuló tiszteletdiplomásoknak. Fizikai mellett ez igazán szellemi megpróbáltatás is, amelyeknek (Vancouverből is már jól ismert barátaink) Faragó Sándor rektor és Náhlik András dékán, mindvégig mosollyal az arcukon, tettek eleget. Hasonlóan a Miskolci Egyetem tisztségviselőihez és a számos diszegyenruhás diákhoz, akik végig asszisztáltak a szertartásban (a sok öreg ember ennyi csókot szépséges fiatal lányoktól már régen, ha valaha is, kapott). Az ünnepség végeztével (mivel pár órája már nem étkeztünk!) ismét volt egy finom ételekkel megrakott asztalos fogadás a szomszédos termekben, amin az ünneplő többség részt is vett, bár már kissé kevesebb rendezettséggel. (Nehéz is volt ellenállni a felkinált finomságoknak, különösképp a bódító illatú töltöttkáposztának).

Soproni barátaink vendégszeretetének soha nincs vége. A nap fárasztó programja után maradt energiája Faragó Sándornak és Marika asszonynak, hogy többmagunkat vendégül lásson vacsorára lakásukon, ahol korábbi telítettségünk egyáltalán nem állt utjába fogyasztani a pazar ételkülönlegességekből és a gondosan kezelt borokból (hogy a pálinkát ne is említsem!).

Későn kerültünk ágyba, de nehéz volt elaludni a torlódó gondolatoktól, ahogy a nap sűrű eseményeit próbálta sorba rakni az ember és rágondolni hogy reggel indulunk Selmecre.

□

Már régóta foglalkoztatott a gondolat, hogy illene nekem is egyszer ellátogatni abba a városba, aminek neve és 'szelleme' ösztönszerűen felbukkant minden beszélgetésünkben, nótánkban, valahányszor a multra és Sopronra emlékeztünk. Mintha az egyiket nem lehetne a másiktól elválasztani. Soproni látogatásunk kitűnő alkalomnak kinálkozott Selmecre is eljutni. Amikor tervem széleskörű tettszést nyert vancouveri volt évfolyamtársaim között, a Sopronban végzett kollegáknak is megemlítettem, akik nemcsak érdeklődésükről bisztosítottak, hanem felajánlották a kirándulás szervezését is. Varga Tamást, a soproni Erdészeti Múzeum vezetőjét, aki már több hasonló utat vezetett Selmecre kérték meg, aki szívesen vállalta a feladatot.

Kis késéssel, de még mindig kora reggel indultunk egy tágas autóbuszban, ami kevesebb mint fél-teltségével tíz évvel előtti kirándulásunkra emlékeztetett. Akkor, a mostani turához hasonlóan sokkal több otthoni kollega részvételét vártuk, abban reménykedve, hogy a párnapos együtt-utazás egy kicsit 'összeráz' minket az otthoniakkal és behozunk valamit abból ami kimaradt köztünk elválásunk óta. No, de még így is jobb lett mint aminek kinézett csak pár nappal előbb, amikor valami szerencsétlen félreértés miatt az a hír járta, hogy nem lesz részvétel az otthoniak közül. Összesen 21-en lettünk (a 60 plusz férőhelyes buszon), 14-en Kanadából és 7-en Magyarországról. (Kissé árnyas oldala a dolgoknak, úgy mint a bankett esetében, hogy azok akik a megszervezés után léptek ki a részvételből a maradtakra hárították a fix költségek terhét). A kis létszám ellenére minden résztvevő sikeresnek értékelte az utat.

Selmec egy csodálatos kis város, minden várakozásomat felülmúlta. Gyönyörű épületei között sok az elhagyagolt, még romos is, de látszik az igyekezet (és az EU támogatás) azok feljavításában. Magyar feliratot csak elvétve, akkor is csak keresve, találtunk, de az 'légkör' ami áthatott minden utcát, teret, sarkot kétségtelenül a Királyi Magyarország és a Monarchia maradványa. Sétáinkon tapasztalhattuk a híres kitételt, hogy nincsen vizszintes utca a városban, minden meredek, fel vagy le, attól függően, hogy milyen irányba halad az ember. Ez akkor volt igazán érezhető amikor nem tudtunk fényképet készíteni az Erdészeti Palotáról az előtte lévő magas fenyőkkel benőtt meredek terep miatt. Bemenni meg azért nem tudtunk, mert az abban funkcionáló erdészeti középiskola igazgatója nem szimpatizált kérésünkkel.

Láttuk viszont kivülről és belülről is a Bányászati és Kémiai épületet, amelyek kissé elhanyagoltságuk ellenére is sugározták a 'akadémiai' hangulatot.

Több magyarországi akadémiai látogatóval találkoztunk össze, akik vagy hozzánk hasonló céllal, vagy szakmai ügyekben jártak itt. Jó érzés volt látni, hogy a Selmeccel való kapcsolattartás erősen motiválja úgy a soproniakat mint a volt Akadémia rokonszakmáinak más iskoláit is. Úgy vélem, hogy Tamás és kisegítője, Kulbert Zsófia, a soproni diákok számára rendszeresen megszervezett selmeci kirándulásaikkal, rendkivülien fontos szerepet játszanak a Sopron-Selmec szellem tovább vitelében. Minden támogatást megérdemelnek.

Ami számomra olyan ellenállhatatlanul vonzóvá tette Selmecet, az a más, hasonló patinájú helységek külvárosaiban található végtelenül csúnya épületek hiánya volt. Történelmének köszönhetően a másutt felburjanzó monstrumok itt elmaradtak, mert nem volt rájuk szükség, megállt a város 'fejlődése'. A Királyság valamikori második legnépesebb, 30 ezer plusz lélekszámú városa mára 5 ezerre zsugorodott, amiből csak 900-an laknak az óvárosban. Elgondolkoztató viszont, hogy miért kell a 'fejlődésnek' csúfsággal járnia, de az bizonyos, hogy legtöbb esetben így van.

□

Visszaútunkat Selmecről, többségünk kérésére soffőrünk nem lelkes, de azért kézséges közbenjárásával, budapesti kerülővel tettük, hogy ott kiszállva kevesebb utazással érjük el következő célunkat. Egyesek a repülőtérre igyekeztek bérelt autóikhoz hozzájutni, mások a Nyugati vagy Déli pályaudvarra, hogy vonattal utazzanak tovább, mások meg helybéli rokonokkal, ismerősökkel találkozni. Mi hárman az M3-as és Hungária körút találkozásánál

szálltunk ki olyan nagy sietséggel, hogy hátrahagytuk a papírszatyort, ami több soproni könyv és folyóirat ajádék mellett tartalmazta az 'aranydiploma' dokumentumot is. (Sok kalandos utazás után a megtisztelő okirat végül Kurucz Marika jóvoltából már Kanadában került ismét tulajdonomba).
Alig, hogy 'kifújtuk magunkat' budai lakhelyünkön, máris szervezni kellett következő, rohamosan közeledő lépésünket. Ugyanis Nóni lányunk másnap idult vissza Kanadába és a 7 órai repülőgép nagyon korai felkelést tett szükségessé. Ugyanakkor, mi ketten Leone-nal, a hétvégére Jászberénybe igyekeztünk érettségim 55. évfordulóját megünnepelni. Nem is volt alvás, csak forgolódás az ágyban, várva a hajnali 3 órai ébresztőt. Az alacsony forgalom volt egyedüli kellemes oldala a korai autózásnak Budapesten keresztül. Bár volt bőven világítás, a sötétség így is 'izgalmassá' tette a repülőtér felé vezető út megtalálását. Szinte érthetetlen, hogy miért nem tesznek fel 'olvasható' táblákat a forgalmi lámpa mellé, jelezni a keresztezett út nevét (mint például Vancouverben és más turista-barát nagyvárosban). Persze fel vannak az utcanevek tüntetve a sarokházak sötétben maradt oldalán, amit sem nyak-kitekerésemmel sem 'segítőim' próbálkozásaival nem tudtunk elolvasni. Torzsalkodtunk is magunk közt, hogy ki látott jobban vagy hogy kinek jobb a helyérzéke, én meg folyton fegyegetőztem, hogy panaszlevelet írok Budapest főpolgármesterének az útnevek hiánya miatt.
A 'Liszt Ferihegyi' sikeres érkezés majd lányunktól való elválás után még akadt bajunk a kiutat és a 31-es utat megtalálni, de azután már csak az út rossz állapota és a Budapestre tartó nagy forgalom vakító lámpái tették próbára romlott látásommal megcsökkent vezetői képességemet. Járművünk, a Zsuzsitól kölcsönkapott többéves Honda SUV kifogástalanul helytállt. A kisvárosokban tartott pénteki 'nagypiac' éppen indulóban volt amikor pirkadáskor Berénybe érkeztünk. Már régen 'fentem a fogam' a híres 'jászhurkára' (a májas és véres hurka egybekeverése) és nem is csalódtunk, amikor abból és sültkolbászból, (no meg csipős 'csalamádéból') csak úgy 'talponállósan' bőségesen bereggeliztünk Hering hentes kioszkjában. Ezután röviden vissza a Neszűrbe, ahol bátyámnak 'szőlleje' van s ahonnan olyan kedves emlékeink maradtak három évvel korábbi utunkról. Próbáltunk lefeküdni és valamit visszaszerezni az elveszett éjszakából, de eredménytelenül mert túl szép volt a reggel és vakító a napfény.
Háromnapos ünnepség elején érkeztünk Jászberénybe, ami a város ez évi nyolcadik ünneplő hétvége volt. A programban való elfoglaltságuk miatt nem is tudtunk találkozni régi gyerekkori barátommal és családjával, talán első alkalommal ottani látogatásainkon. Időnk nem volt az aktivitásokban résztvenni, de futólag láthattuk a nagyméretű készülődést. Büszkeséggel láttam a programfüzetben, hogy szülővárosom milyen komoly rendezvényekkel áll elő és hogy ez évben is megtartotta augusztus elején, immár a 21. alkalommal, a 'Csángó és Európai Kissebbségek Fesztivál'-ját.
A jeles évfordulón kedves barátunk, Gyurkóné Dezső Ági fáradhatatlan és önzetlen szervező munkája eredményeként szép számban, családostól 37-en jöttünk össze. A megjelentek száma azért is becsülendő, mert érettségizett sorainkat ugyancsak megtépázta az idő. Az eredeti 37 fiúból már csak 19-en élnek, a 30 tagú lányosztályból pedig még 25-en. A nemek közötti számarányok különbsége is feltűnően nagy de a fiú osztályunk statisztikája megdöbbentő. Többször feltűnt már nekem a korosztályomban észlelhető magas elhalálozási ráta, de ilyen számokkal még nem találkoztam. A szép idő és a sok viszontlátás öröme nem engedte a rossz számokon való buslakodást felülkerekedni, így kellemesen telt el a jó pár óra, emlékeink, családi örömeink felidézésével.
A kitűnő étkezési lehetőségekről már tettem említést korábban Sopronnal és Selmeccel kapcsolatban, ami általában európai, de minden esetre közép-európai tulajdonság, viszont nem említettem azok egy szerfölött visszatetsző oldalát, azaz az ivóvíz felszolgálásának teljes hiányát. Kanadai, de minden Észak-Amerikai étteremben olyan természetesnek tűnik, hogy ivóvizet hoznak az asztalhoz (még mielőtt a menut megmutatnák!) s a megüresedett poharakat figyelmesen feltöltik. Ehhez szoktunk hozzá. Nos, 'rendes'- vagy 'csap'-vizet kérni Magyarországon egyenlő a pincér mégsértésével. Legalább is legtöbb helyen a felszolgálók úgy viselkedtek. Nagyon is látható, hogy a motorjármű-vezetők alkoholos italok fogyasztása elleni, szigorúan fenttartott, 'nulla-tolerancia' az 'üzleti'oka a méregdrága áron és egyre kisebb üvegekben palackozott vizek erőltetésének, de talán hasznosabb lenne, turisztikai szempontból is, ha adnák választást a vendégeknek. Mindezek tetejébe, az általunk 'kikényszerített' felszolgált csapvíz általában jobb és ihatóbb volt mint a palackozott 'ásványvíz' fajták.
Ügyvéddé lett osztálytársam Szulyovszky Laci meglepett egy kis csomaggal, ami 1957-1967 között hozzá írt három levelemet tartalmazta. Örültem a találmánynak, mert reméltem besegít korai kanadai létem emlékeinek rekonstruálásában. Sajnos kevés ahhoz való adatot tartalmaznak, de nagyon érdekesnek találtam írás/beszéd modorom és gondolatvilágoma tíz év alatti változását, ami a levelekből kiérezhető. 1957-ben még 'gyerekesen' viselkedtem, de tíz évvel későbbi levelem nem tűnt másként, mint amit mai fejjel is írnék.
Estefelé, már ismét a Neszűrben, három év előtti szép emlékeinket felidézendő, hosszú sétára mentünk a dűlők-keresztdőlők sokaságában. Találkoztunk barátságos emberekkel, nem barátságtalan de hangoskodó kutyákkal, bámuló tehenekkel, gágogó libákkal, de többnyire csak tágas terekkel, elhagyott szöllő sorokkal, elvaduló gyümölcsfákkal, omladozó/összeomlott kunyhókkal és közben hallgattuk az előrenyomuló alkonyati csendet.
Olyannyira, hogy beesteledéskor nem tudtuk merre van hazafelé. Időbe tartott, mig megtaláltuk a helyes irányt s ezalatt többet gyalogoltunk korom sötétben, mint korábban tettük sétánkon. A kis izgalom csak segítette éjszakai pihenésünket.
Barátunk D. Ági kedves ebéd meghívására másnap még Berényben maradtunk. A három nő (K. Panni barátunk szintén vendég volt) társaságában, egyedüli férfiként és mint tolmács is fontoskodtam. Messzire nyúltunk vissza emlékezetünkben, mikor fiatal éveinket idéztük fel. Ötven, hatvan és hatvanöt évi közös ismerettség bőven adott alkalmat a múltról emlékezni.

□

Hétfő reggel már illett igyekezni, mert másnap, szeptember 20-án indultunk erdélyi utunkra. Erdély látogatásának gondolata együtt 'nőtt fel' idei hazautazásunk terveivel és csak annak hossza és módja maradt egy darabig kérdéses. De az is csak addig, amig Ferkó testvérbátyám, el nem határozta, hogy ők is velünk tartanak és nem társasutazásban hanem saját autójával tesszük meg az utat. Továbbá, ha már kirándulás, akkor legyen kirándulás, és 8 napi túrát tervezett. Budapesten keresztül autózni sohasem volt kedvemre való ténykedés, de az elkerülhetetlen, ha Jászberényből Buda északi részébe igyekszik az ember. Most meg mivel a régi és sokkal bonyodalmasabb 31-es úton való megközelítést választottuk, több helyen is rossz felé kanyarodva, ugyancsak megtoldottam utunk hosszát és tartalmát. Emellett megoldatlan volt még, hogy mi megyünk-e bátyám szigetszentmiklósi lakására, vagy ő jön értünk a reggeli csúcsforgalomban. Mint olyan gyakran máskor, most is Gyuri keresztfiam oldotta meg problémánkat úgy, hogy még aznap este elvitt bennünket, egy 'háztűznézővel' is egybekötött látogatásra Teri tököli lakására, ahol bátyám új

házassága óta tartózkodik. A rövid látogatás után mi bátyám 'üres' házában aludtunk, ahonnan másnap reggel indultunk Erdélybe.
Szemerkélő esőben hajtottunk Nagyvárad felé. A határátkelésnél talán csak a romániai autóhasználati díj kifizetésének módja volt problematikus. Addigra az idő is kiderült és meleg lett. A kitűnő időjárás ezután egész utunkon velünk is maradt. Utóljára 29 éve jártunk Romániában s akkor is Nagyváraddal kezdtük. Akkor nem tűnt fel a szomorúságos elhanyagoltság, ami a várost jellemzi, mert nem sokban volt más, mint amit Magyarországon is láttunk, de most 2011-ben szembeszökő és szívfájdító volt a látvány. Nem is maradtunk sokáig, a püspöki székesegyházat és palotát körülvevő, lehasznált és szemetes parkban tett rövid séta után mentünk tovább Kolozsvár felé. Már itt feltűnt, ami ezután végig is kisért egész utunkon, hogy a nagyvárosok patinás belső részét körülvevő többemeletes 'kockaház-rengetegek' rondítják el az összképet ami megmarad az autóval utazókban. Ezek az épület-monstrumok mind a 2. Világháború után épültek s nagyjából ezekbe költöztették a Kárpátokon túlról betelepített családokat. Az erőltetett iparosításnak és elrománosításnak ezek a velejárói. Láttuk Nagyváradon is, de csak később világosodott meg, hogy a patinás belvárosok közepébe helyezett új építményű orthodox 'katedrálisok' szintén a románosítás eszközei. Nem oda illők már koruk, stílusuk miatt sem, de annak szimbólumaként, hogy ki a gazda, megfelelnek.
A lehangoló benyomás maradt a Királyhágó felé vezető úton is. Elhagyott, elhanyagolt termőföldek, szegényes, az országút mellett hosszan elnyúló falvak félig megépített 'csontváz' és 'kiabáló' szinekre festett házainak képe maradt meg bennem. Magyarul írt falunevet alig láttunk, a gyér magyarnyelvű lakosság miatt (állítólag csak 15-20%-os magyar lakosság után jár a magyar felirat). Az Alföldet a Mezőségtől elválasztó hegyháthoz közeledve mindannyian (nejeink csak dúdolva) ösztönszerűen kezdtünk bele az 'Átmentem a Királyhágón'c. 'irredenta'-izű nótába. A hágó körüli építmények egyik-másika még sejteti hajdani építőiket, de többségükben már az izléstelenség határtalanságát bizonyítják. Nem mintha kommersz giccsel máshol nem találkoztunk volna, de itt, a szemeteltség mellett, az különös hangsúlyt kapott. Rövid megállónk alatt megkóstoltunk egy, még a románok által is 'kürtős-kalács'-nak nevezett süteményt. Ez azért is említésre való, mert Vancouverben a Davie és Burrard közelében árusított kürtős-kalács készítői azt 'román specialitás'-nak állítják be! A hágón túl valamelyest javult a környezet képe.
Első napi megállónkhoz közeledve, hamarosan letértünk a főútról Kalotaszentkirály (Sâncraiu) felé, ahol bátyám az interneten keresztül foglalt szállást. Csak keresgélés után találtuk meg szállásadónk házát, mert a túlnyomóan magyarlakta faluban sok a Lovász nevű család, amelyeket sajátos előnevekkel, a mi esetünkben 'KisMi', különböztetnek meg. A finom házi vacsora után még maradt fény, hogy végigjárjuk és nézzük az eredeti egyszerűségében is bámulatra méltó kis települést. Együtt tértünk vissza a legelőkről hazatartó csordával és gyönyörködtünk amint a tehenek, 'saját' gazdájuk házához érve leváltak és bőgve jelezték érkezésüket. Arra viszont ügyelnünk kellet, hogy elkerüljük az általuk frissen hátrahagyott 'lepényeket'.
További utunk Bánffyhunyadon (Huedin) keresztül vezetett, ahol az ütött-kopott kisváros szélén elképesztő látványként tárult elénk a többemeletes, rikítóan szinezett és végletekig felcicomázott bádogtetős 'cigányvajda-házak' nagy kiterjedésű együttese. Bevallom, jobban megbámultuk az épületeket, mint sok más történelmileg és esztétikailg fontos építményt. Szintén feltűnő volt, hogy legtöbb 'palota' befejezetlen állapotban állt, rendezetlen, építőanyag hulladékkal telt telkek közepén, egymásra zsúfoltan. Helyi információ szerint a házak lakatlanok és megrendelőinek célja az egymás közti kérkedés, hogy kinek telik többre. Szinte felfoghatatlan, hogy honnan a fizetőképesség, ami ilyenek felépítéséhez szükséges.
Kolozsvár belvárosát ragyogóan tiszta és rendbentartott állapotban találtuk. Frissen javított, újonnan kifestett épületei, a Mátyás szobor és a Szt. Mihály templom körüli tér új burkolata és gondozott disznövényei számottevő kiadásra utaltak. Vajjon honnan jött a pénz? Lehet, 'Cluj-Napoca' annyira 'román' lett, hogy a kormány nem mellőzi már, mint teszi más 'magyar' városokkal, vagy talán itt is EU pénzről van szó? Szintén szembetűnő volt az újtipusú autók sokasága, ami általában jó módra vall.
Körülsétáltuk a főteret és környékét, de legtöbb időt a Házsongárdi temetőben töltöttük. Csak sétálni kell a sírkövek és monumentumok között, olvasni a neveket és dátumokat és egy történelemelőadást kap az ember. A sok szép látvány után feldobott érzéssel hagytuk el a várost és igyekeztünk nem látni a tömbház monstrumokat, amik ott is körülveszik a várost.
Torda felé vettük utunkat, de nem is láttuk a várost, mert letértünk a rendkivülien forgalmas főútról, hogy megtekintsük a híres 'Tordai Hasadékot'. Főleg Ferkó bátyám akarta látni az emlékezetében elemi iskolás kora óta megmaradt földrajzi csodabogarat. Nem is csalódtunk, tényleg impozáns látkép köszöntött bennünket, de az odavezető út 'középkori' állapota és a megálló hely/kilátó pont szélfújta szeméthalmaza elszomorító volt. Tábla hirdeti,

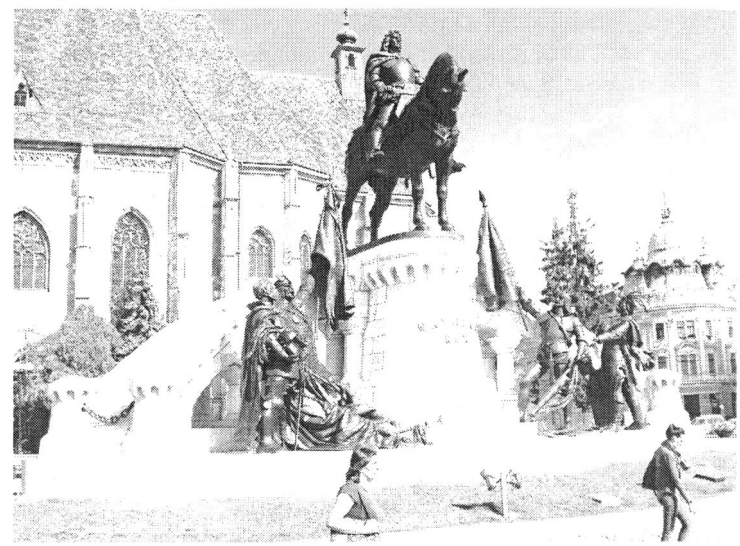

hogy már 1938 óta nemzetközileg kikiáltott 'természetvédelmi terület'-en állunk, de rendbentartásának hiánya korántsem igazolta a hivatalos megjelölést. Oda tartva elhaladtunk a már megépült A3-as autóút szakasz alatt, ami a térképekbe berajzolt nyomvonal szerint Debrecen és Nagyvárad közötti térségben kapcsolódna a magyar autóúthálózathoz és délkeleti irányban haladva közelítené meg a román fővárost. A forgalomban lévő 53 km-es szakasz az egyedüli (!) autóút a román állam Kárpátokon belüli részén.
Mellékutakon folytattuk tovább. A Borrév (Buru) és Nagyenyed (Aiud) közötti szakasz ha nem is volt természeti adottságaiban erdélyi utunk leggazdagabb tája, de olyannak maradt emlékemben, mert itt láttam meg először azokat az elbűvölően szép, csodálatos lomberdőkkel tarkított domboldalakat, amik Erdélyt emlékezetessé teszik. Torockó (Rimeata) és a felette tornyosuló Székelykő érdemszerűen Erdély, képekről ismert, meghatározó arculatai közé tartoznak. Nagyenyeden áthaladva felűnt, városrendezési szempontból, a hivalkodóan díszített orthodox templom és a sok 'soc-real stílusban' épített lakóház az impozáns árpádkori vár közelségében. Tövisnél (Teiuş) letértünk a Nagy-Küküllő völgyében épült, számunkra (magyarokra) rosszemlékű Balázs-

falva (Blaj) felé, majd Medgyes (Mediaş), Segesvár (Sighişoara) és Székelykeresztúron (Cristuru Secuiesc) keresztül haladtunk következő szálláshelyünkig, a Székelyudvarhely (Odorhei Secuiesc) tőszomszédságában fekvő Felsőboldogfalvára (Feliceni). A táj a dunántúli dombvidékre emlékeztetett úgy kinézétében mint mezőgazdasági földjeinek megmunkálásában. A nagyobb helyiségek külvárosainak nem kedvezőnek mondható látképe viszont csak erősítette korábbi észrevételünket a panelházak és az iparosítás/románosítás kapcsolatáról.

Második napi megállónk a következő öt napon át Székelyföldet izelgető túránk központja maradt. Vendéklátóink, Gál Géza és családja mindenben segítségünkre voltak s a kényelmes vendégszobák mellett családi körükbe is mindjárt befogadtak. Esti visszatéréseinken úgy éreztük minta saját otthonunk fogadott volna. Bátyám nagyon ambiciózus programot állított össze, de azért hagyott teret változtatásra. Így történt, hogy javaslatomra megtoldottuk másnapi utunkat Marosvásárhelyen túl Nagyernyéig (Ernei), hogy találkozhassunk Török Laci fafaragóval. A fiatal művészt Draskóy Gyurka ismertette meg velem és Józsa Lacival pár éve, gyönyörű faragványain keresztül és azóta van is mindhármunk gyüjteményében tőle eredeti mű. De személyes kapcsolatunk eddig nem volt. Rövid reggeli ismerkedés után Székelyudvarhely nevezetességeivel, észak felé indultunk. Bár szándékoztunk tisztelegni a Tamási Áron emlékműnél, Fakaslakán (Lupeni) megállás nélkül áthajtani másként se tudtunk volna, mert a velünk utazó hölgyek figyelmét megkapta az útmelletti kirakodó vásár. Izléses fabódékban nagy választékban, szebbnél szebb, környékbeli székely kézimunkák sorakoztak. Volt ott 'tömegárú' is, de még azokon is feltűnt a 'Made in China' felirat hiánya. A Tamási emlékmű közelében kötényükből horgolt terítőket áruló 'nénik' világosítottak fel, hogy a szomszédságban lévő magas, kopjafa-központú fafaragvány, amin többször is körbejárva nem találtam semmi feliratot, egy újonnan felállított, Erdély 1920-as 'elcsatolását' sirató emlékmű. Felirat azért nincs rajta, mert azt már 'valakik' kétszer is letépték s féltve magát a szépen faragott oszlopot, jónal látták a feliratot tovább nem erőltetni. Kellemesen meglepett viszont, hogy ilyen emlékmű egyáltalán felállítható Romániában. Korondon ez alkalommal csak áthajtottunk, majd Parajdon is. Szovátán csak benzinért álltunk meg, ahol rossz felé fordulva, tervünk ellenére a Kis-Küküllő völgyében folytattuk az utat, majd Balavásárnál (Bâlâuşeri) tértünk rá a Marosvásárhelyre vezető útra. A kolozsvári kellemes benyomások után a 'székely főváros' képe nem volt lelkesítő, főleg a város-széli panelházrengeteg nyomasztó látványa után, ezért rövid belvárosi séta és kávé után mentünk is tovább Nagyernyére. Telefonos utasításai ellenére is csak úgy találtunk a lankás domboldalon épült, szüleivel megosztott nagy családi házhoz, hogy Laci elébünk jött minket oda felvezetni. Sajnos csak kevés új művet tudott mutatni látogatóinak, mivel legtöbb darabja hamar gazdára talál és nagyobb dolgait inkább rendelésre készíti. Láttuk azért a méteres nagyságú 'Dávid'-ot és a nekem készített 'favágó' mását, amit később többször is megfaragott. Legújabban mézeskalács készítésére való formákat farag, amik eredményéből kaptunk is példányokat ajándékba, de a formáktól, minden buzdításom ellenére, nem vált meg. Művészete iránti megbecsülésem látogatásunk alkalmával kiegészült tiszteletemmel gondolkodása és vallásossága iránt. Ahogy a ragyogó délutáni napfényben néztem a mély gondolatokkal telt fiatalembert, kedves és szép feleségét s aranyhajú kis fiukat, a család szimbolumának megtestesülését láttam bennük. Vendégszeretetüket még ebéd meghívással is megtoldották, amit mi, számukra először látott négy idegen ember, természetesen nem fogadhattunk el. 'Hazafelé' azt a mellékutat vettük, amelyiken érkezni terveztünk s valahol Nyárádremete (Eremitu) után, halastavak vidékén meg is álltunk a 'Szakadár'nevű csárdánál pisztrángos ebéd-vacsorára. Ekkorra már szokásunká vált a kiadós reggelik után az ebédet és vacsorát egybekötni.

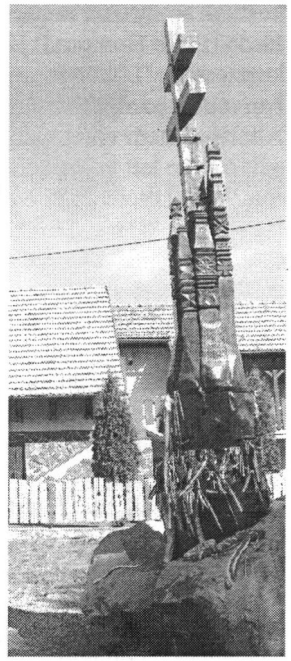

Elkerülhetetlen volt, hogy napi turáinkon ugyanazon utakat csak egyszer járjuk. Igy volt ez következő napunkon, pénteken is (szept. 23) amikor a Gyilkos tó/Békás szoros felé igyekeztünk. A Nagy-Küküllő felső folyása mentén, annak forrásvidékére, ott ahol a Görgényihavasok és a Hargita találkoznak és amerre a Maros folyó is ered, vezetett utunk. Igazi mellékuton, gyéren lakott területen haladtunk át s bár a táj természetes szépségében tündökölt, kevés részlet maradt meg bennem, mert az autóvezetés a keskeny kanyargós úton megkövetelte az odafigyelést. (A vezetés oroszlán részét bátyám vállalta, de arról a pár naprol, amikor besegítettem, sajnos kevesebb emlékem maradt). Az 1000 méter magasságú Libántető után megálltunk a szegényes külsejű Gyergyóújfalun (Suseni), ahol éppen vásár (vagy talán csak heti piac) volt s belevegyültünk az összegyűlt embertömegbe. Magyar, román nyelvű beszéd egyformán akadt, de ami feltűnt az a fiatalok egymásközti román nyelvhasználata volt. Gyergyószentmiklóson (Gheorgheni) is töltöttünk időt, váltottunk beszédet egy helybelivel, de nem maradt bennünk olyan lelkesedés mint amit éreztünk más nagyobb székely városokban (például Székelyudvarhelyen). Nagyon szép, fenyvesekkel borított hegyek közt kapaszkodtunk fel a 1256 méteres Pongrácz tetőre s már előttünk is volt az ismert nevű tó. Ezután még elhajtottunk a Békás szorosig, ami magában látványos, de a tó környékét olyan lepusztult állapotban találtuk, hogy rövid tartózkodás után keserű szájízzel fordultunk vissza. Kanadában Gyilkos tó kinézetű víztárolókat (elárasztott völgyeket anélkül, hogy a fákat előzetesen kitermelték volna) sajnos bőven és nagy méretekben lehet találni és a fenyő erdők sem ritkák, tehát a látott szép fenyvesek sem jelentettek különös látványt számomra. Délre fordulva, az Olt folyó völgyében, nagy többségben székelyek által lakott útmenti falvakon vezettünk tovább Csíkszeredáig (Miercurea Ciuc), ahol a korábbi nem kellemes tapasztalatainkat reméltük elfelejtetni. (Szomorúan veszem ismét tudomásul, hogy az út részleteit ismét nem tudom felidézni). De ott is akadályba ütköztünk, mert a város előtt útlezárással eltereltek Csíksomlyó (Şumuleu) felé és a központot messze túl haladtuk mire ismét betájoltuk magunkat. El is halasztottuk a városnézést egy későbbi alkalomra. Az útmenti táj a Hargitán keresztül viszont része erdélyi utunk legszebb emlékeinek. A hosszúra nyúlt nyár ellenére a lomberdők már belekezdtek őszi szokásaikba s itt-ott, kitettebb helyeken,

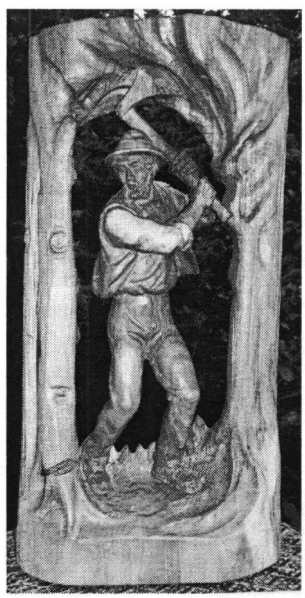

kezdtek aranyszínt mutatni. Szintén ezen az útmentén, Homoródfürdő (Băile Homorod) közelében találtuk utunk egyik legemlékezetesebb, 'Lobogó Étterem' nevű vendéglőjét. Úgy választékban mint kiszolgálásban és minőségben elsőrendűnek találtuk. Általában nem volt olyan hely erdélyi utunk alatt, ahol a felszolgált étel ne lett volna kedvünkre való s nagyon sok helyre az elfogyasztott étel kitűnő íze miatt emlékezünk. Máréfalván áthaladva több mint 100 székelykaput számoltam, pedig utikönyvünk csak 90-et említ. 'Hazatérve' a Gál család körében pótoltuk be az autóvezetés miatt kihagyott ital fogyasztást, főleg a jóminőségű helybéli pálinkát, amit még az étkező helyeken is 'féldecis' adagokban szolgáltak fel.

Házigazdánk által javasolt, délkeleti irányba haladó mellékúton indultunk másnap reggel Brassó felé. Az országutak minőségét Erdélyben általában elégségesnek találtuk, de gyakran még főutakon is, minden figyelmeztetés nélkül, olyan akadályokkal szembesültünk, amik veszélyeztették úgy járművünket, mind testi épségünket. Hamarosan megtanultunk csigalassúsággal haladni, hidak és más vízátvezetők körül, ha időben észrevettük azokat, még akkor is ha az út frissen volt aszfaltozva. Emiatt aggódtunk a térképen is alig jelölt utirány miatt, a végén alaptalanul. Szegényes de domborzatilag érdekes tájon haladtunk keresztül. Fellelkesültünk amikor Homoródszentmártonon (Mărtins) egy szép, újonnan épített református templomot láttunk. Rendeltetése és szép kivitelezése székely hívőkre vallott. Okland (Ocland) után a távolból láttuk az árpádkori Kustály várát, majd olyan helységeken haladtunk át amelynek nevei, Vargyas, Barót, Köpec, Bölön, a magyar történelemből, irodalomból és sportból ismert nevekre emlékeztettek. A környező táj domborzata nem szolgál olyan szembetűnő földrajzi jelenséggel, ami engedne következtetni arra, hogy az Olt folyó itt fordul ismét délnek, hogy ezután átvágva magát a Kárpátokon rövid uton találkozzon a Dunával.

Brassóhoz közeledve tudhattuk, hogy valamikori szászlakta területen járunk a szembetűnően nagyszámú cigányság láttán. Brassó, a peremterület tömbházait kiiktatva (amik korántsem olyan nagyok és csúfok mint máshol), nagy és szép város. A belvárost határoló nagy park mellett hagytuk autónkat, aminek parkoló díjját ('bani' érmékben) csak az út mentén kirakodó románnyelvű vásárosok egyikének viszont nem váró segítségével tudtuk csak előteremteni. A kirakodók eklektikus portékái hosszabb időre lekötötték utitársaink figyelmét és egyik, Korondról jött árustól nejem vásárolt is egy szépen kimunkált, bárányborból készült 'babapapucsot' jövendő unokánk számára. A parktól a régi városházát

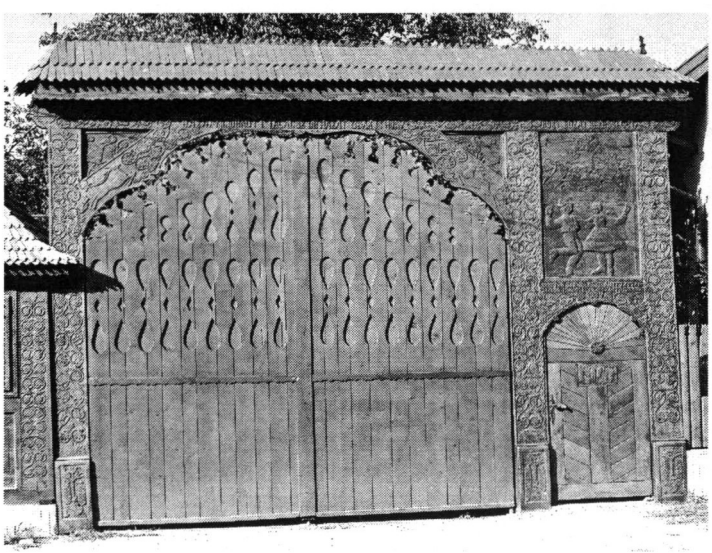

körülvevő térig terjedő utcákat csak gyalogforgalomra használják és dugig vannak butik üzletekkel és mindennemű étkező helyekkel és nagyszámú látogatókkal. A város nagy látogatottsága és jól karbantartott állapota sokban magyarázható az 'eltávozott' szász lakosság és utódaik gyakori visszatérésével és az általuk termelt jövedelemmel.

Ezután Sepsiszentgyörgyre (Sfântu Gheorghe) igyekeztünk, de javaslatomra, egy Kovásznát (Covasna) is megtekintendő hosszabb utat választottuk. Lapos, majd dombos vidéken haladtunk Bodzaforduló (Întosura buzăului) felé, ahol a többnyire lombhullató erdőket fenyvesek váltották fel. A város neve a helyi Bodza patak (később folyó) folyását jelzi, ahogy az északi irányát dél felé váltva keresztül vág a Kárpátokon, az Olt folyóhoz hasonlóan, a Havasalföldön át találkozik a Dunával. A Kárpátok gerince vízválasztóként szolgál minden más környező vízfolyásnak. A számozott mellékút, amire fordultunk, Zágon (állítólag Mikes Kelemen szülőfaluja) után minden figyelmeztetés nélkül merészen kanyargó, kavicsos erdei útra változott és úgy maradt Papolcig (Păpăuți). Mindkét faluban láttunk óriás székelykapukat és az utóbbiban el is tévedtünk. A falusi mellékutcák állapota nem alkalmas, esős időben pedig lehetetlen, autóvezetésre. Megkértünk egy 'imbolygó' helybelit utbaigazitásra, de magyar beszéde ellenére csak azt értettük belőle, hogy valami munkát keres. Az egész vidék nyomasztó szegénységről árulkodott. Kovásznához érve áthaladtunk külvárosának számító Csomakőrösön, Kőrösi Csoma Sándor szülőhelyén. Az ásványvizeiről és gyógyvízfürdőiről neves város nem hagyott jó benyomást bennünk. Utikalauz könyvünkből tudtuk meg, hogy ott található Románia legnagyobb szívgyógyászati központja is. Gondolatbeli elvárásaim tehát nem valósultak meg.

De elvárásaink nem valósultak meg Sepsiszentgyörgyön sem. A városszéli lakóházak (sok 10 emeletes) együttese talán eddigi utazásainkon látott legvisszataszítóbb képet adta. A belvárosba, többszörös útlezárások, elterelések folytán be se jutottunk, pedig többször nekifutottunk. Az utak, amelyekre az jelző táblák rákényszerítettek olyan állapotban voltak, hogy azokat illett volna lezárni. Ami elkeserítő volt, hogy ezek az akadálypályának tűnő utak, kinézetük után, már hónapokon, ha nem éveken keresztül

olyan állapotban voltak. Micsoda gondatlanság, micsoda nincstelenség! Szegény székelyföld! Mit tehettek a sepsiszentgyörgyiek, hogy azt kiérdemeljék? Északnak vettük utunkat, de a tapasztaltak után olyan bosszúsággal elegyedett szomorúság telepedett ránk, hogy alig figyeltünk a tájra, amin gyorsan áthaladtunk. Csíkszereda látványa nem fokozta rossz élményeinket, bár korábbi tervünk ellenére most sem sikerült belvárosát meglátogatni. Ha nem is útelterelés miatt, inkább a város útvesztői áltak keltett türelmetlenségünk okán. Ismét a gyönyörü Hargitán keresztül utaztunk 'hazafelé' s vacsorára Székelyudvarhelyen a házigazdánk által javasolt 'Gizi csárdát' látogattuk meg. A rusztikus butorzatú tágas teremben felszolgált, egyszerű de kitűnő ízű vacsora (az enyém babgulyás füstölt csülökkel, amit másnap meg is 'szenvedtem') mindannyiunk kedvére volt, de zavaró volt (főleg számomra) a dohányzást tiltó tábla ellenére jelenlévő cigarettafüst. Bár többen dohányoztak a gyérszámú vendégek között, egyikük esete, egy 'hockey' gyakorlatból jövő fiatal csoport edzője, elszomorító volt, ahogy a rábízott gyerekek között sorra szívta a cigarettákat. Felszolgálónk csak a vállát rángatta figyelmeztetésünkre. A sok vezetés után 'könnyű napot' terveztünk másnapra. Visszamentünk Farkaslakára és Korondra, hogy társaink kiélhessék magukat a kirakodott portékák szemrevételével. Korondon kérdezősködtem 'Tabaki' után s találtam is egy árúst aki ismerte nevét és tudott a helyi múzeumban tartott irodalmi hagyatékáról, amit sajnos nem tudtunk meglátogatni, mert a gondnok éppen templomban volt. A cserépedények ugyanolyan bőségben láthatók mint valaha, de már nem az út mellett kirakva, hanem formásan megépített útszéli bemutató termekben. Számomra Józsa János termei tartalmazták, legnagyobb választékban a szebbnél szebb edényeket és annak ellenére hogy 'vetélytársai' leszólták hogy túl borsos áron árul, nem találtam érezhető különbséget. Az edények mellett sok volt a könyvárús (láttam Was Albert köteteket is) és mindennemű ajándékbolt, ahol elég nyiltan mutatták az 'árpádsávos' zászló mellett a fából faragott 'Királyi Magyarország' mását, több nagyságban. Kérdésemre, hogy nem kell ilyesmivel 'vigyázniuk', természetesen igennel válaszoltak, de hozzátették, hogy legtöbb nem-magyar látogatójuk nem ismeri a történelmet és azt hiszik, hogy a faragás 'Nagy Romániát' ábrázolja. Aznap délután részt vettünk a székelyudvarhelyi 'gyümölcsfesztiválon' ahol láttunk lekvárt és mézet Székelyföld minden sarkából és sok szép fiatalt népitáncolni, köztük csángó gyerekeket is. Vacsorára, a szintén házigazdánk által javasolt, elegáns Pethő Étterembe mentünk, ahol jó véleményünk a székely konyháról újból bizonyságot nyert.

Másnap, 'hazafelé' egy darabig már járt uton haladtunk. Fehéregyházánál (Albeşti) megáltunk Petőfi síremlékét keresni, de útmutatók híjján csak többszöri kérdezősködésre találtunk oda. Jobban mondva csak közelébe, mivel azt és a múzeumnak használt kitatarozott parasztházat a szépen művelt bekerített parkban, zárva találtuk. Segesvárnál délnek fordultunk Szentágota (Agnita), majd Nagyszeben (Sibiu) felé. A környék, amin áthaladtunk valamikor szászok lakta terület volt, de mint más hasonló esetekben, a kiüresedett falvakba olyanok költöztek be akik nem értékelték az ott talált javakat és hagyták azokat lepusztulni. A falvak közötti, szemhatárig látható területek még mindig megmunkált és gondozott állapotban voltak, de a falvak hajdan takaros, tipikusan szász, lecsapott csúcsú (bátyám szerint 'megkontyolt'-nak nevezett) házak sorai elszomorítóan romos, elhanyagolt állapotban voltak. Feltűnt a nagyszámú kobor kutya, nem csak a faluk közelében, de azoktól messzebb is. Láttunk nagy birkanyájakat, amire ösztönszerűen ébredt a gondolat, hogy őrzésük, olyan falvak közelségében, igazi gondot jelenthet tulaj-

donosainak. Nagyszeben nagymultú városa 'hidegen' hagyott minket s emlékként, európai utunk legrosszabb kávéja mellett, a feltűnően nagyszámú, angolul jelölt, 'second hand' ruhásboltok maradtak. A felújított óvárosi Nagy- és Kispiac tér burkolata és épületei szépen mutattak a ragyogó napfényben, de azon túl a napfény ellenére, a málló vakolatú, romló állagú épületek nem voltak éppen mutatósak. Elég nagy kitérővel vettük be programunkba, fontossága miatt, Gyulafehárvárt (Alba Iulia), de ott sem találtunk felemelő élményeket. Az odavezető út mentén nagyszámú 'for sale' (angolul!) táblát láttunk és kilómétereken keresztül parlagon hagyott földeket. Lehet, hogy ősz lévén, már minden be volt 'takarítva', de kinézetre a földek gazosak, gondozatlan állapotúak voltak, olyanok amik ekét évek óta nem láttak. Fejcsóválva néztük a termőföldek ilyen nagy méretű pazarlását. Szászsebesnél (Sebeş) pedig többnyire leállt gyárak, lepárló és más porosodó üzemek tűntek fel sivárságukkal. Gyulafehérváron felsétáltunk a várba, de nem tudtunk szétnézni az elkerített részek miatt, bár építkezést alig láttunk. Viszont láttuk a tornyosuló 'Horia és Kloska' emlékművet, ahonnan jól lehetett látni a város több nagyméretű ortodox bazilikáját. Mint majdnem minden nagyobb városban, itt is tévelyegtünk az útlezárások és eltérítések miatt és valamilyen mellékúton távoztunk, aminek az volt az előnye, hogy megkiméltettünk a városszéli tömbház monstrumok újabb látványától.

A további egy órányi utat a következő, Csernakeresztúri (Cristur) szállásunkig úgy tettük meg, hogy emlékünk se maradt. A szállás, amit bátyám szintén az interneten keresztül foglalt, egy különös történeti hátterű, középnagyságú, 75%-ban magyarlakta faluban volt. A falut a magyar kormány építette 1910-ben a 'mádéfalvi veszedelem' után Bukovinába elvándorló székelyek utódainak visszatelepítésére. Minden család, nagyságához mérten kapott házat, amelyek többnyire még ma is állnak és a visszatelepültek utódai lakják. Új szállásadóink, az egy telken lakó három generációs Szatmári család, kis telkük minden talpalatnyi részét lakhatásra hasznosítják. Mindannyian folyékonyan, de olyan gyorsan és különös hanglejtéssel beszéltek magyarul, hogy nehezünkre esett őket követni. A felszolgált vacsora itt is izletes volt, de kifejezetten hiányoztak a házi készítésű hozzávalók. Panaszkodtak is a háziak, hogy élemet, még kenyeret is csak boltban lehet vásárolni, mert teljesen megszűntek a 'háztáji' kertek. A magyar beszédet és életet viszont szorgalmazzák és büszkén említették a gyakori és népszerű helyi népies megmozdulásokat és unokájukat, aki a néptánc csoport oszlopos tagja. Sötétedés előtt még végig sétáltunk a rendben tartott utcákon és barátságos, beszédes emberekkel találkoztunk. (A történethez tartozik, hogy a séta után lázas lettem, rázott a hideg és vacogva, sietve bujtam a

vastag takarók alá. Valami a vacsorában nem egyezett szervezetemmel, mert senki más nem lett beteg. Reggelre kiizzadtam nyavajámat s minden rendbe jött).
A magyar falu, az út mellett hosszan elhúzódó házak és ipari épületek jelenléte miatt szinte egybe van építve a közeli Vajdahunyad (Hunedoara) várossal, ahová másnap reggel igyekeztünk a híres várat megnézni, mielőtt folytattuk hazafelé tartó utunkat. Ezideig látott lehangoló tájak és városképek elhalványultak az ott látottaktól. A környékbeli vasérc lelőhelyek kiaknázása során a város ipari fejkődése korán megindult, amit a 2.Világháború után rohamosan fel is gyorsítottak. A város népessége megtízszerezödött, majd gyorsan lehanyatlott, a helyi gyártás leértéklődése után. A rendszerváltozással járó kiárusítással az ipari termelés szinte megszűnt, maga után hagyva sok ezer munkanélkülit és a romlás különböző fázisaiban lévő épület tömegeket. Nem tulzás a képet a világháború alatt lebombázott német ipari telepekhez hasonlítani. Vajdahunyad vára olyan impozáns, mint aminek elképzeltem, de környéke, a túl keskeny zöld övezeten túl, aggasztóan elhanyagolt. Mivel addigra elfogyott a 'lei' pénzünk, a vár belsejét meg se tudtuk tekinteni, mert a kapupénztáros nem fogadott el sem forintot, sem eurót. Gyorsan vettük is utunkat Déva felé, aminek 'városszéli' képe semiben sem javította az eddigre kialakult benyomásainkat. A tömbházak mellett a félig megépített, félig omladozni hagyott épület-csontvázak mintha itt még gyakoribbak lettek volna és feltűnt az autólerakatok sokasága. Déva várának képe viszont felemelő látvány volt. A Maros folyó és Zarándi hegyek közé szorított jó minőségű, de keskeny és na-gyon forgalmas út Lippa (Lipova) után, a látókörrel együtt, kiszélesedett. Aradon ismét körbe-körbe autóztunk, majd megálltunk, de nem hiszem hogy valamikor is elértük a 'centru'-t. Érdekes volt látni, hogy ott még most is használnak villamosokat. Ahogy közeledtünk a magyar határ felé, úgy nőttek elvárásaink. A határ közelében szerencsénkre szabadon elhajthattunk több kilométersorban várakozó teherautók mellett. Kanadai útlevelünk hosszas vizsgálódásra késztette a magyar határ őreit de azért nyugodtan folytathattuk utunkat Makó felé. Az első dolog ami feltűnt, hogy sem a táj, sem az épületek kinézete nem változott, csupán közérzetünk javult hirtelen. Mintha csak fellélegeztünk volna. Olyan érzést a 'rendszerváltás előtti' Magyarország elhagyása után éreztünk utoljára.
Hiába kerestük az újonnan 'átadott' műutat Szegedig, így hát Makón megálltunk ebédre. A finom ízek itt is megvoltak csak az árak emelkedtek. Makó megnyerte tettszésünket rendezettségével, tisztán tartott utcáival, ami a 'szélekre' is kiterjedt. Szegeden egy kicsit kovályogtunk az M5-ös utat keresve, de hamarosan rátérhettünk a kitűnő minőségű műútra Budapest felé. Nem hiszem, hogy van jobb autóút Európában!

□

Három 'üres' napunk maradt következő programunkig. Az elsőt csak pihenésre (de mit is kellett kipihennünk?) használtuk fel, a másodikon már, amennyire nejem izületei engedték, ismét Budapest felújított részeit jártuk. A Deák tér közelében láttuk a földbe vájt 'Gödör Klub'nevezetű, ifjúságnak szánt 'kulturális központot', ahová korábban 'egyes körök' az új Nemzeti Színházat tervezték. Nem voltunk elragadtatva, valahogy az egész ideiglenes megoldásnak tűnt. A Szabadság téren még mindig ott 'tündököl' a 'Soviet emlékmű', de a hatalmas és szép épület, amit a Magyar TV foglalt el ezidáig, már hasznosabb felhasználásra vár.
Megebédeltünk jó parasztosan (hurka, kolbász és csalamádé) a Hold utcai piac 'talponálló' étkező területén, majd elbarangoltunk a mellékutcákon a Nyugati Pályaudvarig, aminek elhanyagoltságát csak keleti oldalának ragyogóan kitatarozott és kiépített képe

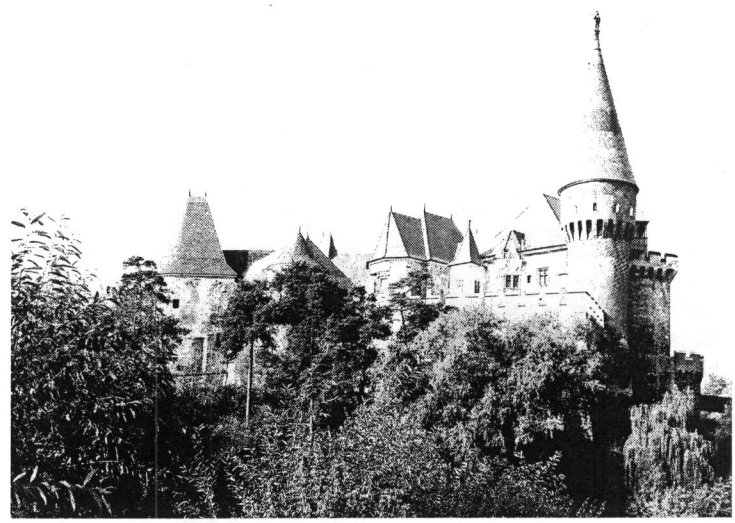

tudta felejtetni. Így volt ez a város más részein is, szépen feljavított területek váltakoztak teljesen elhanyagoltakkal. Délutánra barátokkal megbeszélt találkozónk volt az Andrássy úti volt Divatcsarnokban, ami ismét, hajdani Párizsi Nagyáruház nevén működik mint könyvesbolt és kávéház. Az utóbbi a Lotz Károly által ékesen díszített magas mennyezetű teremben van, ahol kellemes társaságban, finomillatú kávé mellett, az ember képzelete könnyen visszaszalad a 'Fin de Siècle' Budapestre'. Harmadnapra még maradt kedvünk és energiánk további városnézésre, amikor a Váci utcát teljes hosszában, a Vásárcsarnokot és az azokat környező nagyon szépen felújított részeket jártuk. Feltűnő volt az étkezőhelyek sokasága és változatossága, de feltűnt az árak szintje is. Annak ellenére, hogy Budapest vonza a látogatókat és hogy a helyi lakosok kulturájában is mindig jelen volt a kinti étkezés, szinte lehetetlennek tűnt előttem annyi ebédlőt, bisztrót, éttermet és szórakozó helyet jövedelmezően fenntartani.

□

Az éveleji késői fagyok és az esőtlen nyár után megmaradt pár fürt szöllő leszedését csak illedelemből (a belefektetett munka és költség iránt) nevezhettük 'szüret'-nek, amire a hétvégét és egyben október első két napját szenteltük Jászberényben. A fontos és kellemes része az eseménynek a családi összejövetel, másfélnapos együttlét és nem utolsó sorban a bográcsban készített gulyás volt. Ott volt ismét apraja-nagyja, már akik pár órás autózási távolságban laktak, és élvezték az alkalom adta körülményeket. Bátyám az eseményt már immáron harmadik alkalommal rendezi és 'hagyományosnak' nevezi. Maradjon is meg sokáig!

□

Rendkívül mozgalmas és eseménydús utunk utólsó hetére szeretett és tisztelt rokonaim egy rövid de 'csattanós' kirándulást szerveztek a villányi borok és gyógyvizek izlelgetésére. Oda igyekezve letértünk a vadonat új M6-os autóútról a híres 'Gemenci ártéri erdő'-t meglátogatni, ahol éppen elkaptuk az egyik szezon-végi erdei kiránduló vonatot. Nagyon sokat vártam látnivalókból de jóformán semmi sem jött be várakozásomból. Láttunk egy utakkal és utakhoz hasonlító 'turkálásokkal' keresztül-kasul szabdalt többnyire kőris erdőt, kevés szépnövésű egyedet, de annál több gizes-gazos gyomnövénnyel borított nyílást. 'Vadat', azokat is silány állapotban, csak egy kis bekerített részen láttunk. Tetejébe a vonatkisérő személyzet is udvariatlan volt. Engesztelésül, a sors kegyes volt Pörbölyön egy olyan kis étkezőhelyhez vezetni, ahol ebédünk mindegyikünk izlését kielégítette.
Három évvel korábbi utunk egyik maradó élményének, a meleg és gyógyvizes fürdők kellemének megismétlését terveztük az ország egyik legrégibb fürdőhelyének, Harkánynak látogatásával.

pen tartott Baranya Hotelben szálltunk meg és mindjárt érkezésünk után a helyben szolgáltatott fürdő lehetőségéket vettük igénybe késő délutánig. Másnap, a szembenlévő, nagy terjedelmű és vizes medencék mindenneműjével ellátott, kertes fürdő paradicsomot tettük napi elfoglaltságunk központjává. Bár az időjárás nyárias volt, a kinti medencéket már lezárták, de így is volt meleg és melegebb, 'gyógyillatú' és nem illatos, fedett és nyílt medence majdnem korlátlan változatban. 'Kiázatásunk' után pedig a szálló szabadégalatti étterme szolgált ki elégségesen, ahol sajnos egy kis üröm is keveredett tapasztalatunkba. Másodszor fordult elő otthoni utunk alatt (először Bp-en), hogy az árlapon fel sem tüntettett, több mint dupla árú 'specialitást' számoltak fel a rendelt ital helyett.

A sok fürdőzés után még maradt időnk Pécset is meglátogatni. Több alkalommal voltam már látogatója e hires városnak, de olyan szépnek mint ez alkalommal még nem találtam. Túlzás nélkül is tündöklően szépnek tartom belvárosát. Az előző évi 'Európa kulturális fővárosa' cím viselése okán EU segítséggel nagyméretű felújításon, kitatarozáson és célzatos építkezéseken esett át. Mind javára vált és hagyott bennem olyan emléket, amit kevés más látott hely hagyott utunk során.

Déli túránk harmadik reggelén a ragyodóan felújított siklósi várat látogattuk meg. Itt is voltam már vagy 55 éve (!), mióta a történelmi hely és jómagam is sok változáson esett át. Amint megtudtuk a bejáratnál álló hölgytől, itt is némi EU pénz, de főleg egy norvég 'olajgazdag', történelemben érdekelt jótékonysági társulat segítsége tette lehetővé a renoválást/restaurációt. Délután több melegvizes fürdőzés az újonnan nyitott, modern 'spa'-ban, öregedő csontjainkat áztatni. Köztudott, hogy Magyarország bővelkedik gyógyító hatású, melegvíz forrásokban és hogy azok kihasználása egészségügyi, de turisztikai szempontból is előnyös. De a méret, amelyben úgymond 'elszaladt' a termálfürdő építkezés országszerte, nem valószínű , hogy egyezik a gazdaságossággal. Lehet, hogy Siklóson is van természetes melegvíz forrás, de az biztos, hogy az új fürdő kellő hőmérsékletetű vizét csak nagyméretű, gázzal fűtött kazánokban tudják előállítani.

Késő délután már Villányban kostolgattuk ezen utunk legfőbb célját szolgáló, a vidéknek jó nevet adó, vörösborokat. Az idevezető rövid utunk alatt láthattuk a késői napfényben tündöklő, szöllő sorokkal dúsan tömött hegyoldalt, ahol a vidék hirét és megélhetését szolgáló 'bogyó' terem. A falu és lakossága szinte kizáróan a bortermelést szolgálja és a jó hir árán kiérdemelt turista áradatot. Szerencsénkre, vagy inkább Gyuri unokaöcsém jó tervezésének köszönhetően, mi megmenekültünk a tömegektől és a falu szinte üres főutcáján kényünk-kedvünk szerint válogathattunk a kinálkozó borkostoló létesítmények között. Mivel korábban már bejelentkeztünk új szálláshelyünkre, a Bock panzióba és leparkoltuk autóinkat, társaságunk minden tagja szabadon kostolgathatta kiválasztott italát a bőséges kinálatból. Már sötét lett mire visszatértünk a panzióba vacsorázni. Csak egzaltált állapotom ált utjába, hogy kiváló finomságához mérten értékeljem a felszolgát sült báránybordát és a Bock pince két hiresebb borát. Társaim mást fogyasztottak, de bennük is megmaradt az ízek tökéletességének emléke. Panzió volt a neve szállásunknak, de a szolgáltatás minden formája elsőrendű volt. Másnap reggel a névadó házigazda vágigmutatta létesítménye méreteit és felszerelését, ami mindannyiunk bámulatát keltette. Bámulatban még volt részünk azon délelőtt, amikor meglátogattunk több más bortermelő üzemet. Bár az üzem szó ridegnek hangzik bortermeléssel kapcsolatban, de a méretek és a felszerelés sokasága ilyenre késztet.

Nem vezeklésül az előző napi kiruccanásért, hanem kiváncsiságunkat kielégítendő, útban hazafelé kitértünk a jól ismert zarándokhelyre, Máriagyűdre. Kicsit elhanyagolt s a nyár folyamán a látogatók által lehasznált kert területén találtuk az impozáns kéttornyú templomot, ami nyitott ajtókkal várta látogatóit. Talán az eldugott hely, talán a környékbeli jó közbisztonság tette lehetővé a máshol már ritkán talált nyiltságot. Ezután már el is búcsúztunk bátyáméktól hamaros Kanadába való visszautazásunk okán, majd tettünk egy feledni való kitérést a Paksi Halászcsárda kedvéért. Még esteledés előtt visszértünk Budára.

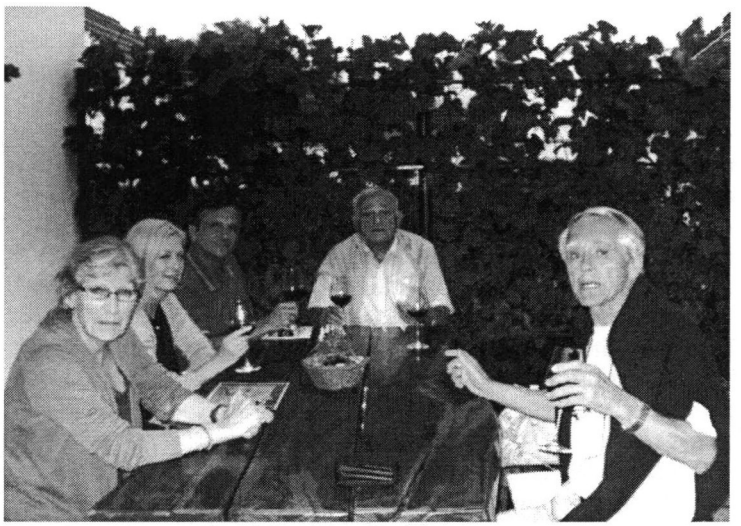

□

A csomagolás, az utolsó nap várakozása a hosszú visszútra ritkán emlékbe való események. A szép emlékekbe belerontó viszontagságaink a frankfurti repülőtéren, hála istennek most már a homályba vésznek. Ami maradt, az európai látogatásaink egyik legszebb, de mindenképpen egyik legtartalmasabb útja volt. Kanadai hazaérkezésünk mindenkori jó érzése viszont most sem maradt el. *(November 2011, Vancouver, BC)*

Sopron Alumni ebédek Vancouverben

Most már hagyomány, hogy minden hónap második keddjén összejön a társaság egy kellemes talákozóra. Még a nyolcvanas években kezdődött, amikor az idősebb diákok nyugi-dijasok lettek. Az utóbbi években egy belvárosi szálloda éttermében van az összejövetel, ahol egy kedves magyar fiatalasszony, Évike, a felszolgálók főnöke. Neki köszönhetjük a finom ételeket és a zavartalan időt a csevegésre.

Az évek folyamán sok vendég is részt vett a talákozókon, tanárok Sopronból, a UBC-ről, soproni diákok, akik Nanaimoban tanulnak az ottani főiskolán. A diskurálás az ebéd végeztével kezdődik, a csoport elnöke, Grátzer Miki, alias 'Kulacs', vagy helyettesének a vezetése alatt. Rendszerint rend van és a beszámolók a közös ügyekről szólnak. Kocsis Tibor, aki a találkozók szervezője, rendszerint hangfelvételeket is készit a társalgásról, teljes hosszában, amit tőle lehet megkapni akiknek van számitógépe. Viszont, a társaság java részének egy rövidebb, olvasható összefoglaló kellene, hát igy kezdjük el.

December 13, 2011, - Karácsonyi Ebéd.

Ebéd előtt felállva elénekeltük az Erdész Himnuszt. Ebéd után megemlékztünk a közülük eltávozottakról, 12 klopacska ütéssel.

-Utána Kulacs mondott egy összefoglalót az elmúlt évről, Sopronról, a Balekok Búcsújárásáról, az ösztöndijak átadásáról. Egy diák kapott pénzt a UBC-n és öten Sopronban.

-A köszönő levelekből Baraksó Jancsi felolvasott néhány idézetet. Jövőre öregebbek leszünk, minden lassabban megy majd, de szökő év lesz, igy több időnk is lesz.

-Kulacs visszaemlékezett, hogy 1921 december 14-én talált a Selmeci Akadémia végre helyet Sopronban. Budapest nem fogadta be őket. Arról is szólt, hogy sok levelet és adatokat küldött már Sopronba, az egyetemi levéltárba, megőrzésre, a vancouveri eseményekről.

-A Vancouver Szigeten lakóktól jött a javaslat, hogy kezdjük az ebédeket 12 óra helyett 11:30-kor, mert úgy jobban tudják elérni a kompjáratokat. Évike elfogadta az ajánlatot és megbeszéli majd a konyhai személyzettel.

-Rétfalvi Lászlo beszélt a 'Kapocs' kiadásokról. Már 220 példány jelenik meg, aminek negyede Európába, jórészt Magyarországra megy, tőlük kapja a legtöbb elismerést. A bronz tűk elfogytak, rendelni fog még 100 darabot.

-Javaslat jött Kovács Mikiől, lehetne-e a 'Kapocs'-ot n-line' is közreadni. Sok munka kell hozzá, de át fogják vizsgálni a lehetőségeket. 2:25-kor vége lett a hivatalos programnak.

Január 10, 2012 - Újévi Ebéd

Sokan késtek, nem emlékeztek arra, hogy elfogadták a korai kezdést. A szigetről egyedül Jandó Tibi 'úszott' át. Kellett hát a korai kezdés? Évike ügyesen ellátta a tennivalókat.

12:45-kor Kulacs már kezdhette a csevegést. Egy hosszú beszámolót mondott el a Selmeci Egyetem Sopronba való átköltözéséről. A vancouverieket mindig meglepi, hogy az otthoni diákok nem tudnak az 56-os eseményekről. Mi sem tudunk semmit a 1919-1921-es eseményekről, mert tilos volt erről beszélni az 50-es években. Javasolták neki, hogy irja meg a Kapocs számára. Kulacs most két könyvön is dolgozik, majd meglátja mi lesz. A Soproni Levéltárban kutatott az eseményekről: rengeteg adatot talát. Röviden: Az elso világháborúban minden selmeci diák katona volt. Hetvenegy halottjuk lett. Amikor a csehek bevonultak Selmecre, vonattal jöttek Magyarországra. Pesten nem fogadták be őket, ezért mentek Sopronba az üres kaszárnyákat megszállni. Sokat harcoltak az osztrákok ellen. Károly király puccsa idején az ő testőrei lettek, amiért egy ideig börtönbe kerültek. A hovatartozási szavazások idejére visszaértek Sopronba. Koller Pali bácsi (akkor még diák) volt a közvetitő a külföldiekkel, mert sok nyelven beszélt. A volt tiszti iskola kaszárnya épületei Sopron városának a tulajdonai voltak, a polgármester ajánlotta fel nekik. Horthy is meglátogatta őket, minden diák katonatiszti rangot kapott.

-Hajdú Csaba szólt, hogy ő tudott a történtekről. Hozzátette, hogy három külföldi tábornok volt ott, angol, francia és olasz, az új határ felállitását ellenőrizték, nagyon sokat segitettek a selmecieknek.

-Jákóy Bandi kérte Kulacsot, hogy közölje le a selmeci diákok névsorát a Kapocsban.

-Rétfalvi szólt a Kapoccsal kapcsolatban a szokásos kérelmekről. A bronz tűk megérkeztek, akinek kell, vegye át személyesen, a póstai költségek túl nagyok. A selmeci busz-kirándulás képei még mindig kaphatók Kocsistól. Tóth Guszti nevű, 56-ban volt negyedéves soproni diák, irt egy könyvet 'Erdei utakon' cimmel, az othoni életről, nagyon érdekes, Kulacsnak van egy példánya. Viszont nem emliti a szakmai vizsgákat, a diák összejöveteleket és az 56-os eseményeket.

-Józsa Laci hozott egy cserép ciklámént, májusban kapta, azóta virágzik megállás nélkül. Szablya Jánosról most tudta meg, hogy a Gundel étterem alapitója anyai ágon rokona/őse volt, most neveztek el egy utcát róla Pesten.

-Jákóy Bandi jelentette, hogy az európai diákok összejövetele Pünkösdkor lesz, ő is megy és hajlandó vinni küldeményeket, hogy kevesebb legyen a póstai költség. 1:45-kor már mehettünk haza.

Február 14, 2012 -Valentine's Day

-A hölgyeket külön asztalnál ünnepeltuk meg. Szép teritékük volt, virágok helyett sok csokoládé minden személynek.

-Kocsis T. kérte a pontosabb jelentkezést. Csak 38-an jelezték, hogy jönnek de 45-en jelentünk meg. Mint a társaság titkára, ő is kapott ajándékot a jó szervező munkájáért.

-Kulacs kezdte a közleményeket. Ping Apó, volt negyedéves, 90 éves lesz a hónap végén. Cinke után ő a legöregebb a soproni társaságban. Anni készitett egy szép ajandékot, mi aláirtuk az üdvözlő lapot és majd kézbesitik neki. Utána folytatta a visszaemlékezéseket az 56-os eseményekről. Ausztriába érkezésünk után sok próba volt felénk irányitva a hazahivásra. Három diákot küldtek, hogy beszéljenek velünk. Egyet az osztrákok letartóztattak, a másik ketto hazamehetett eredmény nélkül. Két másik diák is jött, figyelmeztetni akartak minket a hármas küldöttségrol, de lekésték. Még egy hivatalos diák jött, o sem ért el semi eredményt. Azt a hirt is közölték, hogy a bányászokat visszahozták Miskolcról Sopronba, de nem volt igaz. Egy otthon irt levelet az osztrák komunista párt nyomtatott ki németül, de nem lett sikere. Egy másik levelet is küldtek az ötödéveseknek, személyes hazahivással, az sem járt eredménnyel. Kulacs irt egy összefoglaló levelet a készülődésről a kanadai utunkra. Küldött egy példányt Sopronba is, azt cask a 90-es években találták meg a levéltárban. Kulacs majd beszámol a magyar ujságokban irt cikkekrol a márciusi ebéden. A vancouveri ujságok is irtak rólunk a megérkezésünk után. A 'The

Sun' mindig csúnyán. Kulacs küldött nekik egy levelet, azt nem közölték le. A 'The Province' sokkal jobban követte az eseményeket. Az egyik ujságirójuk nagyon kedvelte a magyarokat és a soproniakat.
-Rétfalvi javasolta, hogy azok akik Siezenheim-ben voltak Ausztriában, azok irjanak az emlékeikről a Kapocs számára. A 'Vélemények' sorozatban közzé lehet tenni minden megjegyzést. Nagy esemény volt a Soproni Egyetem átültetése Kanadába, hasonló nem történt az egész világban.
-Jákóy szólalt fel, hogy a 'Sun' még mindig nagyon egyoldalú. A pesti kormányellenes tüntetésekről irtak januárban, de a másnapi kormánypárti felvonulásról nem.
-Józsa Laci megemlitette, hogy január 21-én három soproni diák Vancouver-ben is 'tüntetett' a városháza előtt. Irt róla haza, jó viszhang jött onnan.
-Jandó Tibi javasolta, hogy állitsuk vissza az ebéd idejét délre, mert akik kérték a korábbi kezdést, a victóriaiak, nem jönnek rendszeresen. A társaság úgy vélte, hogy maradjunk a mostani időnél, ne ugráltassuk a konyhát és a személyzetet.
-Kulacs folytatta a visszaemlékezéseket. Az osztrákok be akarták csukni a soproniak táborait 56 december végén, azért kellett nekünk vonatra szállni szilveszterkor. Majd a saját életrajzában bővebben fog irni ezekről is. Szerinte 8000 egyetemista hagyta el Magyarországot akkor. Az Amerikába átköltözött MEFESZ csoport mindig a soproniakat tartotta példaképnek, mert ellátták a saját problémáikat. Példa erre, hogy a Powell River-be való utazásunkkor Abbotsford-ból, a buszok költségét követelték tolünk. A soproniak kérelmére a vállalat egyik fonöke a saját zsebébol fizette ki. A "könyvében" lesznek ilyen kis esetekrol szók. Egy kis érdekes jelenet: Saint John-ban, a kikötoi táborban, ahol az egész társaság egy nagy teremben lett elhelyezve, volt egy 'zárka', egyszobás kis börtön. Kulacsnak kellett eldönteni, hogy a házaspárok közül kik és mikor használhatták egy-két órára.
-Hajdu Csaba arra emlékezett, hogy Saint John-ban másodgenerációs magyarokkal társalgott és kérdezte oket, hogy hol kellene nekünk "beirartkozni". A rendorségen? Hol van az iroda? A fiú meg volt lepődve: Kanadában nem kell "beiratkozni"." Csaba számára ez volt az első jele a "Szabadságnak".
-Kulacs szerint azért itt is megfigyelés alatt voltunk. A kanadaiak féltek, hogy voltak köztünk bajt okozók. Még a 70-es években is voltak az amerikai egyetemeken bevándorolt diákok akik az AVO-nak dolgoztak. Powell Riverben o is Mr. Forbs-tól, a vállalati "főnökünk"-től tudta meg, hogy a báttyát otthon letartóztatták, nem a családjától. Kinek dolgozott Mr. Forbes?
2:20-kor vége lett a beszélgetéseknek.

Március 13, 2012:

(36-an jöttünk össze). Kulacs kérte a társaságot, hogy énekeljük el a "Happy Birthday"-t, amikor Szász Julika megérkezik. Igy is lett.
-12:45-kor Kulacs kezdte a beszélgetést. Kocsis hangfelvételei jók, 20-22 diáktársunknak küldi el minden hónapban. A hozzászólások java része Kulacshoz érkezik levélformában. Újra felköszöntötte Julikát, amig a társaság aláirta az üdvözlő lapot. Mások is 80 évesek már, Fodor Ági is ott tart és Draskóy már 'régen' túl lépett rajta.
-Ausztriában Kulacsnak kellett összeállitani a névsor listákat a születési évekkel, fontos volt az utazásokhoz. Voltak akik fiatalitották magukat, néhányan öregebbek akartak lenni. Volt egy diák aki a nevét változtatta el. Itt, Kanadában a kormányhoz kellett fordulnia, hogy visszakaphassa saját nevét, nehogy más kapja meg a diplomáját. Sikerült.
-Ping apó köszöni a megemlékezést. Jól van egészségileg, csak a szemével bajlódik.
-Magyarországban, az Erdészeti Lapokban, megjelent Pintér verse az aranydiplomás eseményekről. Egy soproni diáklány aki Nanaimo-ban tanult, irt az erdészeti eseményekrol BC-ben.
-Megköszönte Baraksónak az ösztöndijak szervezését. Az otthoniaknak elég egy szemeszterre a pénz-összeg amit kapnak.
-Megemlitette Tuskóné gyászmiséjét és hogy Tresó Feri is eltávozott közülünk. Az USA-ban dolgozott, Ötvös megigérte, hogy ir róla a Kapocsnak.
-Rétfalvi beszélt a Soproni Erdészeti Múzeumról. Pénzügyleg segiteni kellene őket, mert nem kapnak támogatást sem az egyetemtől, sem a kormánytól. Varga Tamás és segítői szervezik és vezetik le a soproni diákok selmeci kirándulásait, amik rendkivül fontosak a történelmi kapcsolat fenntartására. Ők szervezték meg az 1961-es évfolyam őszi kirándulását is. A szlovák és magyar kormányok is felkérték, hogy tartsa a kapcsolatot a két ország oktatási intézményei közt. R. kérte a megjelenteket, hogy adományukkal segítsék a múzeumot és a kapcsolattartási programot.
-Sz. Julika megköszönte a megünneplést és kérte, hogy énekeljük el vele nótáját: "Sárgul már a bükkfa erdő levele". Kondor Gy. és Takács J. hiányában neki kellett vezetni az éneklést, de sikerült.
-Fülöpp Zoli szólt, hogy ő az ebédek után meglátogatja Major Ricsit az elfekvő otthonban, ma is megy majd. Egy hónappal ezelőtt Ricsi kérte, hogy köszönje meg a társaságnak a látogatásokat és üdvözöl mindenkit.
-Rétfalvi szólt a Kapocs számára igért de meg nem érkező irásokról, és fenyegetőzött, hogy saját irásaival kell majd feltölteni a lapot. Megemlítette, hogy az újra rendelt jelvények megérkeztek s tőle lehet azokból szerezni.
-Draskóy Gy. furcsaságként felemlitette, hogy Sopronban nem fogadták el a 'Mastercard'-ját. Sz. Julika viszont mást tapasztalt: amikor Mezőhegyesen a Nóniusz szállodában forinttal fizetett csodálkoztak rajtuk, hogy nem kártyával akarnak fizetni.
-Társaságunknak egyenlőre van pénze egy bankbetéten, amit Kocsis balek és Jákoy tart számon.
-Hajdú Csaba szólt, hogy a Március 15-i ünnepség a Magyar Házban, 17-én, szombaton lesz. Sok az 'elszakitott' területekről való Vancouveri lakos kérvényezte a magyar állampolgárságot. Pestről és Ottawa-ból jönnek magyar kormány-képviselők, az ünnepség keretében átadni az okmányokat.
-Rétfalvi kapott néhány irást diáktársainktól a mostani magyarországi eseményekről és kérte a megjelentek véleményét politikai témájú irások Kapocsbeli közléséről, amiknek helyt lehetne adni a 'Vélemények' c. rovatban, de amit eddig kifejezetten került. Többen a közlés mellett érveltek.
1:45-kor vége lett a beszélgetésnek.
(Görgényi Béla)

Hajdú Csaba: **Korai emlékek a szabadságról és a jólétről**

Körülálltuk, s kérdezgettük a kanadai szokásokról huszonéves magyarul beszélő tolmácsunkat a St. John-i Bevándorlási Épület nagy temében. Én is rákérdeztem.
"Mikor kell bejelentkezni itt Kanadában?" - Visszakérdezett. - "Mit? - "Bejelentkezni, hogy itt vagyunk - .Miért? - Hogy számon tartsanak. – Miért, mit csináltál? – Én semmit. - Hát akkor miért akarod magad bejelenteni? - Hát ha az állam nem tart számon, hogy tudják hol találnak meg engem? - Azt bízd rájuk, ha az nekik kell, majd megkeresnek".
Hallgattunk és néztünk egymásra. Elmenekültem Magyarország-

ról, nálam volt a személyazonossági bizonyítványom, benne a fényképem, adataim, lakhelyem, ami nélkül otthon bármikor megbüntethet egy rendőr! Ezekek ez itt nem érdekli? Nincs szükség rá? Az állam nem tart mindenkit számon? Ekkor döbbentem rá, mi a szabadság!

□

Ugyanekkor, kérdezgettük a tolmácsot, hogy egy átlag ember mennyit kéres, mi mennyibe kerül? Például: "Mennyibe került az órád? - Ez? - Majdnem száz dollár volt". Nem tudtam felfogni mit jelent száz dollár.
Mutattam neki az én ócskástól vett órámat, amelyet nemrég ezer forintért vettem otthon: "Egy ilyen óra mennyibe kerülhet itt Kanadában? - Azt nem tudom. - Miért nem? - Mert az ilyeneket itt kilóra mérik". Sértve éreztem magam az órám nevében.
Néhány év múlva már Vancouverben, ez a párbeszéd jutott eszembe, amikor egy halom órát láttam egy ócskás üzlet kirakatában, a felirattal: "$10/lbs".
(Vancouver, BC, 2012 február 14)

Magasi László: **Régi barátunk - Jack Ker professzor**

Találkoztam a multtal, jól esett, ezért megosztom veletek. Szomszédasszonyom, aki sokáig titkárnő volt az itteni University of New Brunswick erdész fakultásán, hívta fel figyelmemet egy helyi újság (Riverside Neighbours, Jan. 7, 2012) 'Mi történt velük?' nevű rovatában 'A 96 éves Ker még mindig aktiv és élvezi az életet' cím alatt megjelent cikkre. Azok kedvéért, akik nem tartoztak a UBC Erdész Fakultás Sopron Diviziójához az 1957–1961-es években, háttérként említem a következőket.
Dr. Jack Ker fiatal professzor volt Vancouverban mikor mi oda kerültünk 1957 őszén. Őreá jutott a feladat, hogy a 'Bevezetés a kanadai erdészetbe' című tárgyat angolul tanítsa nekünk, kiknek angol tudása bizony elég gyenge alapokon állt abban az időben. Dr. Ker, mosolyogva, türelmesen mondta a magáét, mi hallgattuk, szintén mosolyogva és türelmesen, de bizony, ha jól emlékszem, nem nagyon értettem, hogy mit mondott. Se'baj, javult az angolunk, befejeződött a szemeszter, levizsgáztunk és ezzel elméletileg (1957 nyarán legtöbbünk már gyakorlatilag is!), 'bevezetődtünk a kanadai erdészetbe'. *(A következő évfolyamoknak már az Erdészeti Gazdaságtant is ő tanította angolul. A Szerk.)* Dr. Ker 1961-ben Fredericton-ba került és mint a UNB erdész fakultás dékánja működött 1982-ig, mikor nyugdíjba ment. Közben nem felejtette el a soproniakat. Érkezésünk 25. évfordulója alkalmával gratuláló levelet írt, melyben szeretettel említette kollégáját Sebestyén Lacit és az akkoriban kelet Kanadában működő öt soproni diákot, kiket ő Vancouverban tanított annak idején.
Sok idő eltelt azóta, Dr. Ker ma már 96 éves – de nem felejtett el minket. Az ujságíróval való beszélgetése alapján készült cikk majdnem 40% velünk foglalkozik. A cikk ránk vonatkozó érdekessége, hogy Fredericton környékén nagyon kevés a magyar, még kevesebb a soproni (Sebestyén Ica és én!), sem Dr. Kernek, sem az újságnak nincs semmi előnye a cikk megjelenéséből, az öreg úr mégis így nyilatkozott:
"...hogy tanári pályafutásának egyik legkiemelkedőbb eseménye az volt, mikor a Sopron Egyetem – Magyarország 200 éves erdészeti egyeteme – fakultása és a diákság többsége British Columbiába érkezett. 1956-ban a magyarországi kommunista kormány elleni általános forradalom leverése után kb. 450 diák és 50 tanár- családostól- menekült Sopronból az akkor nyitott határon át Ausztriába. Ezek közül kb. 250-en az erdészeti fakultásról voltak. Az eltávozás nem egy megszervezett valami volt, hirtelen történt mikor a forradalom 1956 novemberében elveszett. Ausztriában Dr. Roller Kálmán, az Erdészeti Fakultás dékánja, mindent megtett annak érdekében, hogy összetartsa a csoportot, 20 országba küldött levelet, hogy megmagyarázza a helyzetet. Bár több helyről jött érdeklődő válasz, Kanada válasza volt a legkedvezőbb. UBC erdészeti fakultása 'örökbe fogadta' a soproni erdész egyetemet és garantálta annak fenntartását öt évre, amíg a magyar diákok végeznek. Szintén garantálták, hogy az oktatás magyar nyelven folytatódik, az angol nyelv fokozatos bevezetésével, amit a UBC professzorok szolgáltatnak. A végzett magyar erdészek nagy része British Columbiában maradt, szép eredménnyel dolgozott, sikeres pályafutással." – mondja Jack – „Még ma is évente tartanak találkozót ahol átélik életük legjelentősebb eseményeit."
Eddig az újság cikk. Miért van az, hogy ilyen mély, életre szóló benyomást tettünk egy 42 éves kanadai erdész professzorra? Olyan benyomást, mely még most, 55 év után is ilyen élénken él emlékezetében? Nem elemzem a lehetőségeket. Ezen írásomnak a célja az, hogy megmutassam nektek, hogy 'öntömjénezés' vádja nélkül is lehet rólunk melegen nyilatkozni, hogy vannak még barátaink, akik valóban örökre fogadtak bennünket 'örökbe' 1957-ben – és, hogy megmutassam, hogy mi Sopron/Vancouver erdészei valóban hagytunk magunk után emlékezetes és talán dicséretre is méltó 'lábnyomokat'. *(Fredericton, NB)*

Egy éve ünnepeltük 90. Születésnapját, amikor azon elvárásunknak adtunk kifejezést, hogy harmadikként, Fodor Ági néni és Papp Gizi néni után, ő lessz a következő 'centenarius' Soproni Családunkban.
Sajnos a sors közbeszólt és kissebb otthoni baleset után korházba került és 2012 február 26.-án váratlanul elhúnyt volt professzorunk özvegye, **Tuskó Ferencné, született Kiss Erzsébet.**
Őszinte részvétünk a gyászoló családnak.

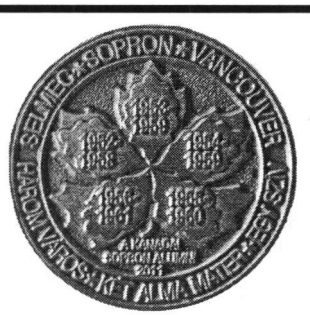

Hiánypótlás.

Bakó József neve véletlenül lemaradt az 'Elnökünk köszönete' cikkben (Kapocs 53:39) közölt soproni ajándékainkhoz adakozók listájáról.
Nagygyőr Sándor pedig a nevezett cikk megjelenése után juttatta el adományát pénztárosunkhoz. Köszönet mindkettőnek.

Dísztűk/Lapelpins

Mint már korábban jeleztük, a Sopronban tavaly ősszel a tanévnyitó ünnepségek részeként elhelyezett bronz placque mását kicsinyített formában dísztűként elkészíttettük és minden adakozónak juttattunk 5 példányt 'gratis'.
Azoknak akik csak postán érhetők el a tavaszi Kapocs számmal pró-báljuk azokat elküldeni.
A nagy érdeklődésnek köszönhetően az először legyártatott 500 dísztű már elfogyott és újonan 100 darabot kellett rendelnünk. További érdelődők a Kapocs szerkesztőjéhez fordulhatnak kéréseikkel.

Ifj. Apt Ödön 1961-ben alkotott első szobra az 'Iskoláslány a busz megállónál' műkőből készült és a Burrard Híd déli feljáró-jánál volt felállítva 1963-ban mint Vancouverben az első 'nem történelmi alakot' ábrázoló szobor. Többszöros rongálás után sajnos el kellett távolítani és darabjait évekig raktárban őriz-ni.Tulajdonosa, Tom Campbell, korábbi vancouveri polgármester kijavíttatta, és bronzba öntve újra felállíttatta saját kertjében 2010-ben. A képem,az 'újraavatás' résztvevői, balról jobbra Apt Kamill, Józsa L, Rétfalvi L, Timár J, és a tolószékben a művész, Apt Dönci. *(Fényképész Apt Csilla, 2010 július 2)*

Utódok

Jandó Tibor és Magda **8.** unokája
Maxwell James Jandó Vancouver, BC-ben
2011 december 22.-én,
aki egyben a volt IV.évfolyambeliek 90. unokája,

□

Rétfalvi László és Leone
első unokája **Loreena Schär** Lausanne, Svájcban,
2012 december 28.-án

A **Sopron Alumni** azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban korábban végzett erdőmérnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal.

Kapocs - A Sopron Alumni időszakos közleménye.
Szerkesztő: Rétfalvi László, [4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel/Fax: 604-224-3655; (e-mail: llretfalvi@shaw.ca)],

SOPRON ALUMNI

Adamovich László
Ambach Mihály
Andódy Edit 1932-1993
André Béla
Apt Kamill
Apt Ödön 1901-1990
Apt Ödön
Bajzák Dénes
Bakó József
Bakonyi Nándor
Bakos Tibor 1935-2010
Balatinecz János
Balpataki György
Bándi Péter
Barabás József
Baraksó János
Baranyay József 1922-1974
Bátay János
Báthy István
Bella Imre
Benkő Géza
Benyovits Gyula
Bezerédi Gyula 1926-2005
Bige Zsolt 1924-2005
Boa Sándor
Boda Zoltán
Bódig József 1934-2007
Bogyai Elemér
Bölecz Béla
Boncz Ernő
Bordulák Zoltán 1936-2010
Borovits Ferenc
Borsos Zoltán 1935-1979
Budai Géza 1930-2003
Csányi Elek 1920-2009
Csapó Imre
Császár Rudolf 1936-198?
Cserjesi Antal 1925-2006
Csima István
Csizmadia Ferenc
Csizmazia József
Csizmazia Tibor 1932-1979
Deminger Károly
Dibúz Jenő 1933-2011
Dibúz (Bruckner) Judit
Dobozy Tamás
Domsa Zoltán
Draskóy György
Farkas István 1937-2000
Farkas Mihály
Fazokas Ferenc
Fekete Róbert
Ferdinánd István
Fodor Gyula 1890-1982
Fodor Gyula
Fodor (Tormássy) Erzsébet
Fónagy Sándor
Frey Otto
Fülöpp Zoltán
Für Károly
Füstös Árpád 1926-2004
Gáspár József.
Gerencsér László 1914-1976
Gőgös Ferenc 1938-1972
Görgényi Béla
Grátzer Miklós
Grozdits György
Gyöngyösi Sándor
Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1936-1989
Háhn Fülöp
Hajdu Csaba
Héder István
Héjja Anna
Héjjas József
Héjjas (Bernsdorfer)Katalin
Herczeg Endre
Hidasi István
Hirczy Béla
Hokhold Ferenc
Homoky István
Horváth Cz.Emil
Horváth István 1934-2010
Horváth Otto 1926-1984
Horváth Sándor
Horváth (Balogh) Izabella
Hudák János 1935-1997
Huszár Károly
Ifjú Géza
Illés István
Jablánczy Sándor 1908-1999
Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989
Jákóy Endre
Jancsik Károly
Jandó Tibor
Józsa József
Józsa László
Juhász (Gyöngy) Erzsébet
Juhász Gyula 1934-2002
Jutasi Béla 1933-2007
Kafka Péter 1899-†?
Kalmár Lajos
Kercsó (Jagodits) Edit
Kapitány Gyula 1937-2008
Kapuszta József
Kassay Viktor 1933-2005
Kémes József
Kenedi (Király) Ilona
Kerekes József
Kiss-Tóth János 1934-1977
Kiss Gyula
Kiss János
Kiss János
Klíma Imre 1924-2000
Kocsis Tibor
Koczó Mihály
Koller Pál 1894-1972
Koltai István
Komlóssy József
Komondy Gyula
Kondor György
Koós Béla
Korán Zoltán
Kornya Lajos 1917-1979
Kósa Zoltán
Kováts István 192?-2010
Kováts (Erdős) Márta 1934-1967
Kováts Miklós
Kozák Antal
Krajczár Ernő
Krétai Ernő 1933-1995
Kurucz Ferenc
Kurucz János
Leskó György
Leskó (Rácz) Anna
Lovrits (Somogyi-Tóth) Eszter
Magasi László
Major Richárd
Markó Imre
Márkus Gábor 1937-199?
Matolcsi Géza.
Medveczky Lajos 1910-1989
Molnár József
Must (Hankovsky) Éva
Nagy Géza 1933-1991
Nagy (Link) Magda 1930-2006
Nagy Mihály
Nagygyőr Sándor
Németh József
Németh Lajos 1931-2011
Németh László
Németh Zoltán
Noviczky Zoltán 1936-1992
Nyers Ferenc
Ocskó István 1933-2010
Orlóci László
Orlóci (Mihály) Márta
Orosz Iván 1937– 2009
Oroszlán József †?
Ötvös Imre
Pál László
Pálffy Csaba 1927-1999
Pálka László 1937-1995
Palkovics János
Pandák László
Papp Ferenc 1901-1967
Pászner László
Pataki István 1937-2009
Péch Gyula
Pendl Ferenc 1933-1998
Pénzes László 1927-2010
Ping Ferenc
Pintér László
Poprádi László
Porpáczy Lehel
Prém Béla
Puskás László
Rab Rudolf 1935-2005
Rabóczi László
Ravai János
Rédey József
Rétfalvi László
Réthy Sándor
Rikli Olga
Roller Kálmán 1913-2004
Rónay Sándor
Ronyecz József 1935-1998
Rupf László
Safranyik László
Salamon Marion 1911-1990
Sebestyén László 1923-1995
Selmeczi György
Simon József
Sinka Gyula
Sivák Béla 1935-2005
Skorka Mihály 1935-1992
Soós József
Spándli Imre
Spuriga István 1934-1977
Szablya János 1924-2005
Szabó György
Szabó Tivadar
Szalamin Gábor
Szalkai András
Szalkai (Somogyi) Eszter
Szamosi Gábor
Szántai Ferenc
Szanyi László
Szármes Kornél
Szász István
Szász (Kubinyi) Júlia
Szauer János
Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Székessy László
Sziklai Oszkár 1924-1998
Szy Ferenc
Takács József
Takaró László
Tamási Miklós 1936-1994
Tarnócai Károly
Tőgel Gyula 1938-2001
Tolnai István
Tóth Endre
Tóth (Molnár) Erzsébet
Tóth Géza
Tóth János
Tóth József
Tóth Tibor
Tresó Bertalan 1930-2008
Tresó Ferenc 1932-2012
Túrmezei Zoltán
Tuskó Ferenc 1913-1965
Tutunovszky Koszta
Vadai János 1928-2006
Vajas Jenő 1936-2000
Váradi Béla 1932-2003
Váradi (Fejes) Mária
Varga Pál
Vári Miklós
Veres Gábor
Veres Sándor 1927-1998
Vető László
Viszlai (Delkin)Éva
Viszlai János
Vlaszaty Ödön
Weidinger Imre
Witt Lajos 1898-1994
Zoltay Endre 1935-2006

Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akademiát,
Szívből köszöntik: Vivát! Vivát! Vivát!

Vargha Domokos